

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 25 maj justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält Karin Engdahl som suppleant i trafikutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i trafikutskottet
Karin Engdahl (S)

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:530

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:530 Konkurrensneutralitet inom primärvården
av Anders W Jonsson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 juni 2022.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 juni 2022

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:531 Små och professionsdrivna enheter i primärvården

av Anders W Jonsson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 juni 2022.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 juni 2022

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2021/22:256 till skatteutskottet

2021/22:262 till konstitutionsutskottet

Framställning

2021/22:RR6 till konstitutionsutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Utbildningsutskottets betänkanden

2021/22:UbU25 Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning

2021/22:UbU26 In- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet

2021/22:UbU19 Högskolan

Finansutskottets betänkande

2021/22:FiU24 Utvärdering av penningpolitiken perioden 2019–2021 samt den senaste externa utvärderingen av penningpolitiken

Skatteutskottets betänkande

2021/22:SkU31 Översyn av vissa bestämmelser om tullfrihet

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2021/22:MJU26 Ordning och reda på avfallet

Socialutskottets betänkanden

2021/22:SoU34 Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rätts-säkerhet för barn

2021/22:SoU37 Vård av unga vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem

§ 6 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Prot. 2021/22:131
15 juni

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU20
Riktlinjer för den ekonomiska politiken (prop. 2021/22:100 delvis och skr. 2021/22:141) och
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU21
Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina (prop. 2021/22:99 och prop. 2021/22:255)
föredrogs.

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 ÅSA WESTLUND (S):

Herr talman! Jag ska inleda med att yrka avslag på vårändringsbudgeten, det vill säga under punkt 1 i finansutskottets betänkande FiU21, och avslag på vår reservation 3 under punkt 2. Jag gör det för att vi socialdemokrater vill ge de mest utsatta pensionärerna en betydligt bättre tillvaro. Det är på tiden att de många kvinnor som arbetat och slitit till låg lön i hela sitt liv får en bättre ekonomisk situation. Många av dessa kvinnor har tvingats arbeta deltid och tvingats stanna hemma med barn för att samhället när de fick barn förlitade sig på att mammor skulle göra just detta.

Regeringen föreslog i vårändringsbudgeten en rejäl höjning i form av ett garantitillägg till Sveriges mest utsatta pensionärer. Tyvärr fanns det inte stöd för det i riksdagen. Därför har vi både i Pensionsgruppen och i finansutskottet lagt fram ett kompromissförslag som skulle ge 1 000 kronor mer i garantipension.

Men de högerkonservativa valde att stoppa förslaget från att prövas i kammaren. Det är orimligt. Därför kommer vi att rösta nej till hela vårändringsbudgeten. Regeringen kommer i stället att återkomma med en ny sådan där vårt kompromissförslag om en rejäl höjning av garantipensionen ingår. Vi gör det för att vi på riktigt tycker att det är dags att förbättra situationen för dessa pensionärer.

Herr talman! Vi behöver stärka pensionärernas ekonomi både på kort och på lång sikt. Frågan har blivit alltmer angelägen i takt med att priserna på livsmedel och energi har ökat.

Kompromissförslaget, som en majoritet i riksdagen troligen står bakom, innebär att garantipensionen höjs permanent med 1 000 kronor i månaden. Dessutom innebär kompromissförslaget att konsumtionsstödet i bostadstillägget höjs med 100 kronor per hushåll från och med augusti 2022. Förslaget beräknas kosta cirka 4 miljarder kronor 2022.

Vi höjer pensionen för de cirka 1 miljon pensionärer som i dag lever på en allmän pension under 14 900 kronor. Förslaget innebär också att den lägsta garanterade nivån för en ensamstående pensionär som bott 40 år i Sverige kommer att bli 9 779 kronor till skillnad från dagens 8 779 kronor. Det är ett otroligt viktigt tillskott.

Låt oss vara tydliga. De högerkonservativa säger alltså nej till vårt förslag för att de inte är beredda att genomföra en ordentlig höjning av pensionerna för alla dem, främst kvinnor, som har väldigt låga inkomster. Det

är kvinnor som slitit inom vården eller i matbutiken men som haft så pass låg lön att de i dag knappt klarar sig på sin pension. Det är att blunda för historien, för vi vet att kvinnor och kvinnodominerade yrken historiskt har straffats med lägre löner. Det är också kvinnor som ofta har behövt ta ett stort ansvar i hemmet och som under sitt arbetsliv inte har haft samma tillgång till barnomsorg som vi har i dag och därmed tvingats vara frånvarande från sitt jobb och drabbats av lägre inkomst.

De högerkonservativa menar att dessa kvinnor, som har varit med och byggt vårt land, inte har rätt till en värdig ålderdom. Det är provocerande.

De högerkonservativa gör också här i kammaren på samma sätt som överallt i medierna: De försöker blanda bort korten. För att det ska låta som att våra förslag är jämförbara blandar de äpplen med päron. En förändring som vi alla är för räknas bara in i deras förslag, inte i vårt förslag, när de jämför. Och för att deras förslag inte ska se för dåligt ut räknar de in även förändringar som de vill göra kommande år, men bortser från de förändringar som vi vill göra.

Herr talman! Det som riksdagen före sommaren kommer att ta ställning till är om pensionärerna ska få 1 000 kronor mer i månaden i garantipensionshöjning i enlighet med vårt förslag eller 600 kronor i enlighet med deras förslag. Det är en stor skillnad för en person som i dag har mindre än 9 000 kronor i månaden i garantipension. Jag är stolt över att vi socialdemokrater tar den här striden.

Herr talman! Jag ska nu säga några ord om de övriga förslag som finns i de propositioner som vi behandlar i betänkandet. Det är förslag som regeringen avser att ta med även i en ny justerad vårändringsbudget.

Sverige befinner sig i ett nytt ekonomiskt läge. Rysslands invasion av Ukraina har drivit upp inflationen till nivåer som vi inte har sett sedan 90-talet. Efterfrågan i ekonomin är fortsatt stark, och arbetslösheten fortsätter att minska. Men samtidigt är oron för framtiden påtaglig och tillväxtutsikterna framöver dämpade.

Internationella organisationer som OECD och IMF varnar för att ge stöd till breda grupper. Det riskerar att driva på inflationen och urgröpa statsfinanserna, en situation som riskerar att göra oss alla fattigare. I stället förordas åtgärder som stöttar dem med svagast ekonomi, dem som redan före prisökningarna vred på varenda krona för att få pengarna att räcka till det nödvändiga hela månaden ut.

I vårt förslag till vårändringsbudget fokuserar vi just på det – riktade insatser till dem som behöver det mest.

Herr talman! Regeringens förslag till vårändringsbudget för 2022 innehåller för det första en förstärkning av Sveriges totalförsvar.

Den innehåller för det andra stöd till Ukraina och ett ordnat flyktingmottagande i hela landet.

För det tredje föreslår regeringen en rad riktade åtgärder för att lindra krigets konsekvenser för svenska hushåll och företag. Vi föreslår därför ett tillfälligt höjt bostadsbidrag för barnfamiljer samt, som sagt, en kraftig förstärkning av ekonomin för Sveriges mest utsatta pensionärer.

För att trygga svensk livsmedelsförsörjning föreslår vi också ett stöd till jordbruket i form av en nedsättning av dieselskatten samt direktstöd. Dessutom tillkommer ytterligare stöd till jordbruket, som behandlas i riksdagen nästa vecka. Därutöver vill vi ha en så kallad råvarugaranti på 3 miljarder kronor för att säkra tillgången på råvaror.

För det fjärde måste vi också fortsätta det långsiktiga arbetet med samhällsproblemen. Det handlar om att bryta segregationen, ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och driva på klimatomställningen.

I regeringens förslag till vårändringsbudget tillförs därför resurser för att främja införandet av etableringsjobben, för att öka kapaciteten i hälso- och sjukvården samt för att upprätthålla takten i omställningen av transportsektorn genom bonus malus-systemet och en miljökompensation för godstransporter på järnväg.

Slutligen, för det femte, innehåller regeringens förslag till vårändringsbudget tillskott för den fortsatta hanteringen av pandemin. Det handlar om att täcka upp för ökade utgifter för höga sjuklönekostnader, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning och pengar till en fjärde dos vaccin.

Totalt innehåller regeringens förslag till vårändringsbudget samt extra ändringsbudget för stöd till Ukraina satsningar på 32,4 miljarder kronor för 2022.

Herr talman! Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har i sitt förslag till vårändringsbudget också lagt till satsningar på polis, försvar samt ytterligare stöd till Ukraina. Detta är politiska frågor som är väldigt angelägna och där regeringen har arbetat hårt med att ta fram och genomföra en rad åtgärder. Men vi är faktiskt kritiska till de specifika förslag som oppositionen lägger fram i dag, eftersom de snarast handlar om symbolpolitik som har väldigt liten, om ens någon, effekt i praktiken.

Utskottsmajoriteten föreslår totalt 500 miljoner kronor till polisen för inköp av fordon och utrustning samt till passverksamheten. Trots att Polismyndigheten under justitieutskottets beredning av frågan framförde att de redan har tillräckligt med pengar och att de redan går med överskott ska de alltså ha ännu mer pengar, mer än de behöver.

Utskottsmajoriteten föreslår också en höjning av Försvarsmaktens myndiganderam i år, men det kommer inte att ha någon positiv inverkan på Sveriges försvarsförmåga. Sveriges försvarsanslag ska växa till 2 procent av bnp så fort det är praktiskt möjligt. En snabbare utbyggnad riskerar att gå ut över dagens försvarsförmåga och skulle vara ett ineffektivt sätt att använda våra gemensamma skattepengar. När förslaget bereddes i försvarsutskottet framgick dessutom att ytterligare beställningar av försvarsmateriel under 2022 inte är realistiskt.

Att stötta Ukraina har också varit en central del av den politik som Sverige har fört sedan Rysslands invasion av Ukraina och kommer fortsatt att vara det. Regeringen och Försvarsmakten arbetar kontinuerligt med frågan om ytterligare stöd med militär materiel där noggranna avvägningar måste göras mellan Ukrainas behov och Sveriges möjlighet att avvara sådan materiel.

Herr talman! Det ska löna sig att arbeta och att ha arbetat, men alla Sveriges pensionärer ska kunna leva ett värdigt liv – även de kvinnor som har slitit med att ta hand om familj och barn. Vi kommer att se till att vårt förslag får prövas av riksdagen. Därför röstar vi i dag nej till högeroppositionens förslag och återkommer med en ny proposition från regeringen. Pensionerna ska höjas.

(Applåder)

Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 i FiU20 och till förslaget i betänkande FiU21.

Om mindre än tre månader är det val. Då kan väljarna rösta fram en ny regering. Många vill se en förändring; det är väldigt många som känner ”Inte fyra år till med en regering som inte förmår leda Sverige rätt!”.

Frågan som nu också börjar ställas är: Har Sverige blivit en bananrepublik? Just nu, medan vi debatterar här, befinner sig svenskar runt om i landet i praktiken i landsarrest därför att de inte har fått ett pass. De kan inte lämna Sverige för att åka på semester eller jobba. Den som har ett pass och behöver flyga från huvudstaden får köa i timmar till flyget. Dessutom kan man få köa för att komma till köerna, och vägen har till och med behövt stängas av vid Arlanda på grund av detta kaos.

Herr talman! Det här är ovärdigt Sverige, och det är obegripligt att regeringen inte förmår göra någonting åt allt detta. Allt är alltid någon annans fel. Men som jag har sagt tidigare tror jag att många förväntar sig att den som har ansvar också tar ansvar.

Vilken mandatperiod som nu går mot sitt slut! Jag tror att vi skulle kunna ägna mycket tid här i kammaren åt att prata om just detta, men det ska vi inte göra. Det kommer att skrivas många böcker om dessa fyra år; kanske kommer några av er här inne att göra det, men forskarna kommer absolut att studera noggrant vad som har hänt i Sveriges riksdag under de senaste fyra åren. Det har nämligen varit en minst sagt speciell tid i svensk politik.

Vi har en historiskt svag regering som representerar färre än en tredjedel av mandatet här i Sveriges riksdag. Det är en regering som vilar på stödet från Centerpartiet och från en vänsterpolitisk vilde. Att ha svaga regeringar är alltid problematiskt, men i en tid av stor osäkerhet om hur världens och Sveriges ekonomi ska utvecklas och med historiskt hög inflation, stigande räntor och till och med risk för stagflation är behovet av politisk stabilitet extra stort. När människor oroar sig för sin hushållsekonomi ska de i alla fall kunna lita på att en regering klarar av att driva en politik som skyddar hushållen och bygger skyddsvallar i den svenska ekonomin – och att den kan få stöd för sin politik här i riksdagen.

Herr talman! Många människor känner nu att det har blivit dyrt att vara svensk. Det är rekordhöga elräkningar, skyhöga bensin- och dieselpriiser samt ökade kostnader för mat. Dessutom ökar nu kostnaden för att bo. 28 000 kronor per år – så mycket dyrare har det blivit för en helt vanlig barnfamilj att leva i Sverige med den här regeringen. Det är bland annat en följd av 46 höjda skatter, men det är också en följd av en katastrofalt dålig energipolitik. 28 000 kronor är oerhört mycket pengar för de allra, allra flesta.

Socialdemokraterna försöker nu desperat kompensera för sin egen politik. Man vill ge tillfälliga bidrag så att människor ska kunna betala de höga socialdemokratiska skatterna. Det är riktigt dålig ekonomisk politik. Dagens tips till finansministern är därför: I stället för att föreslå en tusenlapp till alla bilägare – vilket för övrigt knappt räcker till en tank – är det bättre att sänka skatten och förändra reduktionsplikten så att det på riktigt blir billigare att tanka. Så tycker en stor majoritet här i riksdagen, och framför allt tycker en stor majoritet av landets bilägare så. Nu är det upp

till Mikael Damberg att fullfölja det beslut som riksdagen har fattat, så att det verkligen blir billigare att tanka.

Herr talman! Moderaterna är partiet för den som arbetar, vill arbeta och har arbetat. Därför är jag väldigt glad över den historiska pensionsomsättning som Moderaterna har lagt fram tillsammans med Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Det ska vi alla rösta om i dag. Vi har olika alternativ här, men med vårt förslag får landets alla pensionärer – 2,3 miljoner människor – en förstärkning av sin ekonomi. Allra mest går till dem som har det tuffast, men det blir också en skattesänkning och en utdelning av det vi kallar gasen i pensionssystemet till alla.

En viktig skillnad mellan det förslag vi har lagt fram och det förslag Socialdemokraterna lade fram i sin vårbudget är att vi också säkrar att det lönar sig att ha arbetat och att det lönar sig att fortsätta jobba som pensionär, om man vill det. Allt annat är ohederligt mot de människor som under ett helt arbetsliv har ställt klockan, fått iväg barnen till skolan, tagit sig till jobbet och varit med och bidragit. Vi tycker helt enkelt att ett helt arbetsliv ska löna sig – samtidigt som vi ser till att de med allra lägst pension och mest knappa marginaler också får betydligt mer. Alla partier och ledamöter här i riksdagen som håller med om det bör rösta ja till vår budget i dag.

Herr talman! Det har inte bara blivit dyrt att vara svensk; det har blivit otryggt också. Den här våren har präglats av brutala hedersbrott, av kvinnomord och av gängvåld som har eskalerat. Fler än någonsin skjuts till döds i Sverige. Hemma i Örebro vaknade barnen nyligen upp till en stängd förskola därför att två personer hade skjutits på deras skolgård. Sverige har verkligen blivit ett annat land än det jag växte upp i och har fostrat mina barn i. Men jag vägrar att acceptera den utvecklingen, och jag vet att det går att vända den.

För detta behöver lagar ändras, och brottsoffren måste ställas i centrum. Polisen måste få fler och bättre verktyg, men resurserna till polis och rättsväsen måste också fortsätta att växa under åren framöver. Jag är glad att oppositionspartierna här i riksdagen tar ansvar när regeringen inte gör det, och den polislönesomsättning vi fick fram för i år ger nu resultat. Det gick att läsa i medierna i går att man nu gör stora satsningar på bland annat ingångslönen för poliser. Politik gör skillnad, och oppositionsbudgetar kan verkligen göra skillnad.

Nu fortsätter Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna att öka medlen till polisen så att den får de resurser som krävs för att säkra människors trygghet i hela landet. Vi förstärker polisen med 500 miljoner i stället för regeringens 2 miljoner. Den som vill se till att korta köerna för att få ett pass bör alltså rösta ja till den budget vi ska fatta beslut om i dag.

Herr talman! Det land som inte kan försvara sig kan vilken dag som helst förlora sin frihet. Därför är det viktigt att vi kan samlas om viktiga tillskott till försvaret redan under det här året, och i den här budgeten tar vi ytterligare steg. Det går att till 2025 öka anslagen till försvaret till 2 procent av bnp. Vill man göra det måste man redan nu ge försvaret bemyndigandet. Därför fördubblas vi deras resurser, så att upprustningen kan börja.

Tryggheten ska dock inte bara säkras vid landets gränser; den måste också säkras vid våra vänners gränser på andra sidan. Jag vet att det finns en stor samsyn kring det. Många västländer ökar nu sitt stöd till Ukraina, inte minst efter det att Ryssland påbörjat en förnyad offensiv.

Prot. 2021/22:131
15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Vi säger självklart ja till den satsning som regeringen gör i detta. Här står vi enade. Men vi lägger också ytterligare 1 miljard i denna budget som man i dag kan rösta ja eller nej till. Nu behövs mer stöd.

Avslutningsvis, herr talman: Om tre månader kan Sverige få en ny regering, en regering som kan få ordning på Sverige genom att se problemen som de är och kunna prioritera och fokusera, som kan vända en negativ utveckling som eskalerat under Socialdemokraternas år vid makten, som klarar att lotsa Sverige i ett nytt och svårt ekonomiskt läge, som stärker hushållen men samtidigt genomför viktiga reformer för att stärka svensk konkurrenskraft och stärka arbetslinjen. Sverige behöver en regering som kan få ordning på energiförsörjningen.

Det är det vi har att besluta om i dag. Ja till stärkt pension för alla, ja till mer pengar till polis, försvar och Ukraina. Det är vad dagens omröstning handlar om. Jag noterar att regeringspartierna tänker rösta nej till vårt förslag.

(Applåder)

Anf. 3 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Elisabeth Svantesson och faktiskt också Ulf Kristersson satt ju i en regering som hade som sin mest centrala fråga att pensionärerna skulle betala mer i skatt än de som fortfarande arbetade – mer i skatt.

Nu vill Elisabeth Svantesson och Ulf Kristersson göra raka motsatsen. Förut skulle pensionärerna ha högre skatt än andra för att det skulle löna sig att arbeta. Nu ska pensionärerna ha lägre skatt för att det ska löna sig att arbeta. Det går helt enkelt inte ihop.

Min fråga till Elisabeth Svantesson är förstås: När tyckte Elisabeth Svantesson det som hänger ihop? När tyckte hon rätt? Vad tycker hon nästa år?

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Åsa Westlund, för en mycket bra fråga!

Jag tror att Åsa Westlund har missuppfattat Moderaternas politik en smula. Tillsammans med Alliansen sänkte vi skatten för Sveriges pensionärer otaliga gånger. Jag är glad och stolt över det, för hade vi inte gjort det hade situationen varit ännu tuffare för landets pensionärer i dag.

Nu gör vi ytterligare en viktig satsning. Åsa Westlund verkar motarbeta att människor som har slitit ett helt liv ska få en skattesänkning. Det är ju ett oerhört viktigt besked till Sveriges och landets pensionärer.

I det här läget ser vi ett behov att stärka landets alla pensionärer. Mest går till dem som har det allra tuffast, men också alla som har slitit ska stärkas.

Jag kan också lova Åsa Westlund att vi inte har övergett arbetslinjen. Vi har inte övergett tanken att den som går till jobbet varje dag också ska kunna behålla mer pengar i sin plånbok.

(Applåder)

Anf. 5 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag hörde inget svar på min fråga om när det här resonemanget egentligen hängde ihop. Man kan ju inte vilja två helt olika saker med samma argument.

Den enda logiska förklaringen till att man hela tiden kan tycka detta är att skattesänkningar på något sätt alltid går före allt annat, oavsett vem det är till.

Vi socialdemokrater vill förbättra villkoren för pensionärerna. Då måste de få höjd pension. Det ska löna sig att arbeta, och det ska löna sig att ha arbetat. Men även de som har tvingats till deltid och till att ta hand om familj och barn ska kunna leva ett värdigt liv efter 40 år i Sverige. Där är vi uppenbarligen helt oense, för ni vill ta ifrån dem den pensionshöjning som vi föreslår.

Min fråga är igen: Varför ska pensionärerna lita på Elisabeth Svanteson när man ena dagen argumenterar för att pensionärer minsann ska betala högre skatt än alla andra och nästa dag säger att de ska betala lägre skatt än alla andra? Vad blir svaret efter valet, Elisabeth Svantesson?

Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Jag tror att få i Sverige tänker att Moderaterna gärna vill höja skatter för folk som jobbar och för pensionärer. Man tänker nog att Moderaterna är ett parti som vill sänka skatter, särskilt när Socialdemokraterna har höjt 46 skatter under de senaste mandatperioderna.

Ni har gjort det dyrt att vara svensk och att vara pensionär. Har Åsa Westlund pratat med pensionärer som bor ute på landet och måste tanka sin bil för att ta sig till vårdcentralen? De har fattiggjorts under den här regeringen.

Vi kommer att fortsätta att sänka skatter som går att sänka. Nu möjliggör vi för en stärkt ekonomi för fler pensionärer. Vi kommer också att möjliggöra en stärkt ekonomi för dem som går till jobbet. Vi tar en sak i taget. Man kan alltid lita på att Moderaterna är det parti som alltid kommer att kämpa för den som arbetar och för den som har arbetat. Det är säkert, och det är tryggt. Jag vill bara påminna finansutskottets ordförande om detta. Vi har sänkt skatten på arbete och på pension, och det kommer vi att fortsätta att göra. Det kan man verkligen lita på.

Herr talman! Kan man lita på Socialdemokraterna? Under ett halvår har man haft en kampanj som man nu drar tillbaka. Nooshitillägget, som till och med Nooshi har backat från, gäller ju inte längre.

Kan man lita på Socialdemokraterna som lägger fram ett förslag, tar tillbaka det, inte hittar stöd och nu ska komma med ett nytt förslag som vi inte har sett ännu? Det är frågan som landets alla pensionärer ska ställa sig. (Applåder)

Anf. 7 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Oavsett utfallet i eftermiddagens votering om detta budgetbetänkande tror jag att man med viss säkerhet kan säga att den så kallade Pensionsgruppen är död. Pensionsgruppen är alltså den rätt bisarra idén att bara fem partier ska diskutera och i förlängningen besluta om pensionsrelaterade frågor och politik, trots att det som bekant finns åtta partier representerade i den här kammaren. Det här är i bästa fall en anakronism. Låt oss därför begrava den tanken.

Det ska vi göra, dels för att det såklart är en korkad tanke. Jag har inte ett jättestort förtroende för alla partier i den här kammaren. Det kan jag säga, fullt medveten om att det troligen är ömsesidigt. Men jag måste ju

respektera det faktum att det trots allt finns sju partier utöver mitt eget. Det är ingenting jag kan låtsas bort, även om jag skulle vilja.

Dels ska vi göra det för att parterna och partierna i den här gruppen har tagit fram det sämsta hos varandra. När det kommer till alla positiva, konkreta förbättringar av pensionssystemet i stort och smått har man blockerat varandras förslag. Men när det kommer till försämringar av pensionssystemet har man köpslagit.

Socialdemokraterna har gått med på borgarnas förslag om att tvinga äldre att jobba allt längre. Det är säkert en jättebra idé i vissa fall, men i andra fall är det en helt förkastlig idé. Alla är inte lika. Vissa är helt utslitna efter ett långt arbetsliv. Att då tvinga folk att jobba allt längre upp i åldrarna är inte rimligt.

Det här är Pensionsgruppens skapelse – S, M, C, KD och L. Det här har ni helt enkelt inte tänkt igenom tillräckligt noga. Priset som borgarna fick betala för den här reformen var att gå med på Socialdemokraternas förslag att slå sönder premiepensionssystemet.

Nu har vi pratat väldigt mycket om pensionssystemet i stort, och därför vill jag säga några ord om premiepensionen. Det är alltså den del av inkomstpensionen, herr talman, som man om man vill – man måste inte – kan placera själv. Det är alltså en fråga om valfrihet. Sverigedemokraterna tycker om valfrihet. Socialdemokraterna tycker att valfrihet är det enskilt största hotet som finns.

Låt mig göra ett enkelt räkneexempel. Den ordinarie inkomstpensionen som de flesta av oss tjänar ihop under ett yrkesverksamt liv avkastar någonstans i genomsnitt 3 procent årligen medan premiepensionen i genomsnitt avkastar 8 procent årligen.

Nu kan man förvisso inte äta procent. Men den här överavkastningen för premiepensionen visavi den ordinarie inkomstpensionen på nästan 5 procentenheter ger ungefär 3 000 kronor mer i plånboken varje månad efter ett yrkesverksamt liv. På det sättet kan man ändå äta procent, för de korresponderar så småningom med pengar.

Nu är det inga enorma belopp som vi trycker in i premiepensionen, men tiden och ränta-på-ränta-effekten gör sitt efter ett tag. Då innebär varje enskild procentenhet i extra avkastning rätt mycket pengar i kronor per månad efter ett helt yrkesverksamt liv när man ska gå i pension.

Att Socialdemokraterna ogillar valfrihet vet vi om. Men att de borgerliga partierna har gått med på att slå sönder den här framgångsrika valfrihetsreformen, det vill säga premiepensionen, är svårbegripligt för mig. Om något borde man göra tvärtom. En större andel av pensionsavgifterna som vi betalar borde gå in i just premiepensionen, som man får bestämma och styra över själv utan statens inblandning.

Herr talman! Med den kritiken mot ganska många av partierna här i kammaren vill jag tacka de tre partier som vi har en överenskommelse med här i dag, primärt om just pensionerna. Man måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Vi har haft väldigt konstruktiva samtal. Jag upplever att alla har haft en konstruktiv vilja och en konstruktiv ansats för att komma vidare.

Denna överenskommelse, det vill säga utskottets förslag som vi ska votera om i eftermiddag – troligen i alla fall; det verkar vara många turer fram och tillbaka, så vi får se – är ett väldigt bra första steg för att stärka pensionerna. Det är jag väldigt nöjd med. Vi stärker grundskyddet, det vill

säga förbättrar för dem som har de allra lägsta pensionerna. Det gäller garantipensionen och bostadstillägget. Detta är välbehövligt, i synnerhet i ljuset av den tilltagande inflationen, som allt annat lika underminerar folks köpkraft.

Men vi nöjer oss inte där. Även de som har en vanlig pension eller till och med en något högre pension gynnas av den här överenskommelsen genom sänkt skatt. Slutligen, herr talman, ska vi införa en så kallad gas i pensionssystemet, vilket gynnar både nuvarande och blivande pensionärer, det vill säga även dagens löntagare.

Pensionsbromsar känner dagens pensionärer tyvärr till alltför väl. I dåliga tider utvecklas pensionerna lite sämre eller inte alls. Motsvarande fast inverterat ska givetvis också gälla – i goda tider med överskott i systemet ska även pensionerna följa med upp. I ärlighetens namn, herr talman – vem skulle vilja köpa en bil med fullt fungerande bromsar men ingen gas? Då kommer man ingenvart.

Herr talman! Vi har sett Socialdemokraternas finansministers nya inriktning i den ekonomiska politiken. Den handlar om att pytsa ut kontantbidrag till folk – vi kan kalla det mutor – gärna så nära inpå valet som möjligt. Det ska absolut inte göras efter valet men gärna precis före valdagen. Det här är inte bara populistisk politik utan också rätt korkad politik om jag ska vara ärlig. Jag nämnde inflationen. I det här läget, med en inflation på 7,2 procent, är denna kontantbidragspolitik direkt skadlig. Den spär ju på inflationen. Det är bilbidrag, elbidrag och pensionsbidrag. Detta är inte en framkomlig väg i den ekonomiska politiken.

Gör det i stället strukturellt billigare att tanka bilen och betala elräkningen! Sänk drivmedelsskatten, slopa den förhatliga reduktionsplikten och sänk punktskatten på el, så att vanligt folk har råd att både tanka bilen och betala elräkningarna varje månad, även utan kontantbidrag någon vecka före valet. Saken är dessutom den att just höga el- och bränslepriser driver på all övrig prisutveckling. Allt blir dyrare, eftersom el och bränsle är insatsvaror i så gott som all varu- och tjänsteproduktion. Det här löser man inte med kontantbidrag. Det löser man genom att strukturellt sänka kostnaderna.

Herr talman! I utskottets förslag finns även förstärkningar av inre och yttre säkerhet: polis, rättsväsen och försvar. Vi behöver så snabbt som det över huvud taget är möjligt stärka vår militära förmåga och kapacitet. Mitt parti står fullt bakom Sveriges ansökan om medlemskap i Nato. Men Nato eller inte Nato – försvaret av Sverige börjar i just Sverige.

Herr talman! I finansutskottets betänkande 20 yrkar jag bifall till reservation 2. I finansutskottets betänkande 21 yrkar jag bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 8 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i FiU20. Jag glömde göra det i mitt huvudanförande. Mina yrkanden gällde förstås FiU21.

Sverigedemokraterna lovade i den här kammaren att inte säga nej till vårt förslag om höjda pensioner såvida inte Moderaterna kom med ett bättre bud. Nu vet vi hur det blev. I slutändan var det viktigare för Sverige-

demokraterna att stå upp för Moderaterna än att stå upp för för landets pensionärer.

Dagens votering handlar om vad som ska hända i år. Oscar Sjöstedt pratade vitt och brett om vad han vill göra framöver. Vi har också väldigt höga ambitioner, högre än ni, när det gäller pensionerna framöver. Men dagens omröstning handlar om vad som ska hända nu. Ska garantipensionen höjas med 600 kronor i oktober, som Oscar Sjöstedt vill, eller med 1 000 kronor från och med augusti i år? Det är det som frågan handlar om i dag.

Sverigedemokraterna väljer det sämsta alternativet för landets mest utsatta pensionärer. Hur ska Oscar Sjöstedt förklara detta för dem? Eller tror Oscar Sjöstedt att pensionärerna inte ser att 1 000 kronor är mer än 600 kronor?

(Applåder)

Anf. 9 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag har givetvis aldrig lovat att jag ska rösta på Socialdemokraternas förslag om inte Moderaterna hittar på någonting bättre. Jag har varit supertydlig. Jag har sagt: Vi ska sitta ned och prata och diskutera i oppositionen. Kan vi tillsammans komma fram med ett bättre förslag än vad regeringen har presenterat kommer vi såklart att ställa oss bakom ett sådant gemensamt förslag.

Det är också precis det vi har gjort. Om vi hade misslyckats i den ambitionen och det inte hade funnits en fyrpartiöverenskommelse – som nu är grunden för utskottets förslag – hade vi ställt oss bakom regeringens förslag. Men vi har presenterat ett bättre förslag. Garantipensionen är ett exempel. Bostadstillägget är ett annat. Gasen i pensionssystemet är ytterligare ett. Och framför allt handlar det om sänkt skatt.

Sammantaget är förslagen på ett ungefär lika bra för dem som har de allra lägsta pensionerna. Men framför allt gynnar vårt förslag även dem som har ”vanliga” pensioner eller kanske till och med lite högre pensioner. Om vårt förslag kostar 5 miljarder kronor mer att genomföra än regeringens förslag, hur kan det då bli mindre pengar för den enskilda individen, för det enskilda hushållet och för den enskilda pensionären? Det går ju inte ihop. Vårt förslag har mycket högre ambition än vad regeringens förslag har. Det kostar också i storleksordningen 5 miljarder kronor mer att genomföra.

Sverigedemokraterna står givetvis fast vid den överenskommelse som vi har. Jag är genuint övertygad om att det är ett bättre förslag. Framför allt gynnar det fler människor. Det är bara en minoritet av landets pensionärer som gynnas av det förslag som regeringen har presenterat. Vårt förslag gynnar alla pensionärer i Sverige. Jag är helt övertygad om att det är ett bättre förslag.

(Applåder)

Anf. 10 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Jag förstår det som att Oscar Sjöstedt argumenterar för att 600 kronor är ett bättre förslag än 1 000 kronor. Det är det som dagens omröstning handlar om. Jag tror inte att pensionärerna är dumma, Oscar Sjöstedt. Jag tror att de förstår skillnaden mellan 1 000 kronor mer i garan-

tipension från och med augusti och 600 kronor med ert förslag från och med oktober.

Jag pratar gärna med både Sverigedemokraterna och andra här i kammaren om vad vi ska göra för att på sikt höja allas pensioner. Då behöver pensionsinbetalningarna öka. Detta göra jag gärna, men vad vi ska göra efter valet är en helt annan debatt. Det vi kan ta ställning till skarpt här i dag är 1 000 kronor mer i plånboken nu eller 600 kronor mer senare.

Sverigedemokraternas besked till Sveriges pensionärer är tydligt. De ska nöja sig med 600 kronor, och de ska helst tro att dessa 600 kronor är mer än de 1 000 kronor som regeringen föreslår tillsammans med andra partier. Jag tror inte att Sveriges pensionärer är så dumma, Oscar Sjöstedt. De förstår att 1 000 kronor är mer än 600 kronor.

(Applåder)

Anf. 11 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tror inte heller att pensionärerna är dumma. Jag tror att de förstår att det finns flera delar i vårt förslag. Garantipensionen är en del, bostadstillägget en annan, pensionsgasen en tredje och skattesänkningar en fjärde. Tillsammans blir detta omkring 1 000 kronor och i vissa fall strax däröver. Man kan inte bara plocka ut en del i ett förslag som har flera delar.

Jag presenterade ett genomarbetat förslag för att stärka pensionsavsättningarna och höja pensionsavgifterna på ett sätt som vore kostnadsneutralt för företagen, men ansvarigt statsråd Ardalan Shekarabi nobbade det. Så intresserade var Socialdemokraterna av att stärka pensionerna. Eftersom förslaget kom från mig och Sverigedemokraterna sa ansvarigt socialdemokratiskt statsråd: Nej, så ska vi inte ha det.

Jag litar inte en sekund på Socialdemokraterna i denna fråga. Jag litar inte en sekund på regeringen. Nu är det nya tongångar om att vi ska sitta ned tillsammans och komma överens om högre pensionsavgifter. Min dörr är öppen; det är bara att slå en signal. Men när vi presenterar vårt förslag säger ansvarigt socialdemokratiskt statsråd: Nej, det här förslaget nobbar vi. Det här ska vi inte ha. Så mycket kan man lita på Socialdemokraterna, det vill säga inte alls.

(Applåder)

Anf. 12 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! Det här är en viktig tid för Sverige ekonomiskt, ett vägskaal. Ska vi i vårt land återigen välja den vettiga, kloka reformvägen, mittevägen som har tagit oss igenom så många kriser, och lägga undan populismen och det politiska spelet och sätta långsiktighet, hållbarhet, balans och ansvar främst? Det är så mycket som kan bli bra om vi lyckas välja rätt väg.

Runt om i vårt land skriker våra företag och kommuner efter arbetskraft eftersom ekonomin faktiskt har lyft med kraft efter pandemin. Jag tror att det kan ha att göra med de miljarder i skattesänkningar på arbete och andra viktiga reformer som Centerpartiet har drivit igenom under denna mandatperiod.

Samtidigt är det en orolig tid. Vi får aldrig glömma att Ukraina i tre och en halv månad på ett heroiskt sätt motstått en mordisk och människo-vidrig invasion där diktatorns storhetsvansinne lett till mord på civila

Prot. 2021/22:131

15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

äldre, kvinnor och barn. Ukraina kämpar just nu för allas vår frihet, och därför är vi skyldiga, även i en sådan här debatt, att påminna om att vi måste ge dem mer vapen och mer humanitär hjälp och att vi är skyldiga att stoppa Putins gas och olja, som till denna dag ger mer resurser från vår fria del av Europa till hans krigskassa än vad vi skickar i hjälp.

Som en följd av denna situation rusar priserna på energi i hela världen, och inflationen är nu 7,2 procent. Det är nivåer som vi inte har sett sedan början av 90-talet, sedan vår ungdom, vi som var med då. Boräntorna stiger också, och i vårt tyvärr högt belånade land är bostadsmarknaden bräcklig.

När Sveriges bönder nu står i ett svårt säkerhetspolitiskt läge med tanke på vår självförsörjning av mat, något som är grunden för vårt civilförsvar, drabbas de av en obarmhärtig fyrdubbel smäll genom rusande priser på foder, gödsel, bränsle och el.

Samtidigt som det skriks efter personal är många långtidsarbetslösa, vilket är lätt att glömma bort. Det handlar om hundratusentals personer eftersom svensk arbetsmarknad fortfarande behöver reformer, reformer som Centerpartiet har på gång och har fått fram och som kommer att träda i kraft nu, men även andra.

Det är verkligen en bräcklig makroekonomisk situation som kräver ansvar. Men det är också en bräcklig mänsklig situation som kräver ansvar.

Jag tänker på de pensionärer som flera av oss säkert pratat med de senaste veckorna och som nu står i butiken och tänker att ett smörpaket kostar lika mycket som en middag gjorde för ett år sedan.

Jag tänker på de småföretagare som har fått igång sin verksamhet och vill öka exporten men som inte kan anställa personal.

Jag tänker på den kvinna som varit arbetslös länge och som behöver att vi genomför en reform så att hon får effektiv och intensiv svenska och praktik och att vi sänker skatten för att anställa i jobb utan utbildningskrav så att hon kan komma in och fylla en roll.

Jag tänker på jordbrukaren som kämpar för att rädda sin djurbesättning och sitt viktiga livsverk för landsbygden och svensk livsmedelsförsörjning och som nu väntar på den maximala nedsättningen av skatten på bränsle och det maximala stödet till Sveriges animaliebönder, som Centerpartiet har drivit igenom i riksdagen och som regeringen till slut kommer att lägga fram den 1 juli. En del av detta finns i den budget vi nu diskuterar.

Jag tänker också på en hel generation som undrar vad som väntar bakom hörnet. Kommer Sverige att ta ledningen? Kommer vi att fixa klimatomställningen? Kommer vi att resa de lönsamma och kraftfulla vindkraftverken till havs som gör oss fria från gas och olja och klarar vår elförsörjning?

Jag tänker på ungdomar i utsatta områden som förtjänar en stark skola och många sommarjobb i växande småföretag så att de som pluggar, sommarjobbar och vill vara med och bygga samhället är hjältarna, inte de som skjuter, stjälar och förstör.

Herr talman! Alla de förtjänar kloka ekonomiska reformer och att vi med kraft återgår från den populism och kortsiktighet vi ofta hör i kammaren till att prioritera resurserna till jobben, klimatkrisen och landsbygden. Låt oss gå tillbaka till dygder vi nästan har glömt i populismens tidevarv: arbetslinjen, där det lönar sig att arbeta och lönar sig för småföretag att anställa, och grön tillväxt, där det lönar sig att göra rätt för klimatet och

där det är möjligt att bygga modern, lönsam havsbaserad vindkraft som ger hundratals nya terawatt.

Tyvärr finns det för lite av dessa kloka liberala mittenreformer både i de fyra högerkonservativa partiernas budgetförslag och i regeringens.

Därför är det viktigt att det i Sverige och för svensk ekonomi finns en klok, stark centerpartistisk, liberal mittenkraft framöver.

På ett område kommer vi i dag att kunna göra skillnad, för Sveriges pensionärer och inte minst för de många som kämpar och har det sämst ställt.

Det bästa för Sveriges pensionärer hade varit att alla ansvarstagande partier i den pensionsgrupp som vi skapade för 30 år sedan för att vårda och bevara det svenska pensionssystemet hade kunnat samlas till ett gemensamt förslag, när man var så nära. Under hela våren har Centerpartiet kämpat för att denna starka institution som ger trygga pensioner ska få vara kvar, inte bara i dag utan i morgon, nästa år och året efter det, helt enkelt så länge som pensionärerna behöver ha den tryggheten. Jag hörde just att Sverigedemokraterna anser att den ska försvinna, och det är ju ett tydligt besked från den sidan. Tyvärr har Pensionsgruppen slitits isär av ytterkantpartierna. Tyvärr har den slitits isär av populismen.

Vi krävde att Pensionsgruppen skulle samlas efter att partierna hade lagt förslag med samma ambition, att stärka ekonomin för de sämst ställda, att hjälpa pensionärerna i dessa dyrtider. Sju gånger samlades Pensionsgruppen. Sju gånger var partierna så nära att samlas kring en kompromiss. Sju gånger vred och vände vi på summor och nivåer på garantipension, bostadstillägg och skattesänkningar, som hade gett pensionärerna ett lyft nu men också de kommande åren. Centerpartiet lade fram den ena efter den andra kompromissen. Men ingen av de sju gångerna var det någon som var beredd att över huvud taget flytta sig.

Den åttonde gången räckte regeringen till slut fram handen, och Centerpartiet kunde tillsammans med regeringen få till en klok kompromiss som kraftfullt stärker pensionerna för de sämst ställda med 1 000 kronor i höjd garantipension och 100 kronor i höjt bostadstillägg.

Något som har nämnts flera gånger är den så kallade gasen i pensionsystemet, som innebär att stora överskott ska användas till pensionärerna och ingenting annat. Och skattesänkningarna gör det lönsamt att arbeta och att ha arbetat ett helt liv.

Jag beklagar det som inget spinn och inget spel kan dölja, det vill säga att mina forna allianssystrar och alliansbröder aldrig tog några utsträckta händer och inte kunde lägga fram ett endaste konkret kompromissförslag vid alla dessa möten. Jag är glad att vi i stället nu fick en bra stabil lösning inom ramen för de verktyg som finns inom pensionssystemet. Men jag beklagar, återigen, att när vi hade nått den här kompromissen ville de högerkonservativa förvägra oss att lägga fram vårt eget motförslag. Vi förvägrar aldrig de högerkonservativa att lägga fram omfattande utskottsinitiativ, trots att praxis är att man inte ens får lägga mycket begränsade följdmotioner. Nu blir det tekniskt här, men eftersom det politiska spelet har gått den vägen får vi reda ut det.

Det fanns väldigt omfattande möjligheter att lägga fram det utskottsinitiativ som ni gjort nu. När vi sedan, efter alla dessa möten och diskussioner, skulle lägga fram vårt motförslag i finansutskottet förvägrades vi att göra det genom ett extraordinärt politiskt spel. Men i slutändan, herr

talman, måste ju demokratin ha sin gång. Varje sida måste kunna lägga fram sina förslag.

Efter en så lång, svår och detaljerad diskussion, där vi har vänt på var-enda nivå och varje belopp, kommer vi nu att kunna lägga fram en kompromissbudget. Det förstärker jobbstimulansen i försörjningsstödet och ger många långtidsarbetslösa, ofta kvinnor som har varit borta från arbetsmarknaden länge, möjligheten att bryta sig loss från bidragsberoende och börja arbeta igen och tjäna pengar.

För alla pensionärer som kämpar och för att vårt pensionssystem ska vara tryggt och stabilt hoppas jag att vi, trots allt detta politiska spel, till slut ska tillåtas att lägga fram en rejäl, klok lösning för att höja pensionerna. Vi stryker det kritiserade Nooshitillägget och ersätter det med 1 000 kronor i höjd garantipension för de sämst ställda pensionärerna, höjt bostadstillägg och sänkt skatt.

För att detta ska bli möjligt yrkar Centerpartiet avslag på vårändringsbudgeten under punkt 1 i betänkandet, så att en ny, klok kompromissbudget kan läggas fram i stället.

Anf. 13 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med en fråga som gäller form.

Riksdagsordningen, herr talman, gäller ju alla. Det har oppositionens partier under pandemin minst sagt fått möta. Det är många gånger som vi inte har kunnat lägga fram våra förslag här i riksdagen för att de så att säga inte har varit inom ärendets ram. Att följa riksdagens praxis och regler är inte ett hot mot demokratin; det är demokrati.

Martin Ådahl började sitt anförande med att säga att det är ett vägskäl som vi står vid nu, och det är det sannerligen. Och Centerpartiet har stått vid ett vägskäl och har redan fattat ett beslut om vilken väg man vill gå. Det har blivit väldigt tydligt under den här våren.

Det budgetförslag som vi har lagt fram tillsammans med tre andra partier innehåller egentligen allt det som Centerpartiet och Martin Ådahl vill ha. Det innehåller ett bra pensionsförslag – det vet jag att Martin Ådahl tycker – mer pengar till polis och försvar och nu också extra pengar till Ukraina. Men man kan inte rösta på det, därför att Sverigedemokraterna har varit med och förhandlat fram det. Det är ett vägskäl.

Det andra vägskälet är att man också har valt sida. I partiledardebatten nyligen pratade Annie Lööf om de andra, de på Ulf Kristerssons sida. Det blev väldigt tydligt vilken sida Annie Lööf står på.

Centerpartiet stöttar nu en regering som har gjort det dyrare för barnfamiljer. Man har höjt 46 skatter. Man har gått så långt att man till och med inför bidrag för att barnfamiljerna ska kunna betala de där skatterna.

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna aviserar höjda skatter nästa mandatperiod. Då är min fråga till Martin Ådahl: Vilka höjda skatter kan Centerpartiet tänka sig under nästa mandatperiod?

Anf. 14 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Det var den enklaste frågan att besvara på många debatter: Inga. Vi kommer inte att höja några skatter på jobb och företagande de kommande åren. För varje krona som skatten måste stiga för väldigt skadliga utsläpp – och det kommer kanske att finnas några – kommer vi att sänka skatten på jobb och företagande. Skattenivån ska alltså ned och inte

upp. Det illustrerar just det som är Centerpartiets roll i svensk politik, att vara den liberala mittkraften som samlar partierna i mitten, som vi gör i dag med det här pensionsförslaget.

Som Elisabeth Svantesson faktiskt själv säger nu var vi ju oerhört nära att komma överens i Pensionsgruppen. Nu har jag just hört Oscar Sjöstedt från Sverigedemokraterna triumferande säga: Nu är Pensionsgruppen död. Nu är den långsiktiga lösningen död.

Jag har faktiskt några motfrågor här till Elisabeth Svantesson. För det första: Är Pensionsgruppen död, som er uppenbarligen mycket nära samarbetspartner Sverigedemokraterna säger? För det andra: Vi har inom ramen för komplicerade regler, som egentligen är väldigt begränsande i den här typen av ändringsbudget, varit väldigt generösa och låtit er lägga fram ert förslag. Är det då orimligt att vi inom ramen för dessa regler ska få lägga fram vårt kompromissförslag som motförslag? Varför är det en så orimlig idé?

Slutligen vill jag säga att om Elisabeth Svantesson ska bli finansminister måste hon hålla koll på siffrorna. Centerpartiet har ju i samarbete med Socialdemokraterna sänkt skatten på arbete med totalt tiotals miljarder kronor hur man än räknar.

Anf. 15 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Herr talman! Faktum kvarstår att det finns en budget att rösta ja till i eftermiddag som förbättrar för landets pensionärer på ett sätt som jag vet att Martin Ådahl och Centerpartiet egentligen tycker om.

Det här handlar inte om att samla några i mitten, utan det handlar om att dra till vänster, och det är det som Centerpartiet nu har gjort.

Men det var ett tydligt besked från Centerpartiet att det inte kommer att bli några skattehöjningar från Centerpartiet när man samarbetar med vänstersidan.

Jag vet inte om det är så många härinne eller utanför riksdagen som tror det. Då får jag vara lite mer precis. Lovar Martin Ådahl och Centerpartiet att man inte kommer att höja drivmedelsskatter, att man inte kommer att höja flygskatter och att man inte kommer att höja fordonsskatter? Lovar man att man inte kommer att återinföra fastighetsskatt, som många partier här vill, arvsskatt eller förmögenhetsskatt?

Är det ett löfte till svenska folket inför valrörelsen att man inte kommer att göra det ännu dyrare att vara svensk? Trots allt är det så att under dessa fyra år har Centerpartiet hållit en regering under armarna som inte bara misslyckats kapitalt med otryggheten. Man har också hållit en regering under armarna som har gjort det dyrt att vara svensk.

En barnfamilj har fått det 28 000 kronor dyrare per år. Det är inte på grund av Putin utan på grund av politik som Mikael Damberg och hans regering har fört genom höjda skatter och en dålig energipolitik. Det ansvarar även Martin Ådahl för.

Det är bra om vi kan få tydliga besked att dessa skatter inte ska höjas. Frågan är: Kommer drivmedelsskatten inte att höjas, fordonsskatten inte att höjas och fastighetsskatten inte komma tillbaka?

Prot. 2021/22:131
15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Anf. 16 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Herr talman! Nu kommer jag att säga det tråkiga som man ofta gör i replikskiftena. Men här är det verkligen berättigat. Jag fick inte svar på en enda av de frågor som jag ställde om Pensionsgruppen.

Jag tolkar det som att tydligen är Pensionsgruppen enligt Moderaterna nu död, för det har nämligen Sverigedemokraterna bestämt och även deklarerat här från talarstolen. Jag hoppas inte det.

(ELISABETH SVANTESSON (M): Det har jag sagt många gånger till dig. Förlåt, herr talman. Jag ber om ursäkt.)

Apropå reglerna i riksdagen.

(Applåder)

Jag fick inte heller svar på om man har rätt att lägga fram sitt eget motförslag. Vi har visat er samma artighet i utskottet och verkligen vridit och vänt på det hela för att ni ska kunna lägga fram ett förslag.

Jag vill bara säga så här. I slutändan var det, som Elisabeth Svantesson själv sa, väldigt nära med förslagen. Nu är den största skillnaden och det enda som är kvar att vi härmed kommer att lägga 1 000 kronor för alla Sveriges garantipensionärer medan ni lägger 600 kronor.

Vi måste fokusera. Vi ska absolut sänka skatten. Det har vi sagt hela tiden. Vi har lagt fram förslag om det i vår motion och kommer att stödja det. Det vet ni. Vi kommer att sänka skatten för alla pensionärer. Men vi måste satsa extra mycket på dem som har det allra svårast.

Därför vill jag bara än en gång understryka: Vi ska fortsätta att sänka skatten på jobb och företagande. Vi ska fortsätta att sänka skattetrycket.

Det fina är det som bevisas i dag. Om det finns en stark liberal reformkraft i mitten som är vettig och balanserad och som gör riktiga ekonomiska reformer kan vi åstadkomma det även i ett läge där populismen på ytterkanten är stark.

(TALMANNEN: Innan Martin Ådahl lämnar talarstolen vill jag bara fråga om det fanns något yrkande på FiU20. Jag hörde bara ett på FiU21.)

Vi har alltså ett yrkande på FiU20 på huvudförslaget med den reservation som gäller att vi inte ska ha med den så kallade bilbonusen. Det är reservation 3. Men vi stöder det grundläggande betänkandet. Det hade jag tänkt återkomma till i senare repliker, men nu fick jag tillfälle att göra det.

Herr talman! Är det någonting mer som han önskar av ledamoten?

(TALMANNEN: Jag har fått de uppgifter jag behöver, tack.)

Anf. 17 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Inledningsvis vill jag säga att jag i betänkande FiU20 yrkar bifall till reservation nummer 5. Gällande FIU21 ansluter jag mig till det avslagsyrkande som Åsa Westlund tidigare presenterade.

Jag kommer att återkomma till Vänsterpartiets synpunkter gällande riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Man jag börjar med det som på goda grunder är det som har väckt mest uppmärksamhet senaste tiden.

Det gäller i det här skedet frågan om pensionerna för den stora grupp pensionärer som har det mycket knapert ekonomiskt. De har i sin vardag fått bära konsekvenserna av att vårt nuvarande pensionssystem har misslyckats med att uppfylla löftena om vad det skulle leverera när det gäller stora grupper av pensionärer. De har slitit hårt och byggt upp det samhälle och de rikedomar som vi i dag lever med.

Ungefär under det senaste halvåret har vi nu fått en politisk debatt där det är många som talar om pensionärerna och pensionärernas villkor. Det gör de inte bara med allmänna besvärjelser om att det är fint, viktigt och så utan mer konkret. Skälet till att vi för första gången på 30 år har pensionerna som en het fråga inför en valrörelse är Vänsterpartiet.

Det har skett genom Vänsterpartiets agerande i riksdagen. Det är naturligtvis med stöd bland många människor i samhället utanför de här korridorerna som vi har kunnat bryta flera decennier av låsningar grundade i samverkan i etablerade kretsar för att plocka bort och stoppa undan en viktig politisk fråga från den politiska arenan.

Nu är vi alltså här. Det har varit en resa som för många kanske har framstått som komplicerad och förvirrande. Låt mig därför backa bandet lite grann. Det var i samband med omröstningen om statsministerns tillträddande förra året som Vänsterpartiet ställde ett oavvisligt krav på högre garantipensioner. Vi gjorde det därför att det behövs.

Sverige är ett land där vi har många fattigpensionärer. Vi har högst andel i Norden. Det är ungefär 300 000 som har vad som definieras som låg ekonomisk standard. Så ser det ut därför att vi har ett pensionssystem som inte kan lösa den orättvisan utan tvärtom driver fram och fördjupar den.

Vi ha alltså hundratusentals ålderspensionärer, de flesta av dem kvinnor, som har det så knapert att det inte finns marginaler i livet. De har en vardag där de ekonomiska begränsningarna gör sig påmind hela tiden. De får sin faktiska frihet begränsad. Det gäller friheten och möjligheten att vara med i samhällslivet, att inte få en klump i magen när de inte kan köpa en spontan present till barnbarnet eller åka och besöka en kär gammal vän.

Det här är något som vi som samhälle och som politiska beslutsfattare har ett ansvar att öppna ögonen för och ett ansvar att förändra. Det var utgångspunkten för Vänsterpartiets krav om ordentligt högre garantipensioner.

Under förhandlingarna med Socialdemokraterna och Miljöpartiet ville man från regeringens sida ändå anstränga sig för att inte klampa in helt på Pensionsarbetsgruppens domäner. Därav den tekniska lösning som vi kom överens om och som presenterades i förslaget till vårändringsbudget i form av ett garantitillägg som skulle ge upp till 1 000 kronor mer i månaden i plånboken till pensionärerna med minst marginaler.

Herr talman! Detta är människor som byggt upp det här landet. De har slitit många och långa år. Många har jobbat i princip hela livet men under dåliga förhållanden. De har haft låg lön, små deltid, kombinerat med hemarbete och omsorg om barn och äldre. Andra har slitits ut tidigt på grund av tunga arbeten, för så ser klassamhället ut. Det är så arbetslivet fungerar.

Det kom en rapport bara häromdagen som visade att handelsanställda kvinnor som går i pension i genomsnitt – inte enstaka, utan i genomsnitt – får en pensionsnivå under fattigdomsgränsen.

Varannan kvinnlig ålderspensionär i Sverige måste helt eller delvis förlita sig på garantipension. Av kommunalarna, de som tagit ansvar i barnomsorgen och äldreomsorgen, är det 70 procent, sju av tio, som är där. Det de har gemensamt är att de har en för låg pension. De förtjänar verkligen en höjning.

Hade garantipensionen följt den allmänna löneutvecklingen så hade vi behövt höja den med runt 3 000 kronor i månaden. Så mycket har vår grundpension urholkats och släpat efter. Nu ska denna riksdag föreslå en ställning till inte om pensionen ska höjas utan med hur mycket den ska höjas. Det är en framgång för Vänsterpartiet som jag är stolt över.

Herr talman! Efter att förslaget drevs igenom av Vänsterpartiet blev det också fart på det högerkonservativa blocket. Det har varit trevligt att se. Det är förstås en politisk framgång för oss och därmed för de flesta pensionärer i Sverige när det blir svårt för alla partier att helt avvisa behovet av stärkta pensioner.

Det är också lite ovant men uppfriskande när dessa partier kan prata om någonting annat än framfantiserade kulturkonflikter eller nya sätt att peka ut, hetsa mot och göra livet surare för de många svenskar som har sin bakgrund i andra länder.

Men det går inte att komma ifrån att det högerkonservativa blocket – i folkmun kallat de blåbruna – har ett förslag som skulle ge ungefär hälften så mycket som vårt och regeringens förslag till de många pensionärer som har mycket låga pensioner.

Sverigedemokraternas roll här har alltså varit att aktivt motarbeta en större förbättring för fattigpensionärer. Det kan vi konstatera. Sverigedemokraternas insats, det enda de har åstadkommit här, är att förhandla ned ett V-bud till hälften.

Sedan har Sverigedemokraterna också lite andra synpunkter på pensionssystemet. Vi hörde Oscar Sjöstedt argumentera för att mer av pensionsmedel ska gå till aktiemäklares arvoden, men jag lämnar det dithän så länge.

Här blir det lite grann den sämsta av världar när de här partierna samarbetar. I de flesta andra frågor är det SD som håller i taktspinnen när överenskommelser görs och retoriska utfall bubblar fram ur de reaktionära sumpmarkerna. Men här är det kanske snarare Moderaternas starka och traditionsenliga motvilja mot allt som kan riskera att göra människor med knappa förhållanden lite gott som också har spelat in när man har kamperat ihop.

I ett läge när inflationen drabbar pensionärer med små ekonomiska marginaler mycket hårt handlar förslaget från högerkanten i hög grad om att ge möjlighet att få mer bidrag till hyran i stället för att helt enkelt höja den pension man har rätt till.

Herr talman! Efter det att dessa två förslag presenterades har vi stått inför den något prekära situationen med den breda mitten där Centerpartiet lite ensamt har barrikaderat sig. Men jag är glad över att det till slut blev möjligt att komma framåt med ett förslag som också Centerpartiet har ställt sig bakom.

Det gör att förbättringen för pensionärerna kan komma i form av en Nooshihöjning – låt oss kalla det så – av garantipensionen i stället för ett separat Nooshitillägg. Det ligger också i linje med Vänsterpartiets ursprungliga krav. Vi hade gärna sett att summan var 1 000 kronor efter skatt i stället för före skatt, men i en kompromiss får man ge och ta. Jag tror att de allra, allra flesta förstår att den här typen av kompromisser är nödvändiga i politiken. Samtidigt bör dessa, för att det inte ska bli kaotiskt, baseras på direkta samtal.

Återigen: Nu är vi här. Det var ett bra förslag som vi fyra partier, Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet, i söndags konstaterade att vi kunde ställa oss bakom. Det är ett förslag som därmed kan samla en majoritet i Sveriges riksdag och som gör ordentlig skillnad för ungefär 1 miljon pensionärer i Sverige. Det är jag glad för, och det är något att tacka även Centerpartiet för. Framför allt är det bra för Sverige och för Sveriges pensionärer.

Att de blåbruna använder sin falska majoritet i finansutskottet för att förhindra att förslaget ska ställas under proposition och att riksdagen ska kunna rösta om konkreta förslag – det är däremot verkligen kaotiskt och ovärdigt. Här har svenska folket kunnat se ännu en glimt av de politiska impulser som får utlopp när denna kvartett får vittring på makt, och det är inte en särskilt vacker syn.

Därför är jag glad över att vi i dag, efter nya samtal och idogt arbete, har hittat en möjlighet som förhoppningsvis gör att majoritetsförhållandena i riksdagen, uttrycket för det demokratiska valresultatet, kan göra sig gällande så att pensionärerna kan få sin höjning beslutad före midsommar.

Herr talman! Jag ska säga några ord till om pensionerna. I debatten och ibland från den här talarstolen har vi fått höra ordet respektavstånd. Det antyds att vårt förslag bara skulle gå till den som inte har arbetat. Detta är, som jag redan har varit inne på, extremt missvisande. Det är en respektlös beskrivning. Det handlar i huvudsak om människor som har arbetat under de hårdaste av villkor.

Men det som framför allt är talande med det synsätt som kommer till uttryck är tanken att pensionärer med låga pensioner i stället för att få en högre pension ska glädjas åt att någon annan pensionär förblir riktigt fattig. Vad är det för samhällssyn? Vad är det för människosyn?

Det är också en märklig tanke att en höjning av garantipensionen skulle hindra andra förbättringar av den allmänna pensionen. Så är det inte alls, utan snarare tvärtom. En högre grundplatta är ett första steg mot att gå vidare med en bredare förstärkning av pensionerna.

Det är just ett konkret förslag om en sådan höjning som Vänsterpartiet presenterade på första maj i år. Det är ett förslag som skulle innebära en höjning av pensionerna med i genomsnitt ungefär 2 000 kronor. Det är något som vi både bör genomföra och har råd att genomföra i Sverige. Och det är något som vi ser fram mot att förhandla vidare om efter en rödgrön valseger i höst.

Herr talman! Det måste också sägas något om den här idén som har förfäktats in i det sista av en del politiker, ledarskribenter och andra i bekväma toppositioner i samhället: att det liksom skulle vara något fel och fult med att pensionerna blir föremål för en debatt i exempelvis valrörelsen. Ska det bli populistisk överbudspolitik, ack och ve! Var ska det sluta?

Till att börja med har det ju aldrig funnits något förslag om att skicka ut kontanta engångsallmosor, utan det handlar om hur vi som samhälle ska organisera vårt pensionssystem så att det uppfyller rimliga och rättvisa kriterier. Självklart är det en fråga för medborgarna och deras valda politiska ombud!

Ja, det finns avvägningar att göra när det gäller fördelning av risker mellan individ och samhälle, mellan olika generationer och olika grupper. Men det är ju inte så att de avvägningarna försvinner om de flyttas bort från det öppna politiska samtalet till att några går och låser in sig på ett rum och säger: Vi är Pensionsarbetsgruppen.

Det finns en mycket stark och en mycket dålig idé om att de med högre inkomster och positioner i samhället liksom representerar allmänintresset på ett förnuftigt och balanserat sätt. Så är det inte. De mycket stora grupper av pensionärer som får ut mycket låga pensioner, ofta efter ett långt och hårt arbetsliv med låga löner och pressade deltidar – de oerhört många kvinnorna i Kommunal och Handels som jag talar om – blir osynliggjorda och förfördelade när vi riggar systemet på det här sättet.

Det är varken robust eller rationellt. Det är tvärtom hög tid att vi börjar ändra i det, och jag är som vänsterpartist glad och stolt att vi har satt igång den processen. Så fungerar politiskt arbete när det är som bäst. Så behöver det demokratiska systemet återkommande påminnas om vad det kan och vad det bör åstadkomma.

Herr talman! Snart är det val i Sverige. Det är en högtidsstund för folkstyret och en möjlighet att påverka vägvalen i svensk ekonomisk politik – hur vi identifierar och hur vi tar oss an våra gemensamma samhällsproblem.

De senaste årens prövningar har visat behovet av ett starkt samhälle för att klara svåra utmaningar. Det välfärdssamhälle som tidigare generationer har byggt ska värnas.

I vårt närområde skapar Rysslands invasion av Ukraina ett enormt mänskligt lidande. Kriget bidrar även till stor osäkerhet i den globala ekonomin och i den ekonomiska vardagen också i Sverige. En tydlig effekt är den snabba ökningen av energi-, drivmedels- och livsmedelspriserna. Det kommer att vara en viktig uppgift för politiken att värna människors möjlighet att klara privatekonomin och samtidigt se till att lägga grunden för en rikare och ljusare framtid.

Då behöver vi inte minst ett omfattande investeringsprogram för att ställa om stora delar av vårt samhälle. Det kräver politisk handlingskraft och brett folkligt stöd. Om det ska vara möjligt behövs bland annat ett ramverk för finanspolitiken som är anpassat till att hantera dagens och morgondagens problem utifrån de faktiska förutsättningarna – inte utifrån föreställningar och farhågor från 20, 25 och 30 år sedan.

Vänsterpartiet har föreslagit ett tioårigt moratorium för det nuvarande överskottsmålet. Under den perioden bör vi med statlig lånefinansiering frigöra runt 700 miljarder kronor i investeringar för att ställa om till ett rättvist och klimatneutralt Sverige. Det handlar om ett omfattande statligt åtagande för nya investeringar i transportinfrastruktur, elöverföring och klimatanpassning av nya och befintliga bostäder.

Sverige behöver också en offensiv politik för att öka jämlikheten och för att nå full sysselsättning. Den fortsatt höga långtidsarbetslösheten är ett stort problem. Det måste mötas både med en aktiv utbildnings- och arbetsmarknadspolitik och med en kraftfull ekonomisk politik kombinerat med robusta trygghetssystem.

Välfärdssektorn har under lång tid varit underfinansierad. Antalet anställda inom välfärden har minskat i relation till befolkningsutvecklingen sedan 2016, och fallet har varit särskilt stort sedan 2019. Samhället behöver förnya sitt åtagande att säkerställa en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor för den som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen och för den som redan arbetar där.

Det är en självklarhet att resurserna som är avsatta för att finansiera den gemensamma välfärden ska gå till människor som behöver stöd och hjälp och till dem som gör jobbet. De ska inte gå till kommersiella bolag som etablerat sig i sektorn.

Vi vet att ökad ojämlikhet genererar betydande samhällsproblem, och vi vet att Sverige är ett av de länder i världen där inkomst- och förmögenhetsklyftorna har vuxit snabbast de senaste decennierna. Det behöver vi förändra. Sverige kan och förtjänar så mycket bättre. Vi behöver en skattepolitik för att göra välfärdstjänsterna till det de ska vara – det finaste vi kan bjuda varandra på – i stället för att Sverige ska vara ett skatteparadis för mångmiljonärer samtidigt som det som gör landet produktivt och välmående får förfalla.

Det ska inte vara mer lönsamt att bara bo i ett dyrt jättehus än att slita hårt inom industrin eller sjukvården. Vi ska kunna lita på samhällets förmågor, tjänster och försäkringar. Vi ska veta att våra skattemedel går till det som gör att vi växer tillsammans som samhälle, inte till att göda välfärdsprofitörernas balansräkningar. Vi ska kunna välja framtidstro.

Detta, herr talman, är vad Vänsterpartiets motion om riktlinjer för den ekonomiska politiken handlar om. Och detta är vad jag ser fram mot att debattera i den kommande valrörelsen, efter att vi har fått den efterlängta höjningen för Sveriges pensionärer på plats.
(Applåder)

(TALMANNEN: Innan Ali Esbati lämnar talarstolen vill jag bara kontrollera yrkandet vad gäller FiU20. Jag uppfattade ett yrkande på reservation 5. Ska det möjligen vara reservation 4?)

Det kan det säkert vara; jag kan ha tittat i en version som inte var färdig. Jag yrkar i alla fall bifall till Vänsterpartiets reservation, som jag bedömer vara den bästa.

(TALMANNEN: Jag gissade det – tack! Det är alltså reservation 4.)

Anf. 18 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag noterade att ledamoten Ali Esbati först ville yrka bifall till den kristdemokratiska reservationen. Sannolikt hade han läst den innan han gjorde detta yrkande. Det är många som är intresserade av kristdemokratisk politik och vill ansluta sig till den. Detta var dock något överraskande!

Herr talman! Detta är en debatt som i mångt och mycket kommit att handla om pensionärernas ekonomi. Det är en bra och viktig debatt – om hur vi stärker de ekonomiskt utsatta äldre som nu har det särskilt tufft, samtidigt som vi också värnar ett pensionssystem som hittills tjänat oss och varje ny årskull av pensionärer väl.

Men det borde också vara en debatt om alla de förslag som regeringen borde ha lagt fram för att kapa vårddköerna, få bort den ojämlika vården och på allvar få fram långt fler vårdplatser.

Det borde vara en debatt om alla förslag för att få på plats en elförsörjning som ger stabil, billig och pålitlig el, som vi så väl behöver för klimatomställningen.

Det borde vara en debatt om alla de förslag som borde finnas för hur vi kan stärka civilsamhällets gemenskaper och hur vi kan få in fler barn och unga i sådana gemenskaper med närvarande vuxna, särskilt som många trillat ur sådana under pandemin.

Det borde vara en debatt om omfattande förslag för att bryta långtidsarbetslösheten, om villkoren för företagare och för att kunna leva och bo i hela landet och om de reformer som regeringen borde ha presenterat för att stoppa skjutningarna och gängbrottsligheten samt nyrekryteringen till densamma.

Dessa förslag saknas dock i regeringens politik. Vårpropositionen är fullständigt tom på nya strukturella grepp för att vända utvecklingen när det gäller vården, tryggheten, långtidsarbetslösheten, energipolitiken och äldreomsorgen. I stället för konkreta, omfattande reformer för att lösa dessa problem får vi talepunkter från regeringen. Man ägnar en enorm möda åt att peka på det man påstår sig inte kunna göra någonting åt och en förbluffande liten energi åt det man faktiskt kan påverka.

Men det är väl så när regeringsmaskineriet hackar betänkligt. På produktionsavdelningen är det nästan helt nedsläckt och utstämplat. På riktiga-reform-divisionen är det igenbommat, neddammat och avskrivet sedan länge. Det är mest på säljsidan, runt de varma xeroxmaskinerna i dimridåfabriken på Sveavägen 68, som man jobbar för högtryck.

Coronaköer, printas det ut om vårddköerna. Men vårddköerna hade mer än fördubblats, från 40 000 till 90 000 i orimlig väntan på behandling, mellan 2014 och 2019 – före coronapandemin! Nu är siffran 160 000. Och det var först med den budget som Kristdemokraterna och Moderaterna förhandlade med Sverigedemokraterna som vi fick en satsning på fler vårdplatser, trots det faktum att Sverige har lägst antal vårdplatser per capita i hela EU.

De el- och bränslepriser som plågar hushåll, företag och lantbrukare ska skyllas på Ryssland och Putin. Putinpriser, massprintas det ut ur maskinerna. Det är klart att det finns en sådan effekt, men statistiken visar att spotpriset på el ökade med nära 300 procent före Putins krig. Och att en stor del av elprisökningen kan härledas till otillräckliga investeringar i elnäten och den förtida nedläggningen av kärnkraft har Energiforsk visat.

Häromdagen sa finansminister Mikael Damberg att inflationen är ett importerat problem. Ja, självklart har han till stor del rätt. Socialdemokraterna och Miljöpartiet har inte skapat inflationsmonstret. Men de har matat det med det närmast perfekta proteinpulvret för ytterligare tillväxt, en hemkockt energibrygd som driver på inflationen ytterligare, en energipolitik som aktivt drev fungerande baskraft till förtida nedstängning och inte

förmådde ändra inriktning på drivmedelspolitiken när priserna började sticka iväg.

Misslyckandena när det gäller brotten, skjutningarna och otryggheten ska skyllas på någon annan – på kommunerna eller på Alliansen, så här åtta år senare. Det krävdes en ny moderat och kristdemokratisk budget för att den lönesatsning, inte minst på poliser i yttre tjänst, som är så viktig för rekryteringen till polisen skulle komma tillbaka. Vi såg resultat i veckan.

Herr talman! Jobbmisslyckandet och långtidsarbetslösheten ska döljas genom att förhindra uppföljning av regeringens mål och politik. Politiken har också ersatts av pressträffar – fyra pressträffar om en visserligen i grunden bra reform med aktivitetskrav i försörjningsstödet, och detta innan det ens tillsatts en utredning! Det skapade visserligen jobb åt pressekreterarna, men de är knappast en utsatt grupp på arbetsmarknaden, även om det säkert finns ett och annat arbetsmiljöproblem.

Herr talman! Sverige är på många sätt ett fantastiskt land med fantastiska möjligheter – studenter som nu kan söka lyckan med vidare studier eller jobb och entreprenörer som satsar på framtiden och skapar dessa jobb. Den gröna industrialiseringsvägen får nu flyttlassen att gå till Norrland och nya möjligheter där. Människor som kommit hit efter att ha flytt undan krig och förföljelse får chansen att skapa ett nytt liv i vårt land, även om förutsättningarna måste bli långt bättre.

Men i Sverige i dag går det också andra flyttlass lite mer i det tysta – inte för att söka lyckan, börja plugga, söka jobb eller vidga vyerna utan från ett bostadsområde till ett annat i flykt undan otrygghet, eller från en skola till en annan av samma skäl.

Vårdköerna och bristen på vårdplatser har nu gjort att flyttlass har börjat gå i Sverige från en region till en annan för att personer ska få sin operation, sin behandling eller sina hjälpmedel, personer som inte står ut med den ovissa väntan, smärtan och försämringen i en vårdkö. Ojämligheten i vården blir inte mycket tydligare än så, herr talman.

I vårt förslag till förändrade riktlinjer för den ekonomiska politiken fokuserar vi just på hur vi kan åstadkomma en bättre vård, en mer jämlik vård och fler vårdplatser. Jag vill därför yrka bifall till reservation 5 i FiU20.

Herr talman! I det budgetförslag som Kristdemokraterna tillsammans med Moderaterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna har lagt på riksdagens bord finns också viktiga satsningar med som går utöver regeringens förslag. Vi vill ge 500 miljoner kronor för innevarande år till polisen för att snabbt kunna ersätta förstörd utrustning i samband med påskupplöppen, för att bättre kunna utrusta sig för att hantera andra sådana kravalter och för att på ett bättre sätt kunna hantera passituationen.

Det finns förslag för att Försvarsmakten ska kunna öka och växa snabbare än vad den kan med regeringens politik, att öka bemyndigandet att köpa in den materiel som krävs och för att också kunna hamna längre fram i den kö som bildas för att kunna rusta sig. Det är angeläget i den osäkra tid och tillvaro vi befinner oss i nu.

Det finns också ytterligare medel för att stärka stödet till Ukraina i den svåra situation de är i. Vi hörde på nyheterna i morse att det är väldigt svårt att nå en fred om inte Ukraina har möjlighet att försvara sig också militärt. Därför är det angeläget att ytterligare stöd kommer på plats, och det gör det med de förslag som vi lägger fram.

Prot. 2021/22:131
15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Herr talman! Vi behöver också vidga vyerna och se resten av världen. Vi gör det med vårt stöd till Ukraina, som behöver bli större. Men vi har också kunnat höra på nyheterna att 100 miljoner människor står inför en akut svältkatastrof. Då behöver vi göra mer. Vi behöver mobilisera ytterligare resurser för detta. Då är det inte läge att göra plötsliga och omfattande nedskärningar i det svenska biståndet. Det är en politik som inte rimmar med de behov vi står inför just nu. När hundratal miljoner människor i samband med coronapandemin har tryckts tillbaka in i fattigdom och när svältkatastrofen står för dörren måste vi både kunna hjälpa här och nu och se till att vi undviker katastrofer, ökade flyktingströmmar och en mer osäker värld också i framtiden. Vi har ett ansvar som medmänniskor att göra det vi kan i det läget.

Herr talman! Till sist vill jag ta upp pensionerna. Turerna har varit många, och det kan vara svårt för åhörarna att veta vad som egentligen gäller. Men i sak är det ganska tydligt. I dag ligger regeringens uppgörelse med Vänsterpartiet från i höstas om ett garantitillägg på bordet. Mot det står vårt förslag om höjd garantipension, höjt konsumtionsstöd i bostadstillägget och utöver detta en skattesänkning till alla pensionärer samt en gas för att höja alla pensionärens, nuvarande och kommande, pensionsrätter.

Det här paketet är en historiskt stor förbättring för alla landets 2,3 miljoner pensionärer, samtidigt som vi särskilt höjer pensionerna och stärker ekonomin för dem som har det sämst ställt med nära 1 000 kronor i månaden. Arbete kommer fortsatt att ha lönat sig.

Regeringens garantitillägg, framförhandlat några nätter i november för att få Magdalena Andersson vald till statsminister, har sågats av pensionsorganisationer, Pensionsmyndigheten och en lång rad experter, eftersom den som arbetar hade fått mindre i pension om detta hade gått igenom – rena pomperipossaeffekten, alltså. Med garantitillägget skulle många ha gjort upp till sex år i arbetslivet förgäves, eftersom dessa år inte skulle leda till högre pension med det här förslaget. Det hade gjort pensionssystemet närmast obegripligt, och det hade brutit mot grundprinciperna som hjälpt oss att bygga ett långsiktigt och stabilt pensionssystem. Det är ingen liten sak.

Uppgörelsen om garantitillägget träffades utanför Pensionsgruppen med Vänsterpartiet. Inför valet 2018 gjorde Stefan Löfven ett utspel om ett annat tillägg – ett särskilt inkomstpensionstillägg betalat med skattemedel. Stefan Löfven meddelade också att man skulle genomföra detta oavsett om Pensionsgruppen var med på det eller inte. Socialdemokraternas iver att behålla makten har alltså i flera steg fört oss tillbaka till den tid då valrörelse och kortsiktighet trumfadede stabilitet och förutsägbarhet på pensionsområdet.

Vi har därför under lång tid under vintern och våren sökt regeringen och även Centerpartiet för att få samtal till stånd i Pensionsgruppen om hur vi kan förstärka pensionerna för de sämst ställda utan att göra våld på pensionssystemets grunder med ett garantitillägg.

Socialdemokraterna avvisade våra propåer så sent som i mars. Därför arbetade vi fram ett eget förslag tillsammans med Moderaterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna som vi lade på riksdagens bord för en och en halv månad sedan. Först efter att vi lagt fram vårt förslag ville Socialdemokraterna och Centerpartiet i elfte timmen samtala. Därefter har samtal

förts under ett par veckor i Pensionsgruppen utan att vi har kunnat enas om ett gemensamt förslag som uppfyller våra krav om att stärka de sämst ställ-
das ekonomi rejält och samtidigt värna pensionssystemets grunder och arbetslinjen och förstärka för alla pensionärer. Socialdemokraterna sa nej.

Men nu, fem över tolv och under hotet om förlust, försöker Socialdemokraterna och Centerpartiet efter förhandlingar att mot reglerna i riksdagsordningen trycka in ett förslag som ersätter garantitillägget. Det duger inte. Man kan vara kritisk mot den ordning som gäller, men man bör vara försiktig med att ändra den på lösa boliner när det passar ens eget syfte.

Fru talman! Socialdemokraternas sätt att hantera pensionsfrågan på senare år lämnar mycket i övrigt att önska. De grundprinciper en majoritet i riksdagen satte upp för snart 30 år sedan finns där av en anledning. De kommer från att det tidigare pensionssystemet höll på att krackelera och utställda löften inte kunde infrias över tid. Det var ohållbart.

Därför har vi i dag ett system som bygger på inkomstprincipen. Arbete ska ge högre pensioner, det ska löna sig att ha arbetat och det finns ett grundskydd för dem med lägst pensioner. Utan en sådan långsiktighet och de grundprinciperna kommer det att vara kommande generationers pensionärer som får stå för notan.

Vi kristdemokrater värnar pensionärernas ekonomi och ett långsiktigt och hållbart pensionssystem.

Pensionsgruppen som har vårdat detta system har tjänat Sverige och landets pensionärer väl. Och när dammet har lagt sig hoppas och tror jag att vi kan och behöver hitta tillbaka till förtroliga samtal för ett stabilt och långsiktigt pensionssystem som håller över generationer och val.

Fru talman! Kristdemokraterna har alltid värnat de mest ekonomiskt utsatta pensionärerna. Vi har flera gånger drivit igenom höjningar av bostadstillägget för pensionärer. Det är ett träffsäkert verktyg för att nå dem som har allra sämst ekonomi.

Inom Pensionsgruppen har vi drivit fram höjd garantipension. Vi har också sänkt skatten för pensionärer fem gånger i regeringsställning och två gånger i opposition. Procentuellt mest har skatten sänkts för dem med små inkomster. Det är tusentals kronor mer i inkomst att röra sig med för en pensionär med låg pension. Och nu gör vi det igen med det här förslaget. Det är i grunden en bra avvägning för att kraftfullt stärka pensionerna för alla pensionärer och att ha fokus på de sämst ställda. Jag är stolt över det förslaget.

Jag hoppas att vi till hösten också ska få chansen att lägga massvis av andra förslag som förbättrar för människor och som gör att vi får en bättre vård på plats, klarar trygghetsproblemen i Sverige, bryter passiviteten kring långtidsarbetslösheten och också gör att vi kan få ett samhälle med vård och omsorg om den som är utsatt både i vårt eget land och på andra platser.

Anf. 19 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Egentligen vill man inte begära replik efter allt det kloka som Jakob Forssmed sa om pensionssystemet. Det tråkiga är att han inte har kunnat agera på det. Trots all den här viljan att kompromissa och komma överens har Jakob Forssmed och hans borgerliga kollegor i Pensionsgruppen under åtta möten inte lagt ett enda kompromissförslag och inte svarat på några av våra kompromissförslag eller på regeringens kompro-

missförslag, som jag återigen vill understryka tar bort Nooshitillägget – det är bara en höjning av garantipensionen som är högre än den som de fyra högerkonservativa partierna har föreslagit.

Min fråga är: Beror det faktum att man inte har lyckats lägga ett enda kompromissförslag och inte svarat på ett enda kompromissförslag på att er nära samarbetspartner, som med dunder och brak har förklarat i talarstolen att Pensionsgruppen är död och begravnen, i själva verket förhindrar och stoppar er från att fungera i Pensionsgruppen och därmed har lyckats med att dödförklara Pensionsgruppen även om ni inte vill det?

Anf. 20 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Martin Ådahl ställer en rad frågor här. Jag vill också ställa en fråga till Martin Ådahl. Den är varför Centerpartiet var sådana motståndare i mars till att sätta sig ned, när det fanns gott om tid, och diskutera detta och ta fram ett förslag som skulle kunna respektera pensionssystemets grunder och ersätta det här garantitillägget? Det är bra att garantitillägget inte blir av. Det hade varit skadligt för det svenska pensionssystemet.

Det förslag som ni nu har förhandlat om med Socialdemokraterna är i varje fall bättre. Men för vår del var det också viktigt att stärka situationen för alla pensionärer och både höja pensionen för de sämst ställda, med ungefär lika mycket som i det förslag som ni lägger fram, och klara målet att det ska löna sig att arbeta och fler ska få del av förbättringarna. Det är också viktigt för långsiktigheten i pensionssystemet och för att vi ska klara framtidens pensioner.

Både jag och Martin Ådahl värnar principerna i pensionssystemet, och det är viktigt. Men vårt förslag värnar dem lite bättre än vad Martin Ådahls gör. Det ger också mer till *alla* pensionärer.

Sedan har jag tyvärr hört Martin Ådahl på pressträffar berätta att Pensionsgruppen spricker och säga att den dör om man inte ansluter sig till det centerpartistiska och socialdemokratiska förslaget och sådana saker. Så kan man inte ha det. Vi behöver faktiskt komma tillbaka till de här förtroliga samtalen i Pensionsgruppen och göra den mer transparent och öppen än vad den har varit tidigare. Jag tycker att det finns förutsättningar för det. Vi alla behöver ta ett steg tillbaka – det är kanske svårt i valrörelsen, men så småningom – för att inte slå sönder ett system som i grunden tjänar svenska pensionärer väl men som vi också behöver göra insatser i nu för att stärka de sämst ställda. Det är jag väldigt glad för att vi kan göra.

Anf. 21 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Svaret på frågan är att vi hela tiden har velat få en lösning i Pensionsgruppen, och vi har verkligen bett om att ni ska lägga ett kompromissförslag. Jag noterar att även om det kom väldigt mycket mellan där fick man inte klart för sig varför ni inte kunde lägga ett enda kompromissförslag under alla de här mötena.

När det gäller att säga att Pensionsgruppen är död och begravnen har Centerpartiet aldrig stått i någon talarstol och sagt det. Vi har med all den kraft och möda som vi har kunnat vädjat om att värna den, återuppliva den, lägga kompromissförslag och ge den en chans eftersom det är den som ger den här långsiktigheten år för år.

Det är sorgligt att konstatera att Sverigedemokraterna, trots att *ni* vill någonting annat, har en sådan makt nu över det högerkonservativa läget att ni inte längre klarar av den här typen av långsiktiga lösningar, som vi till och med hade en kompromiss för när Nooshitillägget ströks.

Jag tycker verkligen att det är tråkigt att vi för närvarande inte har fått den här möjligheten efter alla dessa möten och även tidigare möten där vi har försökt sträcka ut handen.

Jag hoppas, kan jag säga, precis som Jakob Forssmed att de tre borgerliga partierna efter all den här populistiska debatten släpper SD och kommer tillbaka till mitten, till de långsiktiga lösningarna och till den vettiga, långsiktiga ekonomiska politiken för Sveriges pensionärs bästa.

Anf. 22 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Martin Ådahl! Självklart hade det varit bättre om vi i Pensiongruppen i ett mycket tidigare skede hade kunnat enas om ett tillräckligt bra förslag. Det hade varit bättre om vi hade sluppit den märkliga överenskommelsen i höstas om en helt främmande fågel i pensionssystemet, garantitillägget, som gjorde våld på pensionssystemets grunder å det grövsta och på så många olika sätt. Det är bra att det försvinner.

Det är också ett bra förslag som vi, de fyra partier som har enats om detta, har lagt på riksdagens bord. Det värnar pensionssystemets grunder. Jag vågar påstå att det värnar pensionssystemets grunder på ett bättre sätt än det förslag som Martin Ådahl har enats med Socialdemokraterna om.

Vi vill värna de grunderna och stärka förutsättningarna för dem som har det allra sämst ställt, med 1 000 kronor i månaden via garantipension och med det som hela tiden glöms bort i debatten: höjt bostadstillägg. Konsumtionsstödet i bostadstillägget höjs i vårt förslag med 350 kronor. Det går skattefritt till alla dem som har bostadstillägg. De får den förstärkningen med vårt förslag.

Det är väldigt viktigt. Det träffar nämligen ensamstående äldre kvinnor, som inte gör så mycket väsen av sig. De är mer bekymrade över sina barnbarn eller över att ha råd att besöka sin vän som har flyttat till ett äldreboende. De gnäller inte på sin egen låga pension. De vänder på varje krona. Nu gör vi kraftfulla förstärkningar för dem.

Det finns i det andra förslaget. Det finns i vårt förslag. Det är utmärkt. Men om Martin Ådahl när det finns två olika förslag på bordet vill värna pensionssystemets grunder bör han vid eftermiddagens votering rösta på vårt förslag. Det gör det bättre samtidigt som det klarar att värna om dem som har det sämst ställt.

Anf. 23 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Ärade ledamöter! Jag skulle vilja rikta mig till den hårt arbetande medelklassen, till samhällsbärarna, till alla er som stiger upp på morgonen, klär på er och går till jobbet, som ser till att ungarna får på sig kläder och kommer till förskolan eller skolan, som på kvällar och eftermiddagar hämtar på fotbollsträningen, säljer bingoletter, fixar till i trädgården och som ser till att föreningar och civilsamhälle fungerar. Ni ser till att bygga vårt välstånd och vårt samhälle.

I debatten finns de som både utanför och inom politiken raljerar över medelklassen. Det raljeras över padeltider, det raljeras över kvinnors trädgårdsintresse och det raljeras över mäns fäbless för grillning. Alla ni som driver med medelklassen har helt fel.

Det är den hårt arbetande medelklassen, samhällsbärarna, som bygger vårt samhälle. Utan den hårt arbetande medelklassen har vi ingen välfärd. Utan den hårt arbetande medelklassen har vi inget fungerande samhälle där barn och ungdomar har en fungerande fritidssysselsättning eller ett fungerande samhälle över huvud taget. Det är den breda, hårt arbetande medelklassen som är vår nations ryggrad.

Fru talman! Medelklassen har varit det även historiskt. Det var inte Socialdemokraterna och fackförbunden som byggde vårt välstånd. Det gjorde hårt arbetande företagare. Det var hårt arbetande svenskar som under efterkrigstiden såg till att göra vårt land till ett av världens rikaste länder. Det var uppfinningar, innovationer, idéer, tankar och slit och devisen kräv din rätt, gör din plikt som byggde vårt samhälle starkt och som byggde vårt välstånd. Det var inte Socialdemokraterna och inte Socialdemokraternas lightparti, LO, som byggde vårt välstånd. Det gjorde hårt arbetande människor och företagare.

Fru talman! Många i den breda, hårt arbetande medelklassen ser nu att tryggheten inte är vad den var utan att otryggheten växer sig stark. Det finns en växande oro över att barnens mobiltelefon eller jacka ska bli snodd på vägen hem från skolan eller fotbollsträningen. Det finns en växande oro över att barnen inte lär sig tillräckligt mycket i skolan, över att det inte är tillräckligt mycket ordning och reda, över att det är stökigt och över att lärarna inte har de befogenheter de borde ha för att se till att barnen lär sig tillräckligt mycket. Det finns en växande oro över att välfärden inte levererar, över att ens gamla mamma inte får den vård man kan förvänta sig och kräva på ålderns höst.

Välfärden och samhället levererar inte. Den hårt arbetande medelklass som bygger vårt samhälle kan och borde förvänta sig mer av politiken, men politiken levererar inte tillräckligt.

Fru talman! I går kom en skräckinjagande siffra över den galopperande inflationen. Den hårt arbetande, breda medelklassen ser nu hur ekonomin gröps ur. Oron tilltar, och oron över den egna ekonomin blir allt större. En del av det beror naturligtvis på Putins invasion av Ukraina, men en del av det är hemsnickrat här i Sverige.

När man lägger ned ett antal kärnkraftverk, när Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet i den här kammaren aktivt lägger ned Ringhals 1 och Ringhals 2, innebär det att elförsörjningen till 2,4 miljoner lägenhetsinnehavare plötsligt försvinner. Det är klart att det märks på elräkningen. En hel del av den inflation vi ser just nu beror på strategiska, dogmatiska och ideologiska beslut som har fattats i den här kammaren av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet.

Nu försöker man lösa problemet med de höga skatterna på el och på drivmedel genom att betala ut bidrag till människor så att de har råd att betala de skatterna. Det är en häpnadsväckande logik som jag tror att många människor är ganska måttligt imponerade av.

Fru talman! De som har byggt vårt land är den breda medelklassen. När man går i pension ska man kunna förvänta sig att få en bra pension. Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna har lagt ett förslag på riksdagens bord, som vi ska rösta om i eftermiddag. Det innebär att 2,3 miljoner pensionärer, faktiskt alla Sveriges pensionärer, får en påtagligt mycket bättre ekonomi. Alla Sveriges pensionärer får en skattesänkning.

Vi lyckas också göra dubbelgreppet att både stötta dem som har låga pensioner och se till att det alltid ska löna sig att ha jobbat. En sjuksköterska, lärare, metallarbetare, eller vad man har varit, som har jobbat hela livet ska kunna känna sig trygg med att grannen som inte har jobbat hela livet inte får lika hög pension. Det ska finnas en rättvisa i pensionssystemet så att den som har jobbat hårt och byggt upp landet också märker det när man får sin pension vid månadens slut.

Att det lönar sig att jobba och att det ska löna sig att ha jobbat är en viktig del i det pensionssystem som vi nu ska bygga. Mot det står ett förslag som innebär det motsatta, att det inte längre lönar sig att jobba. Valet är för mig mycket enkelt. Vi ska alltid stå upp för att det ska löna sig att jobba och för att den som har jobbat hela livet ska märka det i sin plånbok.

Fru talman! I Liberalernas, Moderaternas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas förslag till beslut finns också viktiga satsningar på andra aktuella frågor. Det handlar om mer pengar till polisen för att lösa passkaoset och för att se till att polisen har större möjligheter att hantera den typen av upplopp vi såg i Mellansverige i påskas. Det handlar om att bygga ut försvaret i en otroligt orolig tid. Och det handlar om att se till att Ukraina får mer pengar i ett mycket allvarligt läge i Europa och för den ukrainska befolkningen.

Nu på morgonen har vi precis fått höra att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet röstar nej till mer pengar till försvaret, till mer pengar till Ukraina, till mer pengar till rättsväsendet och till att 2,3 miljoner pensionärer ska få mer pengar i plånboken. De röstar nej till detta.

Allra mest förvånad och överraskad är jag över att Centerpartiet och Martin Ådahl röstar nej till detta. Centerpartiet väljer aktivt att säga nej till mer pengar till polisen, till mer pengar till försvaret och till pengar till Ukraina när vi har ett krig i Europa. Det är förbluffande och häpnadsväckande.

Fru talman! Sverige behöver en ny regering. Det går åt fel håll i Sverige. Segregationen ökar, och vi har en regering som skyller Sveriges utveckling på alla andra. Vi har en justitieminister som skyller gängkriminaliteten, den ökade brottsligheten och den ökade otryggheten på Sveriges kommuner. Ni hörde rätt. Han skyller på Sveriges kommuner. Morgan Johansson har naturligtvis inget ansvar för detta. Det är Sveriges kommuner som har ansvar för detta. Och särskilt tycker han att det är de borgerligt styrda kommunerna som har ansvaret för detta, som om brottsligheten bara finns i en borgerligt styrd kommun som Lund, där jag själv bor, eller i Stockholm och att den inte finns i rött styrda kommuner i Sverige.

Detta är så förbluffande konstigt att man häpnar. Brottsligheten finns överallt. Den har nog ganska lite att göra med kommunens insatser men väldigt mycket att göra med vilka polisiära befogenheter som finns och det ansvar som regeringen har för denna utveckling.

Vi har en finansminister som skyller den ekonomiska politiken på andra, och vi har en statsminister som skyller ifrån sig sitt ansvar. I detta läge behöver Sverige en ny regering, en regering som tar itu med Sveriges problem, med ordningsproblemen och med bristen på kunskap i skolan, som ser till att välfärden fungerar och att det blir enklare och billigare för företagen att anställa och som varje dag i veckan står upp för den hårt arbetande medelklassen – ni som är samhällsbärarna, ni som är denna nations ryggrad och ni som ser till att detta samhälle blir bättre och att välfärden fungerar. Det är detta som en ny, liberal och borgerlig regering ska kämpa för.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 6 i FiU20 och till utskottets förslag i FiU21.
(Applåder)

Anf. 24 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Talmannen framförde tidigare att vi skulle yrka bifall till vår reservation i betänkande FiU20. Jag tror att det är reservation nummer 3 i ordningen. Jag passar på att göra det nu när jag tar replik, men den handlar egentligen om något annat, Mats Persson.

Den första frågan är densamma som jag ställde till Jakob Forssmed tidigare. Stämmer det som er nära samarbetspartner i denna fråga, Sverigedemokraterna, säger, nämligen att Pensionsgruppen, med den pensionsöverenskommelse som sedan kom till, som har funnits i 30 år och som i stort sett skapades av folkpartisten Bo Könberg, som jag vet att Mats Persson känner väl, nu är dödförklarad och är död och begravd? Är det så att ni, när det gäller att värna Pensionsgruppen och långsiktigheten i pensionerna och det verk som ni själva en gång skapade, väljer att gå ihop med Sverigedemokraterna i denna fråga och att ni väljer Sverigedemokraterna framför Pensionsgruppen?

Sedan vill jag också ställa en fråga om försvarsanslagen, där vi fullt ut delar målet om 2 procent av bnp till försvarsanslag och därmed mycket kraftiga förstärkningar av försvaret så fort som det över huvud taget är möjligt. Är poängen med detta vapen, soldater och materiel, eller är det att ställa ut en blank check i ett utskottsinitiativ gällande en vårändringsbudget? Är poängen att lyssna på Försvarsmakten och ge dem vad de vill ha, fullt ut, varenda sak och resurs som de behöver, eller är det att bara sätta en siffra i en budget som inte går att följa upp?

Anf. 25 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Martin Ådahl frågade mig om Pensionsgruppen är död. Svaret är nej. Pensionsgruppen finns, och jag hoppas att den kommer att finnas kvar. Vi kommer att göra allt vi kan för att den ska fylla en viktig funktion i politiken framåt. Jag tycker inte att den har försvunnit.

Martin Ådahl verkar tycka att man, om man gör en uppgörelse om pensioner med ett parti som inte sitter i Pensionsgruppen, per automatik har släppt denna grupp. Det ligger i hans fråga. Men Centerpartiet har ju precis gjort en uppgörelse med Vänsterpartiet, som inte heller sitter i Pensionsgruppen, så frågan faller tillbaka på Martin Ådahl.

Mitt tydliga svar är att Pensionsgruppen finns och att den är viktig. Jag tror att den är viktig också eftersom såväl Sverigedemokraterna som Vänsterpartiet så sent som för några veckor sedan röstade emot de åldershöjningar för pensioner som vi i bred enighet har antagit. Jag tycker alltså att den fyller en funktion.

Den andra frågan som Martin Ådahl ställde handlar om det svenska försvaret. Vår uppfattning är mycket tydlig. Vi tycker att upprustningen av det svenska försvaret ska ske så snart som möjligt. Vi vill ha 2 procent till 2025, och vi vill redan innevarande år göra de förstärkningar som behövs.

Den stora frågan är varför Centerpartiet plötsligt har gjort en så stor positionsförflyttning och nu inte längre tycker att försvaret ska ha 2 procent till 2025. Vad, Martin Ådahl, är det som har gjort att Centerpartiet i detta läge, mitt under denna geopolitiska, säkerhetspolitiska och hemska situation och det krig som vi har i Europa, förflyttar sig från 2025 till 2028?

Anf. 26 MARTIN ÅDAHL (C) replik:

Fru talman! Mats Persson vet svaret på den frågan: Det är för att Försvarsmakten har bett oss om det. Försvarsmakten har sagt till försvarsutskottet och alla berörda att de behöver alla resurser för att nå tvåprocentmålet men att de inte behöver att vi håller på och ställer ut blanka checkar. De behöver att Försvarsberedningen går i mål och fyller pengarna med konkret innehåll så att de kan börja rusta upp försvaret.

I stället skyndar ni vidare, Mats Persson, och säger att ni ställer ut checken och struntar i att förhandla vidare om själva innehållet. Det är återigen den typ av spel som gör att vi inte når konkreta resultat i detta allvarliga säkerhetspolitiska läge, som Mats Persson sa. Svaret är helt enkelt: Vi lyssnar på Försvarsmakten. Min fråga, Mats Persson, är: Lyssnar ni på Försvarsmakten?

När det gäller den andra frågan är det mycket märkligt. Man kan inte komma överens i Pensionsgruppen. Man värnar inte dess långsiktighet och hela den konstruktion som Folkpartiet, numera Liberalerna, borde stå för. Man är helt inkapabel att skapa en kompromiss eller lösning där, fast en hand har sträckts ut. Förklaringen har vi här. Den sitter i ett hörn av kammaren. Det är Oscar Sjöstedt. Han hindrar och förbjuder er att göra detta. Kan ni inte släppa honom? Annars kommer det att bli samma sak varenda gång Pensionsgruppen sammanträder.

Vi lyckades få till en kompromiss i Pensionsgruppen med Socialdemokraterna, som vi lade fram för er. Ni hade kunnat ta den eller lägga fram ett motförslag. Ni däremot verkar helt bundna vid det parti som sitter här i kammaren och som säger att Pensionsgruppen är död.

Anf. 27 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Jag tackar Martin Ådahl för en väldigt tydlig konsumentupplysning till hela svenska folket. Centerpartiet är numera ett stödparti till Socialdemokraterna. För alla liberala väljare som funderar på om de ska rösta på ett liberalt parti och som vill ha en ny, borgerlig regering finns Liberalerna. På andra sidan finns numera ett stödparti till Socialdemokraterna. Jag är väldigt besviken över detta, men det är en konsumentupplysning till svenska folket.

Centerpartiet stöttar nu alltså Morgan Johansson, den justitieminister som skyller skjutningarna i Sverige på Sveriges kommuner. Centerpartiet röstar aktivt för att Morgan Johansson ska få fortsatt förtroende i Sveriges riksdag.

De problem som vi har i Sverige med vårdköer och barn och ungdomar som inte lär sig det de ska och de mindre men ändå störiiga problem som finns, såsom att man inte kan få ett pass eller flyga från Arlanda, är den socialdemokratiska regeringens fel. Detta står Centerpartiet numera bakom. Den samhällsutveckling vi ser med ökad segregation och att Sverige går åt fel håll hålls upp av Centerpartiets röster i Sveriges riksdag.

Den samhällsutveckling vi har nu, där folk lever på bidrag år efter år, där vi inte ställer tillräckliga krav på invandrare, där vi ser hur hedersförtrycket växer och där vi ser en villkorlös, svag bidragspolitik från den socialdemokratiska regeringen, hålls upp av Centerpartiets röster i denna kammare.

Vi har sett en företagarfientlig politik med höjda skatter och misstänkliggörande av Sveriges företagare som potentiella skattefuskare. Detta kan ministrarna säga därför att Centerpartiet i denna kammare stöttar den politiken. Det är en väldigt tydlig konsumentupplysning till svenska folket. Jag beklagar den. Jag är besviken över den. Men det är tydligt och bra för svenska folket att om man är liberal och vill ha en ny, borgerlig regering får man rösta på Liberalerna, inte Centerpartiet.

Anf. 28 JANINE ALM ERICSON (MP):

Fru talman! I mitten av maj var det över 50 grader varmt i Pakistan. I delar av Indien har fåglar fallit ned från skyn. I USA har bränderna till följd av värmeböljan satt fart, och man måste hålla barnen hemma från skolan eftersom det helt enkelt är för varmt för att låta dem gå dit.

Klimatförändringarnas konsekvenser är inte längre en framtidsfråga, utan de sker här och nu. Det är människor som förlorar sina hem, sin försörjning, och barn som ser sina framtidsdrömmar gå i spillror och i stället tvingas fly för sina liv. Då väljer sju av åtta partier aktivt att göra det billigare att förstöra den här planeten ännu mer. I stället för att hjälpa till och stötta i omställningen, vilket har varit bra både för dem som måste få pengarna att räcka till i slutet av månaden och för klimatet, väljer man att inte göra det.

Den här totala ignoransen och motviljan att göra vad som krävs för att rädda den här planeten har slutat förvåna mig. För några dagar sedan kom ytterligare rapporter där det framgår att våra chanser att som land göra det som behövs och det vi har åtagit oss blir allt mindre.

Inte heller det gjorde mig förvånad. Det är så det går när ett fyraprocentparti ensamt behöver ta strid för varje utsläppsminskning medan de andra vill fortsätta att elda på.

Sverige har stora uppgifter att ta tag i. Det är då inte annat än pinsamt när det politiska spelet i stället har utvecklats till misstroendeomröstningar utan sakliga skäl och tekniska ursäkter för att stoppa förslag från att ens prövas. Det är för att dölja det mest uppenbara, nämligen avsaknaden av den politiska viljan att faktiskt göra något åt problemen. Klimatförändringarna väntar inte, och vi måste agera nu.

Fru talman! Till skillnad från den samlade högern, som lägger mer tid på att misstänkliggöra klimataktivister än att lägga fram egna förslag som minskar utsläppen, vet vi att det är nu vi behöver ta i, ta sats och investera. Väntar vi för länge kommer det att bli allt dyrare, och till slut kommer det också att vara för sent.

Miljöpartiet vill därför se en investeringsatsning på 100 miljarder per år i tio år till klimatomställningen. Det är en historisk satsning i vår framtid, men den är också helt nödvändig. Vi har allt mindre tid på oss att vända utvecklingen. Att göra investeringar för klimatet och att göra oss fria från fossilberoendet kan inte gå snabbt nog.

Vi har alltid tryckt på för investeringar i klimat och miljö på alla tänkbara områden. Vi ser nu Industriklivet, som har inneburit en hållbar boom i norra Sverige, och Klimatklivet, som har gett en mängd företag och organisationer resurser och stöd för sin omställning. Vi har tagit fram en historisk klimatlag och inrättat över tusen nya eller utvidgade naturreservat.

Allt detta är satsningar som har gjort att Sverige de senaste åtta åren, när vi i Miljöpartiet har suttit i regering, varit ett föredöme och en föregångare. Tyvärr har vi varit tvungna att bevittna hur den ledartröjan tagits ifrån oss som land och att ambitionerna har falnat.

Men vi har ingen tid att förlora. Stora investeringar behövs framåt, och vi måste, trots multipla kriser just nu, också hålla i arbetet mot klimatförändringarna. Därför har vi i Miljöpartiet också redan i år gått fram med flera förslag som stöttar hushållens ekonomi utan att sänka priset på utsläpp. Vi vill se en halverad moms på livsmedel, en höjning av försörjningsstödet och sänkt skatt för alla som bor på landsbygden. Vi kan stötta hushållen utan att göda Putins krigskassa, eller förvärpa för klimatet. Vi behöver ställa om vårt samhälle både för klimatets skull och för att bryta beroendet av Ryssland och andra skurkstater. Bara genom att använda oss av det förnybara kan vi skapa ett säkrare och mer solidariskt samhälle.

Fru talman! Hela Sverige ska med när Sverige ställer om. För att det ska gå behöver den gröna omställningen vara rättvis.

I det nya gröna folkhemmet som vi vill bygga har Sverige fortfarande världens bästa klimatarbete, välfärden finns till för alla och jämlikhet och jämställdhet är en självklarhet. Där investerar vi i människor och i den välfärd som är vår gemensamma.

Sjukvården ska finnas till för dig när du behöver den – oavsett vem du är eller var i landet du bor, när du föder barn, när du upptäcker en knöl i bröstet eller när benen inte längre bär.

I ett anständigt samhälle måste det här vara en självklarhet. Det är det inte i dag. Vi anser att både regionernas hälso- och sjukvård och kommunernas vård och omsorg behöver stärkas för att ge människor den vård de behöver – och det måste också få kosta pengar.

Fru talman! Sedan tidernas begynnelse har politiska beslut fattade av högern mest gynnat män. Mäns arbete har värderats högt. Kvinnor har hållits utanför arbetsmarknaden och varit förpassade till hemmet. Det är fråga om kvinnor som byggt det här landet, hållit barn och gamla i handen när livet varit svårt och ställt mat på bordet under en hel livstid. De är gamla i dag och försöker leva på en pension som det helt enkelt inte går att leva på.

Men nu finns ett förslag som ska ge mer till dem som har minst. Det handlar om tusen kronor i månaden för den kvinna som i dag aldrig får pengarna att räcka till månaden ut, trots att utgifterna är minimala. Det handlar om den kvinna som hela sitt liv har jobbat i ett lågavlönat yrke samtidigt som hon har tagit hand om hem och barn. Förslaget finns för de kvinnor som aldrig har fått en chans på arbetsmarknaden och vars arbete ständigt har nedvärderats. Då kan man fråga sig: Är tusen kronor mer i månaden till henne för mycket begärt av ett samhälle som systematiskt undervärderat hela hennes kvinnogeneration? Tydligt, tycker Ulf Kristersson med vänner. Detta är för mig helt oförståeligt.

Fru talman! Samtidigt som vi måste höja pensionerna måste vi både höja lönerna och förbättra arbetsvillkoren i de kvinnodominerade yrkena. Arbetet som tusentals kvinnor utför varje dag i äldreomsorgen, hemtjänsten och vården förtjänar betydligt mer än applåder och utslitna kroppar. Det är hög tid att vi satsar på dem som finns där när vi behöver dem som mest. Vi vill ha fler kollegor till dem som jobbar och högre löner till dem som finns i vården och omsorgen.

Vi har länge talat om rätten till heltid, men vi måste också börja tala om orken till heltid. En stor andel av personalen i vården jobbar deltid för att orka, och sjukskrivningstalen är ändå höga. Men ingen ska behöva offra sin egen hälsa för att vårda andra. Därför anser vi att det är hög tid att uppvärdera kvinnodominerade omsorgsyren och stärka välfärden.

Fru talman! I det gröna folkhemmet finns det inte någon som helst plats för våldet, varken på gatan eller i hemmet. Under vår tid i regeringen tog vi fram ett 40-punktsprogram för att stoppa mäns våld mot kvinnor. Men så länge en enda kvinna mördas har vi inte gjort tillräckligt. Därför krävs nu fortsatt handling. Vi lägger i vår budget pengar på att ge kvinnojourerna en långsiktig och stabil finansiering och på att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ska stärkas och finnas i hela landet.

För att trycka tillbaka våldet måste de som förstör och skrämmer människor i bostadsområden bort från gatan och in i fängelse. För det står vi bakom mer pengar till polisen och till rättsväsendet. Men vi får aldrig tro att vi kan stanna där. Ska vi på riktigt få stopp på kriminaliteten måste vi våga satsa på våra barn och unga och bygga ett samhälle som är tryggt överallt.

Vi är beredda att satsa på varje människa – på varje mamma som ligger sömlös på nätterna och oroar sig för att tonåringen ska dras in i gängen, på varje ung person från den första dagen i förskolan till den sista i gymnasiet.

Därför har vi presenterat ett stort paket på 11 miljarder kronor med satsningar på några av de områden som alltför länge varit politiskt eftersatta. Det är jämlikhetsreformer för att lyfta upp de människor i Sverige som har det absolut tuffast i dag. De ska ut ur fattigdom, ut ur utanförskap och in i det gröna folkhemmet.

Det handlar om självklara saker som att ge barnen en trygg uppväxt och en bra skolgång med tillgängliga förskolor och skolor för alla. Då måste vi också stoppa vinstjakten och i stället satsa mer på jämlikheten i skolan. Det handlar om att stärka kvinnors självständighet och förbättra integrationen, satsa på korta yrkesutbildningar i kombination med språkstudier särskilt riktade mot kvinnor och bristyrken.

Det handlar om samverkan mellan föräldrar, polis och socialtjänst för att tidigt kunna fånga upp dem som är i riskzon och mycket, mycket mer.

Det är så här vi på riktigt får stopp på våldet, inte genom att tävla om vem som kan höja straffen mest.

I dag har kriget i Ukraina pågått i 111 dagar. Det är 111 dagar av rädsla, förödelse och död, av barn som gömmer sig för brutala ryska angrepp, av mammor som tvingas begrava sina söner och av människor vars framtids-tro tas ifrån dem.

Vi behöver göra allt vi kan för att stoppa kriget, både genom vårt samarbete med EU och här som enskilt land. För oss har internationell solidaritet aldrig varit viktigare, och vi måste fortsätta ge vårt stöd till Ukrainas kamp. Det gör vi via budgeten med vapen, pengar, lån med mera. Men vi måste också sluta köpa Putins bränsle och sluta finansiera hans invasion. Det har vi ännu inte gjort.

Fru talman! Vårt arbete i världen för fred, demokrati och frihet måste fortsatt stärkas. I tider av kris måste vi ta steg fram och inte tillbaka. Därför vill vi miljöpartister permanent öka biståndsramen och fortsätta vara en tydlig humanitär stormakt.

I går var David Beasley, chef för FN:s matprogram World Food Programme, här på besök. De framtidsscenarioer han målade upp av antalet svältande i världen är verkligen förfärliga.

I botten har vi klimatkrisen. Sedan kom covid, och när vi trodde att det inte kunde bli så mycket värre kom Putins invasion av Ukraina. I tider som redan är utmanande kan världens kornbod inte längre leverera den livsviktiga maten ut i världen, och antalet svältande stiger med förfärande hastighet.

Tyvärr verkar någras svar på ökad fattigdom och större oroligheter runt om i världen vara att i stället för att göra mer göra mindre. Vi ser att det finns risk att den socialdemokratiska regeringen gör svenska kommuner till den enskilt största mottagaren av svenskt bistånd. Vi ser samtidigt att Moderaterna och Sverigedemokraterna vill skära ned på nivåerna i biståndet.

Det här kommer att få konsekvenser, inte bara för världens fattiga, det internationella klimatarbetet och det viktiga fredsarbetet utan också i Sverige, för allt hänger ihop. Det borde vara tydligt för alla att efter pandemi och klimatkras är vi helt beroende av varandra.

För Miljöpartiet är svaret enkelt. Vi ser att när svälten i världen ökar och arbetet mot de globala hållbarhetsmålen snarare går bakåt än framåt behövs mer global solidaritet, inte mindre.

Fru talman! Det nya gröna folkhemmet bygger vi tillsammans genom att våga investera i det som är vårt gemensamma – i välfärden, i jämlikheten och i klimatarbetet, i en fredligare värld och i ett samhälle som håller ihop.

I betänkande FiU20 yrkar jag bifall till reservation nummer 7.

I betänkande FiU21 yrkar jag avslag på punkt 1 och bifall till reservationen under punkt 2.

Anf. 29 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Tack, Janine Alm Ericson, för anförandet!

Inflationstakten slår alla rekord. Inflationen är nu 7,2 procent, varav energipriserna utgör ungefär en tredjedel. Det är förstås något som man

ser över hela världen. Den här prisökningstakten har sin grund i efterfrågan och leveranskedjestörningar i samband med att pandemin har släppt och så. Men vi behöver fundera på vad vi gör här i Sverige i den här situationen.

Därför är det förvånande att man i Miljöpartiet inte bara tycks vara fortsatt nöjd med att ha skapat en grogrund för det här inflationsmonstret genom att trycka ut fungerande baskraft, vilket kraftigt bidragit till ökade elpriser inte minst i södra Sverige, utan också vill fortsätta med den typen av politik.

Min fråga till Janine Alm Ericson är varför Miljöpartiet vill fortsätta mata inflationsmonstret och lägga ytterligare sten på börda.

Anf. 30 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Tack, Jakob Forssmed, för frågan! Jag noterade ditt intensiva bildspråk när du tog upp den här frågan i talarstolen. Jag har saknat det. Du har väldigt bra liknelser i dina anföranden, så också här. Men tidigare var de oftare musikaliska. Jag hoppas att de kommer tillbaka.

Till frågan! Inflationstakten är verkligen oroande. Det ser inte bra ut. Men det här är ju inte bara ett svenskt problem. Slå upp vilken tidning du vill i Europa eller USA, och du ser att det här är det som dominerar den ekonomiska rapporteringen just nu.

Tyvär ser vi att effekterna som jag pratade om i mitt anförande av covid, klimatkrisen och nu kriget verkligen ställer till det på utbudssidan och gör att priserna stiger väldigt mycket.

Jag vet att bland annat Kristdemokraterna tycker väldigt mycket om att utpeka nedläggningen av två kärnkraftverk i Sverige som roten till allt ont, men riktigt så enkelt är det inte. Det är inte heller vi som lagt ned dem, även om det också är en lögn som man gärna vill klistra på oss, utan det var den energipolitik som vi hade kommit överens om i den energiöverenskommelse som flertalet av partierna stod bakom i den här kammaren vid den tiden.

Det är också väldigt intressant hur man i den här debatten helt glömmer kärnkraftens dåliga sidor. Det är klart att det hade varit skönt att ha mer baskraft i södra Sverige; det är det väl ingen som säger något om. Däremot vet vi ju att anledningen till att man lade ned är att kärnkraften är gammal och farlig och genererar avfall. Vi kommer att behöva inte använda den framåt. Men det här är problem som Kristdemokraterna och alla andra som ser kärnkraften som en universallösning väljer att helt bortse från.

Anf. 31 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Det finns några nyckelord här. Inflationen drabbar inte bara Sverige. Det är inte bara våra åtgärder som påverkar inflationen. Det är ju helt sant. Men det som vi kan påverka, det ska vi också försöka påverka.

Janine Alm Ericson pratar om utbudssidan och hur den har försämrats ytterligare på grund av det förfärliga kriget mot Ukraina. Det är också helt sant.

Hon säger också att vi kristdemokrater förklarar allt ont med nedläggningen av två kärnkraftsreaktorer. Det gör vi inte. För det första är det betydligt fler kärnkraftsreaktorer som har lagts ned. För det andra är det inte vi som säger att priserna hade kunnat vara 30–50 procent lägre i södra

Sverige om de här reaktorerna hade funnits kvar. Det är Energiforsk som säger detta.

Det handlar om människors plånböcker. Det handlar också om tillgången på el för att kunna utföra den enormt viktiga omställning som vi står inför. Då fungerar inte nuvarande system. Då fungerar det inte att driva upp elpriserna på det sätt som skett nu samtidigt som vi tar in mycket stora momsintäkter tack vare att priserna blir så här höga.

Vi behöver göra saker för att dämpa detta, till exempel investera i ny baskraft som är pålitlig också när det inte blåser och införa en stötdämpare i elprissystemet så att inte staten kan ta in hela momsintäkterna när priser går upp på ett mycket dramatiskt sätt. Det är saker vi borde göra.

Ska jag tolka det Janine Alm Ericson säger om att Miljöpartiet inte är emot baskraft i södra Sverige, att ingen är det, som att hon och Miljöpartiet är beredda att ta bort de restriktioner som finns för att bygga ny kärnkraft på fler platser än de befintliga i dag så att man också kan få på plats en ny typ av reaktorer som är mindre, bättre och mer effektiva än dem man haft tidigare?

Anf. 32 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det finns bara ett problem med det Jakob Forssmed säger: Han framställer det som att de här mindre, fantastiska och ofarliga kärnkraftverken finns. Det gör de inte. Att få dem på plats kommer att ta otroligt lång tid och bli väldigt dyrt.

Det här är i mångt och mycket en fråga om pengar, för ska det byggas ny kärnkraft i Sverige behöver den bli kraftigt subventionerad av staten. Och jag har svårt att förstå varför man vill bygga ny energi som är dyr och långsam när man kan bygga sådant som är betydligt billigare och mycket snabbare. Där har vi vindkraften, som man nu runt om i kommunerna i väldigt hög utsträckning säger nej till. Det är bara att beklaga. På fredag kommer vi att diskutera det kommunala vetot för detta och hur vi både ska kunna stärka kommunernas rätt att säga nej och få ett starkare och snabbare arbete framåt.

Men vi behöver också investera i näten, som under väldigt lång tid har varit sorgligt eftersatta, så att vi får baskraft från vår vattenkraft och ned.

Men jag tycker att snabbare och billigare är betydligt bättre än något som inte finns och som är dyrare och långsammare.

Anf. 33 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det har gått över tre månader sedan Ryssland inledde sin olagliga invasion av Ukraina. Krigets följdverkningar syns inte bara i Ukraina i form av enorm förstörelse och ett enormt humanitärt lidande för befolkningen. Även resten av världen drabbas genom ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, hindrade handelsvägar och höjda priser på el, drivmedel och nödvändiga basvaror.

I detta försämrade säkerhetspolitiska läge har regeringen lagt fram en budget för att stärka Sverige. Ett starkare och tryggare Sverige kräver både omedelbara insatser och långsiktigt arbete mot samhällsproblemen. Vi har lagt fram förslag för att öka takten i försvarsutbyggnaden, fortsätta stötta Ukraina, lindra krigets konsekvenser för svenska hushåll och företag och fortsätta kampen mot samhällsproblemen. Vi ska vända på varenda sten för att knäcka gängkriminaliteten och bryta segregationen. Vi ska ta till-

Prot. 2021/22:131

15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

baka den demokratiska kontrollen över vår gemensamma välfärd. Och vi ska öka takten i klimatomställningen för att skapa tiotusentals nya gröna jobb. Så stärker vi Sverige i en orolig tid och bygger ett tryggare land, både här och nu och inför framtiden.

Fru talman! Jag vill börja med att adressera den fråga som har stått i fokus för den politiska debatten under de senaste dagarna. Jag välkomnar att pensionerna diskuteras, för de borde debatteras mer och av fler. Pension handlar om respekt – respekt för alla dem som har varit med och byggt vårt land.

Alla de som har slitit ett helt liv ska ha en pension som det går att leva på. Det är därför vi har höjt bostadstillägget flera gånger. Vi har infört trygghetspension, höjt garantipensionen, tagit bort högerpartiernas pensionärsskatt och infört ett särskilt pensionstillägg för dem som har arbetat ett helt liv men ändå har en låg pension.

Men för många är pensionen fortfarande en källa till oro, både innan och efter att man går i pension. Alldeles för många, framför allt kvinnor, har en för låg pension och tvingas inse att den inte ens räcker för att fira midsommar med barnbarnen.

Sveriges pensionärer behöver och förtjänar högre pensioner. I år är det extra viktigt. Alla som har varit i livsmedelsbutikerna den senaste tiden har märkt att tomaterna har blivit dyrare och kaffet kostar mer. Pensionärer med redan knappa resurser har fått det ännu tuffare i sin vardag. De behöver höjda pensioner nu, inte sedan och efter valet.

Just därför tycker jag att det är djupt beklämmande, direkt oförståeligt, att den samlade högerkonservativa oppositionen har gjort allt i sin makt för att bekämpa det pensionsförslag som vi har presenterat, som även Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet står bakom. Jag beklagar att det inte gick att hitta en gemensam lösning i Pensionsgruppen för att höja pensionerna under hösten. Men detta är ett exempel på ett remarkabelt politiskt spel av framför allt Moderaterna och Sverigedemokraterna, som använde en falsk majoritet i finansutskottet för att på så sätt försöka hindra majoriteten i denna kammare från att rösta och ta ställning till ett förslag.

Varför är det så viktigt för Sverigedemokraterna och Moderaterna att se till att Sveriges pensionärer under det här året, 2022, får en mindre höjning, som dessutom i så fall senare skulle komma pensionärerna till del? Varför? Sveriges pensionärer förtjänar ett svar. Detta är för mig oförståeligt och en direkt felaktig politik.

Fru talman! I ett kraftigt försämrat säkerhetspolitiskt läge samarbetar Sverige med andra länder för att stötta Ukraina och införa kraftfulla sanktioner mot Ryssland. Ukraina efterfrågade i ett tidigt skede politiskt, finansiellt och militärt stöd för att öka landets försvarsförmåga. Regeringen och riksdagen har hörsammat detta. Invasionen är en attack inte bara mot Ukraina. Den är en attack mot varje lands rätt att själv bestämma sin egen framtid. Den är ett hot mot internationell fred och säkerhet. Därför är vårt stöd till Ukraina inte bara en solidaritetshandling utan även viktigt för Sveriges säkerhet.

Vi ska också ta ansvar för vårt eget lands säkerhet och se till att Sverige står starkt. Vi har lämnat in en ansökan om medlemskap i Nato. Men vi ska fortsätta genomföra den största utbyggnaden av det militära försvaret sedan andra världskriget. Anslaget till det militära försvaret ska nå 2

procent av bnp så snart det är praktiskt möjligt så att vi på ett effektivt sätt kan omsätta ökningarna i stärkt försvarsförmåga.

Vi är dock kritiska till att det högerkonservativa blocket valt att bryta den breda överenskommelse om försvarets utbyggnad som träffades mellan åtta partier. Pengar ska gå till att rusta försvaret starkt i Sverige, inte till politiskt spel.

Sveriges trygghet är också beroende av vår inre säkerhet. Den grova brottslighet som vi ser nu måste stoppas. Vi har rustat och kommer att fortsätta rusta. Den här regeringen har konsekvent och systematiskt satsat på att stärka hela rättskedjan. Straffen ska fortsätta skärpas, och poliserna ska bli ännu fler och få bättre verktyg för att bekämpa den grova brottsligheten.

Men det räcker inte. Vi har sett att det för varje gängkriminell som i dag plockas bort från gatan eller torget i centrum och sätts i fängelse ofta finns en ny, ung kille som kan fylla platsen. Vi kommer inte att lyckas bryta den organiserade brottslighet som sätter våra bostadsområden i skräck om vi inte också lyckas bryta segregationen. För detta måste fler unga klara skolan. Fler unga som hamnar snett måste plockas upp av socialtjänsten. Och fler föräldrar måste ha ett jobb att gå till.

De högerkonservativa partierna har bara halva lösningen. Vi måste ta oss an hela utmaningen. Vi ska både trycka tillbaka kriminaliteten och bryta segregationen som sliter isär vårt samhälle.

Utöver pensionärer finns det även andra grupper som i dag har små ekonomiska marginaler och har det tufft när det gäller att få hushållsbudgeten att gå ihop. Det kan vara den ensamstående föräldern som skjutsar barnen till träningen eller den som ofrivilligt arbetar deltid eller länge har gått utan jobb. Ingen politiker kan lova att kompensera för allt i ett så exceptionellt läge som det vi befinner oss i. Det är varken seriöst eller finansiellt hållbart. Vi behöver vara beredda på att Sverige och svenska folket kommer att påverkas av krigets konsekvenser under lång tid framöver.

Men regeringen tar ansvar för att lindra krigets konsekvenser. Därför beklagar jag också att regeringens förslag om en drivmedelskompensation verkar blockeras av oppositionen. Med regeringens förslag hade varje bilägare fått 1 000 eller, om man bor på landsbygden, 1 500 kronor mer som kompensation för de kraftigt höjda drivmedelspriserna – ett tillskott som hade kunnat landa i folks plånböcker redan efter sommaren. Regeringens förslag byggde på åtgärder som inte kräver att vi går den långa, krångliga beslutsvägen via Bryssel, utan beslutet hade kunnat fattas med ett klubbslag i denna kammare.

Men detta stoppas nu. Jag menar att det är ett svek mot alla dem som nu sliter med de höga bränslekostnaderna och som drabbas av Putins krig i Ukraina.

Men de höga energipriserna måste ses i ett större perspektiv. Steg för steg behöver Sverige och Europa göra oss oberoende av fossila bränslen som köps från odemokratiska länder. Vi måste ställa om, för klimatets men också för vår nationella säkerhets skull. Att öka takten i den gröna omställningen, att gå från ord till handling, är en av regeringens främsta prioriteringar.

Prot. 2021/22:131

15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Förrföra veckan hölls den internationella klimat- och miljöveckan i Stockholm. När det gått 50 år sedan Olof Palme bjöd in till FN:s första miljökonferens samlades världsledare och civilsamhälle i Sverige igen. Nu har Sverige tillsammans med Kenya sammanfattat resultatet i Stockholmsagendan – tio uppmaningar till omvärlden för att öka takten i omställningen.

I Sverige ska vi växla upp vår gröna industriella revolution och satsa på grön teknik. Då kan våra industriarbetare och ingenjörer leverera de klimatlösningar som inte bara Sverige utan också världen efterfrågar. Det stärker svensk ekonomi och välfärd samtidigt som vi minskar utsläppen.

För detta krävs att vi säkrar vår elförsörjning. Vattenkraft, vindkraft, solceller, kärnkraft – vi är positiva till all teknikutveckling som på ett hållbart sätt kan bidra till den framtida energiförsörjningen. Det viktigaste är att vi får mer el till bra priser för alla konsumenter. Ingen borde behöva känna en klump i magen när elräkningen kommer. Och industrin ska veta att elförsörjningen inte kommer att vara ett hinder för att ställa om för att minska klimatutsläppen.

Sverige ska axla det internationella klimatledarskapet och visa världen hur klimatomställning skapar jobb och tillväxt, inte någon gång i framtiden utan här och nu.

Fru talman! I svåra tider ställs också högre krav på oss som fått folkets förtroende att stifta lagar och leda landet. Nu mer än någonsin prövas vårt ledarskap och vår förmåga att ta långsiktigt ansvar för Sverige.

Mycket av svensk motståndskraft att möta kriser bygger på starka statsfinanser. Efter att ha fört en långsiktigt ansvarsfull ekonomisk politik kunde regeringen möta pandemin med den lägsta statskulden sedan 1977. Det gjorde att vi hade kraftfulla muskler för att sätta in historiskt omfattande åtgärder för att minska smittspridningen, skydda välfärden och rädda jobb och företag i vårt land. Därefter har det varit nödvändigt att vidta särskilda åtgärder med anledning av Rysslands invasion av Ukraina och de snabbt stigande priserna.

Alla partier i Sveriges riksdag måste ta sitt ansvar för att säkra Sveriges ekonomiska hållbarhet och uthållighet. Breda ofinansierade reformer riskerar att späda på inflationen och skapa stora budgetunderskott. Det är inte så vi stärker Sverige. Regeringen vill därför i bred politisk samstämmighet göra en översyn av budgetprocessen för att värna dess roll i det finanspolitiska ramverket. Målet är att tillsätta en ny parlamentarisk budgetkommitté. Vår motståndskraft är ingen naturlag. Den bygger ytterst på den politiska riktningen och vår förmåga att ta ansvar för statsfinanserna, för starka statsfinanser är en förutsättning för att vi ska kunna möta dagens samhällsproblem och sämre tider med kraft.

Avslutningsvis: Med denna vårbudget fortsätter regeringen att stötta Ukraina. Vi lindrar krigets konsekvenser för svenska hushåll och företag. Vi fortsätter kampen mot samhällsproblemen. Så stärker vi Sverige både i dag och för framtiden, för Sverige kan bättre.

Åsa Westlund har tidigare redogjort för att vi yrkar avslag på finansutskottets förslag till ändringsbudget. Min avsikt är därför att så snart som möjligt återkomma till riksdagen med en extra ändringsbudget, som i praktiken innebär en justerad vårändringsbudget. Det är en budget som innehåller de förslag till justeringar om förbättrad garantipension som Social-

I detta anförande instämde Åsa Westlund (S).

Anf. 34 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Till att börja med får Sveriges pensionärer mer pengar i plånboken med det förslag som vi från oppositionen har lagt. Men det var inte detta jag ville uppehålla mig vid.

7,2 procent – ringer det någon klocka när jag säger den siffran? 7,2 procent är nämligen den senaste inflationssiffra som jag har sett.

Vad har man då gjort från regeringens sida? Man kommer med kontantbidrag, som man pytsar ut till hushåll och till individer. Det är elbidrag, bidrag till bilägare och dessutom bidrag till bilköpare. Man pytsar ut 4,2 miljarder i kontantbidrag. Det ska landa veckorna innan valet ungefär.

Fru talman! Min fråga är: Hur tror finansministern att dessa kontantbidrag – elbidrag, bilbidrag och så vidare – påverkar inflationen? Tror man att det påverkar inflationen i uppåtgående riktning eller i nedåtgående riktning?

I finansministerns anförande sas det att breda ofinansierade reformer inte var något bra. Har finansministern över huvud taget någon plan för att bekämpa inflationen?

I detta anförande instämde Dennis Dioukarev och Charlotte Quensel (båda SD).

Anf. 35 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Oscar Sjöstedt, för frågan! Debatten om pensionen kanske vi kan återkomma till, men det är klart att det vi röstar om nu ju handlar om de förändringar som sker under året. Då kan man bara konstatera att garantipensionen höjs med 1 000 kronor i vårt förslag och med 600 kronor i ert. Vårt förslag innebär att den höjs från augusti medan ert förslag innebär att den ska höjas efter valet.

Det är klart att det är stor skillnad på dessa förslag för de pensionärer som nu ser att priset på kaffe, tomater och livsmedel ökar. Energipriserna ökar och kostnaderna för att ta bilen ökar. Det är för de fattigaste pensionärerna väldigt stor skillnad på våra förslag. Men det kan vi tala om en annan gång.

Inflationen är verkligen ett stort problem för Sverige och för Europa. Jag valde att titta lite grann på den nya statistik över euroområdet inflation som nyss kom. Om man jämför Sveriges inflation med euroländernas kan man se att vi har bland de lägre inflationstakterna i Europa.

Jag säger inte att detta är bra, för det är fortfarande alldeles för högt. Men i ett läge med hög inflation säger ju alla internationella organisationer – OECD, Världsbanken med flera – att politikens uppgift är att ändå försöka lindra konsekvenserna för de hushåll och de grupper som annars inte kan kompenseras för prisökningar. Det handlar om de fattigaste pensionärerna och de fattigaste barnfamiljerna eller, i det här fallet, om alla dem som behöver bilen i ett avlångt land som Sverige.

(Applåder)

Anf. 36 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! De här bidragen riktar sig inte bara till dem som behöver det mest. Jag är själv bilägare och får den här tusenlappen. Jag har inget behov av den eftersom jag är höginkomsttagare. Det är ju bara pengar ned i ett svart hål!

Elbidrag är helt meningslöst. Om man ska göra på det sättet är det bättre att rikta in sig på dem som verkligen har de tuffaste marginalerna – inte att ge alla bilägare i landet 1 000 spänn!

Skillnaden när det gäller hur vi approacherar problem är talande. Socialdemokraternas inriktning är att vi ska bibehålla det höga skattestrycket, och när folk inte har råd att betala räkningarna pytsar vi ut kontantbidrag till dem. Det är en linje. Jag är bara inte särskilt imponerad av den.

Vår linje är mycket tydligare. När det är strukturellt höga priser på el och bränsle kan vi approachera det i finansutskottet, på Finansdepartementet och i den här kammaren. Det kan vi ju lösa.

Sverige har inte bara höga bränslepriser. Vi har högst bränslepriser i hela världen. Det är för att vi har höga bränsleskatter. Sänk skatterna då, i stället för att kasta ut pengar i form av engångsbidrag som ska komma en vecka före valet, som en form av mutor!

Det är samma sak med elen. Finansministern säger att man inte ska oroa sig för elräkningarna. Jag tror att folk fortfarande har ont i magen över de elräkningar som vi såg inte minst i vintras, med femsiffriga belopp. Det är otroligt svårt för ett helt vanligt hushåll att hantera det. Där har vi också lösningar.

Vi har ju jättehög punktskatt på el. Sänk punktskatten på el, så blir elräkningen lägre!

Vi ska också komma ihåg att för varje tusenlapp som hushållen betalar på sin elräkning lägger finansministern på 250 kronor i moms, som han trycker ned i sin egen ficka. Det är inte heller helt uppenbart. Staten skor sig på hushållen när priserna är så här höga.

I detta anförande instämde Charlotte Quensel (SD).

Anf. 37 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi ska vara försiktiga med använda ordet ”mutor” i en budgetdebatt. Det är en kommentar.

Oscar Sjöstedt säger att alla bilägare får en tusenlapp. Nej, det blir ju ingen tusenlapp, för Sverigedemokraterna och Moderaterna har stoppat ersättningen till de människor som behöver bil runt om i Sverige och lider av väldigt höga bensin- och dieselpriiser just nu.

Elbidraget är helt oviktigt, säger han. Vad är detta för kommentarer? Är det någon som förstår hur många människor som har varit väldigt pressade under den här vintern av elräkningar som de aldrig hade förberett sig på och inte hade en beredskap för? Vi tog fram det förslag som snabbast kunde göra skillnad i plånboken för dem som hade väldigt höga elräkningar. Riksdagen ställde sig bakom det, för det var det snabbaste sättet att ge kompensation till dem som hade drabbats väldigt hårt. Det låter på Sverigedemokraterna som att man inte ska göra något.

Sedan har Sverigedemokraterna en del egna idéer. Men det här är ju en budgetdebatt. För debatten med de högerkonservativa partierna: Varför lade ni inte fram dessa förslag när ni hade chansen? Gör det som Oscar Sjöstedt står här och säger att ni skulle ha gjort om det nu var så viktigt.

Vi lägger fram förslag som så snabbt som möjligt gör skillnad i människors plånbok. Vi gör det för de grupper som drabbas hårdast och för att Sverige är ett avlångt land där människor faktiskt behöver bilen för att klara sin vardag.

(Applåder)

Anf. 38 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera att det alltså är alla partier i Sveriges riksdag förutom Socialdemokraterna som tycker att det är ett oseriöst och dåligt förslag med en tusenlapp när man vet att den inte ens räcker till en tank. I stället borde regeringen göra sitt jobb och sänka bensinpriset på macken.

Fru talman! Vi är på många sätt i en osäker tid. Jag delar Mikael Dambergs syn på det ekonomiska läget.

Vi har en hög inflation. Alla skriver ned tillväxtrapporterna just nu. Vi kan till och med få stagflation. Då är det väldigt viktigt med ordning och reda i statsfinanserna och att vi kan ha en bra budgetprocess. Detta har Mikael Damberg hållit en pressträff om och skrivit artiklar om. Jag måste säga att jag i princip instämmer i allt som stod i en artikel. Det krävs seriositet, och det krävs stöd.

Därför blev jag extra förvånad i måndags när den lapp som jag nu håller upp låg på mitt bord i finansutskottet. När vi skulle gå till beslut om budgeten i finansutskottet lade alltså Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet fram några rader som ska beskriva en stor förändring av det svenska pensionssystemet. Då är min fråga till finansministern: Är detta ett sätt att bedriva seriös politik? Är denna lapp ett sätt att föra en ordnad budgetprocess?

Anf. 39 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Ja, det är definitivt ett sätt att bedriva en ordnad budgetprocess – att de förslag som finns och som riksdagen bearbetar ställs mot varandra och att denna kammare får rösta om vilka förslag som ska gälla i budgeten.

Ni använde en falsk majoritet i finansutskottet för att neka oss att rösta om det förslag som flera partier hade diskuterat ihop sig om. Vi ansträngde oss för att nå en kompromiss i Pensionsgruppen. Vi kom en bit på vägen med ett förslag som med all sannolikhet samlar en majoritet i denna kammare, och det vill Svantesson stoppa från att behandlas. Ni får göra det, men det är väldigt oklart.

Vi kommer att ha olika uppfattningar i sak kring ganska många politiska frågor. Men en samlad budgetprocess innebär att alla förslag kommer in och behandlas i ett sammanhang och vägs mot varandra, så att vi inte hamnar i en 80- och 90-talssituation, där utgifterna skenar och intäkterna inte hänger med och där vi skapar stora budgetunderskott, tappar vår trovärdighet och kan hamna i ett ekonomiskt moras. Det är därför vi har budgetregler och en samlad budgetprocess. Ja, att behandla budgeten i ett och samma sammanhang är exakt poängen med en samlad budgetprocess.

Jag är glad över att Elisabeth Svantesson delade mycket av det som stod i artikeln. Det borgar för att vi kanske kan få fler partier med oss på en parlamentarisk diskussion om hur vi ska utveckla dessa processer framöver, för pandemin var en utmaning. Vi har gjort ganska kraftiga insatser från regeringens sida och från riksdagens sida som vi behöver reflektera över, så att detta inte blir det nya normala i svensk budgethantering.

Anf. 40 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det är just detta det inte var. Det är inte en del av en samlad budgetprocess. En regering lade fram en budget i våras och lovade en viss sak till landets alla pensionärer. Detta gjorde regeringen utan att ha stöd för sin budget i riksdagen.

Regeringen representerar 97 ledamöter här i kammaren. Då måste man ha en viss ödmjukhet. Man kunde långt tidigare ha förankrat detta och ha förhandlat och diskuterat med andra partier. *Det* är en samlad och seriös budgetprocess. Detta med lappen är oseriöst.

Fru talman! Det är inte en majoritet i finansutskottet som har stoppat en svag regering och dessa förslag. Det handlar om något som vi kallar riksdagsordning. Och bara för att ha det sagt – jag vill att finansministern lyssnar, för detta är viktigt: Vi är många här i kammaren som under dessa två år många gånger har blivit nekade att lägga fram förslag, skriva motioner och liksom lägga pengar, eftersom det inte går. Kammarkansliets kloka tjänstemän och finansutskottets kanslis kloka tjänstemän har sagt: Nej, men detta kan ni inte göra. Vad har vi gjort då? Vi har backat, såklart. Vi har inte lagt fram de förslagen, för det har inte varit möjligt.

Nu finns det en annan möjlighet för finansministern. Han kan lägga fram en extra ändringsbudget. Det är bra. Det är också en del av den demokratiska processen. Men påstå inte att det är en opposition som har hindrat regeringen! Vi har en svag regering som inte förmår samla stöd och som lovar saker till väljarna som man inte kan hålla därför att man bara representerar några få här i kammaren. Det är det detta handlar om.

Jag menar att hela denna hantering från regeringens sida har varit oseriös. I höst behöver Sverige en ny regering som kan samla stöd för sina förslag.

Anf. 41 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag ska fortsätta med diskussionen som mer handlar om formalia, men det är bra att vi är överens om att det finns regler som gör att detta förslag också kan prövas. Då kommer de att ställas mot varandra i sann demokratisk anda. Det tycker jag är bra.

Det är också bra att vi verkar vara överens om att det kan vara bra att gå igenom budgetprocessen så att vi utvecklar den och drar lärdomar från pandemin. Men i sak handlar detta om en väldigt viktig fråga, som jag tror att väljarna också bryr sig om: Hur ska vi nu hantera en situation med väldigt hög inflation, där matpriserna rusar iväg och där vi vet att de fattigaste pensionärerna är en av de grupper som har det absolut svårast att klara denna nya situation?

Vårt förslag innebär att vi höjer garantipensionen med 1 000 kronor så snart det bara är möjligt, redan nu i höst. Ert förslag är 600 kronor efter valet. Det är klart att det är skillnad mellan de förslagen, och då måste de vägas mot varandra. Då får vi se vilket förslag som samlar mest stöd i

kammaren. Det är en demokratisk och en öppen process, men detta är också viktigt för svenska folket, inte minst för de äldre som nu oroar sig för om de har råd att klara vardagen.

(Applåder)

Anf. 42 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Med anledning av det förra replikskiftet finns det återigen skäl att påpeka att vi också höjer bostadstillägget för pensionärer med 350 kronor. Det tas aldrig med när man redogör för dessa förslag. Jag tycker att det är synd. För 300 000 pensionärer – 80 procent av dem är kvinnor, 80 procent är ensamstående – är det nämligen ett enormt viktigt tillskott. Det är det tillskott som går till alla med bostadstillägg. Det är också en viktig pusselbit i det här förslaget.

Det var inte detta jag tänkte fråga om, utan jag tänkte börja med att konstatera att Sverige på senare år har blivit något av ett kösamhälle. Vi behöver köa för att få pass. Vi behöver köa för att komma iväg i våra flygplan. Man får stänga av Arlanda för att det är så långa köer på terminalerna.

Det är kö till anstalterna, vilket innebär ett stort säkerhetsproblem. Vi hörde på radio i morse hur dömda brottslingar begår nya brott i väntan på att få komma in på anstalt.

Det största köproblemet är naturligtvis vårdköerna. Människor väntar i oro och smärta på att få plats för operation eller behandling. Det har gått så långt att människor flyttar från en region till en annan för att få vård som de inte kan få i sin egen region.

En viktig bakomliggande orsak är bristen på vårdplatser. Vi har gått från över sex platser per 1 000 invånare i början av 90-talet till ungefär två nu. Detta spelar stor roll för vårdens kapacitet. Det gör också att vi får överbelastade akutmottagningar och att människor hamnar på fel avdelningar, där risken för vårdskador och dödsfall är långt högre än vad den är om de vårdas på rätt avdelningar.

Min fråga till Mikael Damberg är: Varför har regeringen inte tagit några strukturella grepp för att faktiskt komma till rätta med denna problematik? Det handlar inte bara om att anslå mer pengar utan också om att kräva förändringar för att man just ska få fram dessa vårdplatser.

Anf. 43 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Ingen ska behöva vänta så länge på Arlanda eller på att få pass. Det är inte bra. Myndigheterna, Swedavia och leverantörer måste göra allt de kan för att se till att beta av detta. Det är inget snack om saken. Så är det.

När du talar om sjukvården måste man ändå säga vad regeringens uppgift i detta är. Den är inte minst att tillföra regioner och kommuner resurser för att man ska klara välfärden. Denna regering har tillfört generella statsbidrag – jag tror att det är över 30 miljarder kronor. Vi har i denna budget riktat särskilda medel just för vårdplatser, som en ytterligare insats när det gäller detta.

Men den stora frågan är: Vad gör ni? Sju av tio av dem som står i kö gör det i en region där Kristdemokraterna är med och styr. På vilket sätt tar ni ansvar, i den regionala styrningen av vården, för att se till att dessa pengar används för att korta köer och öka antalet vårdplatser så att människor får vård i tid? Jag tror inte att Jakob Forssmed tycker att det är reger-

ingens ansvar att bestämma det. Det är väl era kollegor runt om i regionerna, som administrerar sjukvården, som ska ta det ansvaret.

Detta är en viktig fråga, men jag tycker att Forssmed också borde fråga sina kollegor: Varför går inte pengarna till att skapa nya vårdplatser? Varför blev det stora överskott? Och varför sipprar pengarna ut till olika marknadslösningar och konsultarvoden? Detta är väl också viktiga frågor att ställa sig.

Anf. 44 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Den första satsningen på vårdplatser kom efter sju år med regeringen, och det var tack vare en moderat, kristdemokratisk och sverigedemokratisk budget. Därefter har regeringen gjort ytterligare tillskott till detta i vårändringsbudgeten, och det tycker jag är bra.

Men det är ju väldigt tydligt: Det finns inga strukturella ambitioner för hur vi ska få fler vårdplatser. Det finns inga strukturella reformambitioner för hur vi ska lösa problemet med en ojämlig sjukvård. Det är mer förhoppningspengar ut i systemet som ska lösa detta.

Jag kan försäkra Mikael Damberg att kristdemokratiska politiker jobbar dag och natt för att kapa vårdköer och skapa fler vårdplatser. Men vi har också dragit slutsatsen att det är ett dysfunktionellt system med 21 fristående regioner som ska klara vårdens samtliga kapaciteter när förutsättningarna är så dramatiskt annorlunda.

Fram till dess att ett nytt sjukvårdssystem kommer på plats med en stor reform – som Norge och Danmark har gjort, med väsentligt bättre resultat än vad vi har i Sverige – behöver regeringen arbeta mer med hur man använder statsbidrag.

Vi kristdemokrater drev tillsammans med Moderaterna och Vänsterpartiet fram förändringar när det gäller statsbidrag så att det ställs krav på att det faktiskt ska anställas fler sjuksköterskor på äldreboenden för att öka den medicinska kompetensen. Man ska inte bara dela ut pengarna utan också säga att det behöver ske förändringar för att någon ska få del av dem. På så sätt är utvecklingen när det gäller detta nu mycket positiv, vilket vi hörde i *Ekot* i morse.

Det är ju väldigt bra, men detta arbetssätt behöver man ha på fler områden. Jag noterar att Mikael Damberg inte har några sådana ambitioner. Jag tycker att det är beklagligt.

Anf. 45 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Regeringens uppgift är ju först och främst att se till att det finns resurser till sjukvården och välfärden. Vi har tillfört över 30 miljarder sedan vi tillträdde. Vi gör också riktade satsningar på vårdplatser.

Ett annat ansvar som regeringen har är utbildningsplatser. Det är personalfrågan som är nyckelfrågan för att få fler vårdplatser. Där gör vi stora insatser från regeringens sida.

Jag har noterat att ni i er vårmotion har lanserat en idé om prestationsbaserad ersättning till regionerna som ska gå ut om man har maximalt 90 procents beläggning i genomsnitt varje månad under året. Man måste fundera på drivkrafter och på vad det kan skapa för drivkrafter. Det kan ju bli så att ersättning för regioner som ska hålla sjukhussängar tomma leder till att läkare och sjuksköterskor skickar hem patienter och kanske inte färdigbehandlar patienter som behöver vård. Detta är viktiga frågor att funde-

ra på när man skapar ekonomiska styrsignaler till regionerna, så att det inte ges fel styrsignaler och därmed sämre vård.

Vi har visat att vi är beredda att finansiera sjukvården och välfärden. Vi är också beredda att bygga ut personalsituationen. Men det är så att Kristdemokraterna, som sitter och administrerar, är delansvariga – i majoriteter – för sju av tio av dem som väntar i kö. Jag förväntar mig att Kristdemokraterna tar sitt ansvar när regeringen tillskjuter medel för att göra de insatser som krävs för att korta köerna.

Anf. 46 SULTAN KAYHAN (S):

Fru talman! Det sägs att det bästa i livet är gratis. Vi som sitter i skatte- eller finansutskottet kan nog instämma till viss del, för även om vi många gånger har vitt skilda uppfattningar om hur det bästa av samhällen ska se ut eller hur vi når dit är vi nog ändå överens om att det kostar.

Skatter gör oss inte lyckliga, men de möjliggör alla de politikområden som vi debatterar och tar beslut om i den här kammaren. Det är genom politisk vilja som vi kan frigöra människor så att var och en kan välja sin egen lycka, så det är viktigt att förstå vad skatter finns till för.

Vi har haft en alldeles ovanlig mandatperiod i riksdagen. Vi har hantat kriser som har avlöst och förvärrat varandra. En världsomfattande pandemi och ett krig i vårt närområde har drabbat och fortsätter att drabba oss hårt.

Våra svagheter som land har blottats, såsom vårt beroende av länder med andra värderingar som inte går att lita på och behovet av ett starkare försvar.

Våra styrkor som land har också kommit fram. Vårt samhälle har kunnat stå starkt och enat när det har behövts. Detta har vi vår välfärd och vårt välstånd att tacka för, och för det har vi att tacka alla de generationer – både infödda svenskar och invandrare – som har bidragit till det gemensamma samhällsbygget. Tillsammans ska vi fortsätta det samhällsbygget, så att ingen behöver stå ensam när vinden blåser.

Framtiden är oviss. Kriget och inte minst händelserna i omvärlden påverkar svensk ekonomi. Redan nu har hushållen börjat påverkas. Politiken behöver alltid göra allt för att agera ansvarsfullt, men det gäller framför allt nu i oroliga tider.

Vi måste våga tala om jämlikhet. Grunden för alla starka samhällen är jämlikhet. Genom en generell välfärd, breda trygghetssystem och en stark fackföreningsrörelse har Socialdemokraterna byggt Sverige till att bli ett av världens mest jämlika länder.

Men de senaste årtiondena har utvecklingen gått åt fel håll. Inkomstklyftorna i Sverige har ökat sedan 1980-talet. Segregationen har ökat. Många har fått det bättre, men det är tydligt att vissa grupper har dragit ifrån medan andra har hamnat efter. Kapitalinkomsterna har ökat i toppen samtidigt som vi omfördelat mindre genom våra skattesystem och transfereringar.

Otryggheten på arbetsmarknaden har ökat. Parallellt med detta har ett systemskifte skett inom välfärden med privatiseringar och vinstjakt som riskerar att urholka välfärdens omfördelande kraft för de generationer som växer upp i vårt land.

Prot. 2021/22:131
15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Fru talman! Jag har talat om behovet av ökad jämlikhet i Sverige. Att ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden är att öka jämlikheten.

Behovet och betydelsen av en stark välfärd har framhävts av pandemin. Regeringen föreslår därför ett särskilt tillskott för att öka kapaciteten i hälso- och sjukvården, bland annat genom att öka antalet vårdplatser, anställa fler i vården och förbättra arbetsmiljön. Därutöver genomförs flera insatser för att stärka krisberedskap och det civila försvaret i hälso- och sjukvården.

Våra unga har rätt till en bättre skola än den marknadsskola som vi har fått, där unga från skilda sociala miljöer isoleras från varandra och där glädjebetyg utdelas. I marknadsskolan verkar meritering vara till salu, och elever ses som kunder.

Låt oss vara väldigt tydliga: Barn är inte kunder. Barn är Sveriges framtid, och det är vår skyldighet att ge dem en jämlik barndom.

Våra äldre blir fler. Vi kommer att behöva mer äldreomsorg och större insatser av sjukvård. Äldre lever i huvudsak av pension, och pensionerna är för dåliga.

Vi socialdemokrater har förbättrat de ekonomiska villkoren för pensionärer, men vi har mer kvar att göra. Vi har förslag som gör det bättre för pensionärer här och nu, om de skulle gå igenom.

Den svenska modellen bygger på att alla som kan arbeta gör det. För Socialdemokraterna står arbetslinjen inte mot tryggheten, utan vi måste ha båda. Tack vare höjd a-kassa slipper vanligt folk oro sig för att behöva gå från hus och hem så länge de står till arbetsmarknadens förfogande och tar de lediga jobb som finns.

Regeringen har förstärkt utbyggnaden av Kunskapslyftet med ytterligare tiotusentals utbildningsplatser. Även välbehövliga förändringar i sjukförsäkringen har gjorts.

Fru talman! Genom att segregationen bryts ökar jämlikheten. Regeringen kommer att vända på varje sten för att tränga tillbaka våld och brottslighet och bryta segregationen. En del av det handlar om fler poliser och hårdare straff. Men för att fler människor ska bli en del av vår samhällsgemenskap behöver de också komma i arbete. Regeringen arbetar för att införa etableringsjobb under det första halvåret 2022 enligt förslag från arbetsmarknadens parter för att fler nyanlända och långtidsarbetslösa ska få ett jobb och etablera sig på arbetsmarknaden. För att främja införandet föreslår regeringen ett särskilt tillskott till Arbetsförmedlingen. Om fler kommer i arbete ökar jämlikheten.

Vi behöver också driva på klimatomställningen. Beroendet av fossila bränslen är klimatomställningen ohållbart och kan utgöra en säkerhetspolitisk risk. Det har blivit tydligt under kriget som pågår just nu. Sverige ligger långt fram i klimatomställningen tack vare omfattande gröna investeringar och en tydlig politisk riktning. Nu föreslår regeringen ytterligare åtgärder för att skynda på klimatomställningen och skapa gröna jobb.

Nyligen har vi också beslutat om ett färdmedelsneutralt, avståndsbaseerat och regionalt differentierat skatteavdrag för resor, som ska ersätta dagens reseavdrag. Vi skjuter till mer pengar för detta, och 260 000 fler får reseavdrag. Landsbygden ska bli en vinnare i denna fråga.

Fru talman! Sverige behöver en skattereform och en beskattning med en bättre fördelningsprofil än den vi har i dag. Vi måste långsiktigt säkra att vi har skatteinkomster för de stora välfärds- och investeringsbehov som Sverige har, och vi måste fortsätta att ha förmåga att möta nuvarande och kommande kriser.

I höstens val står en fortsatt uppbyggnad av välfärden mot skattesänkningar. För oss socialdemokrater står det klart att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd ges efter behov.

Och som Gustav Möller en gång i tiden uttryckte det: Endast det bästa är gott nog åt folket.
(Applåder)

Anf. 47 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Årade svenskar! Du nalkas ljuva sommar. Vi är säkert många som de senaste dagarna har deltagit på skolavslutningar eller studentfiranden, nyligen gått på semester eller ser fram mot den. Just i dag, åtminstone här i Stockholm, skiner solen och det är varmt, eller åtminstone ljummet, och man längtar efter färska jordgubbar, färskpotatis och några sköna sommarveckor.

Men frågan är hur många som egentligen innerst inne känner igen sig i eller tycker att den där strofen om en nalkande ljuv sommar är så sann.

Runt om i hela landet lever nu oroliga familjer med lån på sina bostäder som räds räntehöjningar och som funderar på om de har råd att bo kvar och om lönen räcker. Människor som har sparat och gnetat har under året fått se en fjärdedel av sina besparingar utraderas i en historiskt kraftig börsnedgång. Inflationen är ännu inte riktigt på 10 procent, men den är väl på 7 procent – ett hårt straff för alla de människor som har sparat lite pengar på sitt lönekonto och som gnetar på i vardagen och ett allvarligt hot mot hela den svenska ekonomin.

Arbetslösheten är 8 procent. Arbetslösheten i Sverige är faktiskt den fjärde högsta i hela Europeiska unionen. Tillväxttakten, det vill säga hur ekonomin utvecklas, är inte bara låg och dålig i Sverige, utan den är faktiskt över tid sämst i hela Europeiska unionen.

Just nu kanske det är en pensionär eller en barnfamilj på Ica eller Coop som funderar på vad de har råd med och vilka prioriteringar de behöver göra. Priserna rusar iväg, inkomsterna gör det inte. Barnfamiljen kanske tänker: Ska vi ha mjölk eller blöjor i dag?

Det är helt enkelt så att svensk ekonomi är i ett mycket dåligt skick. Och det vilar ett tungt ansvar på oss här inne och inte minst på dem som stöder politikens inriktning.

Tvärs över Östersjön skjuter Ryssland missiler som träffar barnfamiljer och som träffar rakt in i den västerländska civilisationens hjärta.

Här hemma i Sverige plågas vi också av skjutningar av ett helt annat slag. 35 personer har blivit ihjälskjutna bara i år. Förra året var det 45 personer som sköts ihjäl i totalt 345 skjutattacker. Människor är rädda för att vistas utomhus. I många bostadsområden vågar inte hälften av kvinnorna vara utomhus när det har blivit mörkt.

Människor får sina förråd, sina sommarstugor och sina vindsutrymmen plundrade på ett helt liv, på sina ägodelar, på det som de har sparat ihop och det som de håller kärt av internationella stöldlighör som inte ens stoppas vid gränsen när de åker ut med stöldgodset.

En person som genom sin arbetsgivare har skaffat sig fel försäkring eller betalat in 200 kronor för lite i skatt utvisas ur landet trots att den arbetar, sliter och bidrar. En person som har begått en bestialisk våldtäkt utvisas inte eftersom den anses ha så god anknytning till landet.

Är det så här vi vill att Sverige ska vara? Är vi nöjda med detta? Tycker vi att det är bra? Ett land med stor oro för ekonomin, med kraftiga börsfall och med hög inflation, ett land som är bland de länder i EU som har högst arbetslöshet och den lägsta tillväxten, ett land med pensionärer och barnfamiljer som inte längre har råd att köpa det som de behöver, ett land med skjutningar, döda, rädsla för att vistas utomhus, stödligor, otrygghet, utvisningar av människor som arbetar och bidrar och permanenta uppehållstillstånd till dem som våldtar. Är det detta land som vi vill ha? Är det någon, fru talman, som egentligen vill att det ska vara på det sätt som det nu är i Sverige? Måste det vara så här?

Behöver vi ha en statsminister som får emotionella utbrott och som hotar med regeringskriser? Måste vi ha politiker som kallar det paragrafrytteri när riksdagen ska efterleva de regler som man själv har bestämt ska gälla för demokratin? Måste vi i detta läge ha en jättedebatt med ett spektakel från finansministern om extra ändringsbudgetar kring pensionsfrågan, där det förvisso finns marginella skillnader mellan de olika politiska förslagen? Det stämmer att vänsterförslaget ger pengar bara till dem som lever på bidrag, medan Moderaternas, Liberalernas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas förslag ger några hundralappar också till dem som har arbetat. Det är viktiga förstärkningar för pensionärens ekonomi i båda förslagen, men lite mer till dem som har arbetat i vårt förslag. Men är det värt en regeringskris att bråka om dessa hundralappar? Jag bara undrar.

Fru talman! Måste vi förtidsavveckla kärnkraften så att hushållen inte har råd med elräkningarna och så att företag inte kan expandera och inte anställa? Måste vi förtidsavveckla kärnkraftverken, fru talman, så att vi är tvungna att elda med olja i Karlshamnsverket? Måste vi driva upp priset på bensin och diesel så till den grad att det inte går att bo och verka i hela landet? Måste det vara så dyrt att tanka att det inte lönar sig att åka till jobbet? Måste vi ha kökaos inte bara till våra flygplatser utan i trafiken generellt och för att få ett pass? Måste vi, fru talman, vara ett land där man inte längre kan få en handling som gör det möjligt att resa utomlands?

Fru talman! Svaret på dessa frågor är nej. Det måste inte vara så här. Men Sverige har allvarliga problem, och de kommer inte att kunna lösas snabbt. De kommer inte att kunna lösas på en dag eller två eller ens på ett eller två år. Men vi kan tillsammans börja gå i rätt riktning igen.

Vi kan påbörja ett reformarbete för att få fart på svensk tillväxt så att det återigen finns resurser att fördela. Vi kan bland utgifterna prioritera tillskott till polisen så att det finns en närvarande polis i alla stadsdelar i hela landet, hela året och dygnets alla timmar för att vi som inte tänker ställa till med jävelskap ska kunna känna oss trygga och de som tänker ställa till med jävelskap ska få känna sig riktigt otrygga.

Det är möjligt att ge fler befogenheter och mer resurser till tullen så att stöldgodset inte kan flöda ut ur landet. Det är möjligt att ge lite bättre lön för mödan åt dem som arbetar så att fler jobb kan skapas och så att fler människor vill ta dem. Det är möjligt att göra det omöjligt att inte göra något så länge man lever på andra. Det är kort sagt möjligt att ställa krav

på alla de människor som lever på bidrag att ta fler steg för att nå en egen försörjning.

Vi som är politiker, och alla andra, måste dock se sanningen i vitögat: Sverige har genom ett stort migrationsåtagande tagit på sig problem och bekymmer som behöver redas ut. Och Sverige har blivit fattigare, fru talman. Man kan använda vilka fina ord man vill, men vår ekonomi har blivit sämre. Det finns mindre resurser, och de resurser vi har tappar hela tiden i värde med 7 procent. Man kan prata om ett tillskott till vården med 1 eller 2 procent, men pengarna blir samtidigt 7 procent mindre värda. Detta är en realitet som vi måste tala allvar med varandra om.

Det är dock möjligt att bryta den här utvecklingen. Det går att göra Sverige bra igen, med arbetsgemenskap och strävsamhet och genom att ersätta misstänksamhet mot varandra med nyfikenhet på vad vi kan. Det går att göra detta.

Med det sagt vill jag instämma i Elisabeth Svantessons yrkande.

Jag vill också önska alla en glad sommar. Jag önskar att vi kommer tillbaka i höst och tillsammans tar tag i Sveriges problem på ett mer seriöst sätt. Det är inte bra i Sverige som det är just nu.

Till de ledamöter i skatteutskottet som är här vill jag uttrycka att det arbete vi har bedrivit under det ordförandeskap vi har haft – med hjälp av den professionella kanslipersonal vi har – visar att det finns vägar framåt för svensk demokrati där det fungerar bättre. Vi har arbetat bra, och vi har arbetat effektivt. Det finns möjlighet att inspirera övriga Sverige att göra likadant. Trevlig sommar, och tack!

Anf. 48 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Vi lever just nu i en orolig tid. Efter att ha kommit ut ur en världsomfattande pandemi har den ryska björnen vaknat till liv och gett befolkningen i Ukraina och övriga världen ett smärtsamt uppvaknande i form av att den självklara och eviga freden i Europa än en gång fått ett abrupt slut. Ovanpå detta har vi nu även en ekonomiskt orolig tid, med en stigande inflation att hantera.

Under pandemin var det många samhällsfunktioner som belastades hårt. Den beredskap som Sverige hade under kalla kriget och som flera regeringar sedan dess har låtit montera ned och avveckla blev smärtsamt synliggjord för Sveriges befolkning och beslutsfattare. Trots nedstängningar och hinder i den fria rörligheten lyckades man under pandemin upprätthålla en förhållandevis välfungerande transportförmåga av inte minst av livsmedel. Detta var en nödvändighet då Sveriges självförsörjningsgrad som bekant har gått från 80 procent ned till cirka 50 procent.

Fru talman! I spåren av pandemin och den pågående ryska invasionen av Ukraina finns det här i kammaren en bred förståelse för att vi snarast måste stärka den svenska självförsörjningsgraden. Detta händer dock inte av sig självt.

En nyckelspelare för en ökad självförsörjningsgrad är de svenska bönderna. Under lång tid har det svenska lantbruket brottats med bristande lönsamhet, och sedan Sveriges inträde i EU har ett stort antal bönder lagt ned sin verksamhet. Enligt Jordbruksverket finns det i dag cirka 40 procent färre jordbruksföretag än det fanns 1990.

Prot. 2021/22:131
15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

I dag har priset på många insatsvaror stigit för lantbrukarna. Exempelvis foder, utsäde och konstgödsel har blivit dyrare – mycket på grund av kriget, men en faktor som länge varit betungande för de kvarvarande svenska bönderna är det höga priset på diesel. Det är inte bara de höga skatterna på drivmedel utan även den i Sverige oproportionerligt höga inblandningen av biodrivmedel som ställer till det för de svenska lantbrukarna och försätter dem i ett sämre läge än deras konkurrenter i övriga Europa. Denna reduktionsplikt behöver vi snarast sänka till en mer EU-anpassad nivå.

Att kriget i Ukraina har lett till ännu högre världsmarknadspriser på drivmedel är föga förvånande då vi med all rätt försöker undvika inköp av rysk olja och gas och på så sätt låta bli att stärka den ryska krigskassan. Då är det befogat med de skattesänkningar på drivmedel som har gjorts under året här i Sveriges riksdag. Dock behöver de tillfälliga skattesänkningarna permanentas, speciellt för det svenska jord- och skogsbruket men också för de familjer som bor på landsbygden och är helt beroende av bilen för att få vardagspusslet att gå ihop. De har nu fått skenande kostnader för sina transporter till och från jobbet, till och från barnens fotbollsträning och till och från matvarubutiken för att handla livsmedel.

Fru talman! Det finns en vilja och ambition i Sverige att komma bort från fossilberoendet i såväl energi- som transportsektorn. Detta är naturligtvis vällovligt och något vi stöder. En förutsättning för att lyckas med processen att elektrifiera en allt större del av samhället är att det finns tillräckligt med el i Sveriges elledningar. Tyvärr har den svenska energipolitiken de senaste åren inneburit att man stängt ned en väl fungerande, fossilfri kärnkraft och i stället ersatt den med en mer väderberoende elproduktion genom framför allt vindkraft.

Som ett resultat av detta har vi sett en stor volatilitet i elpriset när väderläget varit ogynnsamt, det vill säga när det inte blåser, samtidigt som behovet av elkraft är stort. Detta är inget ovanligt under den kalla svenska årstiden, och därför har vi senaste året sett närapå bisarra spotpriser på el. Det är inte heller konstigt att Karlshamnsverket under 2021 eldade upp inte mindre än 28 000 ton olja för att säkra tillgången på el i det svenska elsystemet, vilket var åtta gånger mer än under 2020.

Förutom att inleda arbetet med en förnyelse av svensk kärnkraftsproduktion och investeringar i det svenska elnätet behöver vi sänka skatten på el med 25 procent, vilket skulle innebära en kostnadsänkning på cirka 2 300 för ett genomsnittligt villahushåll.

Fru talman! Sverige står just nu inför stora samhällsutmaningar. Vi har Rysslands påvisade och faktiska aggressivitet mot sina grannländer och den upprustning av det svenska försvaret som är helt nödvändig. Vi behöver också ta höjd för framtida pandemier, med utökad beredskap och säkrade försörjningskedjor av nödvändig utrustning. Detta är också en nödvändig förberedelse för den händelse det blir kris eller ofred.

Även den alltmer utbredda otryggheten och krafter från kriminella nätverk, vars härjningar i form av i princip dagliga skjutningar och bombdåd vi kan läsa om i dagstidningarna, kräver krafttag och beslutsamhet. Dock är inte skattehöjningar universallösningen på alla problem. Sverige är redan ett högskatteland, och för att behålla tilliten till skattesystemet måste skattenivåerna vara rimliga och försvarbara och samtidigt stimulera till arbete och entreprenörskap.

Fru talman! Trots att vi kan läsa i tidningarna i dag att arbetslösheten just nu sjunker i Sverige är den fortfarande på en mycket hög nivå. Enligt statistik från Eurostat är den svenska arbetslösheten för april månad fortfarande den fjärde högsta i EU. Här behövs det krafttag för att få fler människor i arbete, och detta åstadkommer vi bäst genom att stimulera företag och entreprenörskap samt underlätta för företag att anställa.

Även när det gäller beskattning av sparande och investeringar är det viktigt att det finns en långsiktighet och stabila förutsättningar. Vi behöver främja och förbättra villkoren för långsiktigt sparande för fler hushåll. Därför föreslår Sverigedemokraterna ett återställande av skatten på ISK och kapitalförsäkring från 1 procent till 0,75 procent plus statslåneräntan. Vi ger därigenom hushållen långsiktiga villkor för investeringar i företag, vilket sparande i aktier och fonder faktiskt är.

I stället för skattehöjningar behöver vi låta mer pengar vara kvar hos hushåll och företag samtidigt som vi använder de skattemedel som tas in från en redan högbeskattad befolkning på ett mer effektivt och bättre sätt.

Jag yrkar bifall till vår reservation nummer 2 i FiU20 och bifall till utskottets förslag i FiU21.

Anf. 49 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Ledamöter, åhörare! Det börjar närma sig arbetsårets slut här i kammaren. Det börjar också närma sig mandatperiodens slut, en mandatperiod som väl kommer att gå till historien som en av de mest turbulenta i modern tid, inte minst de senaste dagarna. Därför är det rätt så skönt att vi när vi nu trattar ned till att prata om vårändringsbudgeten ur ett skatteperspektiv faktiskt kan prata lite om sakfrågor.

Centerpartiets grundläggande inriktning i skattefrågor är att vi måste ställa om skattesystemet så att vi också kan ställa om vårt klimat. Klimat- och energipolitiken måste bidra till omställningen och gå in i en ny fas. Omställningen måste påskyndas, inte minst för att understödja Europas och Sveriges oberoende av Ryssland. Skatter och incitament, infrastruktur, tillståndsprocesser med mera måste anpassas och förenklas och det snarast.

En tredjedel av Sveriges energianvändning kommer från bioenergi. Biogas är både fossilfri och resurseffektiv. Den framställs bland annat från gödsel och matavfall och är ett viktigt alternativ för att ersätta naturgas och gas från Ryssland. Därför föreslår Centerpartiet att skatten på bioolja för elproduktion och uppvärmning ska slopas.

Fru talman! Solel är relativt billigt att installera och går att bygga på allt från glesbygdens fält och lador till tak i Stockholms mest tätbebyggda områden. Det är en energikälla som privatpersoner snabbt, enkelt och billigt kan bidra med på egen hand. Det visar inte minst den reform som Centerpartiet var med och drev igenom, nämligen att kunna göra ett grönt avdrag för installation av solel.

För att öka elproduktionen från sol vill vi dessutom att skatten på produktion av solel för eget bruk ska avskaffas och att reglerna för flerfamiljshus i det här avseendet också måste reformeras.

Fru talman! Vi kan konstatera att det svenska jordbruket är sårbart och även livsviktigt för oss. Om vi inte har fungerande gröna näringar, det vill säga jord och skog som är Sveriges ryggrad, ja, då har vi ingen mat på våra bord eller värme i våra hus i kristider. Priset på insatsvaror som till exem-

pel bränsle, energi och gödsel har stigit dramatiskt, i vissa fall mångdubb- lats. Vem kunde ana för kanske ett år sedan att tillgången till gödsel i lant- bruket skulle bli en krisfråga? Det faktum att vi inte längre producerar konstgödsel i Sverige och inte har något lager utan till stor del är beroende av Ryssland har gjort att priserna har rusat i höjden.

Ska våra bönder, våra livsmedelsproducenter, klara dagens kostnads- kris, vilket är ett måste för att trygga Sveriges självförsörjning på livsme- del, måste skatter och stöd skyndsamt anpassas. Vi ska senare, efter för- handling med flera av riksdagens partier och med brett stöd i riksdagen, besluta om ett stödpaket för Sveriges bönder på över 3 miljarder kronor. Det innefattar bland annat ett retroaktivt borttagande av all skatt på diesel i gröna näringar från och med den 1 januari 2022 fram till den 1 juli 2023.

Fru talman! En viktig reform som vi har kvar att arbeta för är frågan om regionaliserade skattebaser för till exempel fastighetsskatt för industri och elproducerande fastigheter. Jag är helt övertygad om att det skulle för- ändra inställningen till etablering och acceptans för både vatten- och vind- kraft ute i landet. Jag tror att det vore en pedagogisk vinst att kommunin- vånare ser att en del av inkomsten kommer kommunen till godo när forsen i älven är uppdämd och turbinerna brummar.

För Centerpartiet är det nödvändigt att de som är beroende av bilen på landsbygden inte drabbas kortsiktigt av den prischock som kriget i Ukraina har skapat. För att motverka de höga drivmedelspriserna, samtidigt som en fortsatt omställning av fordonsflottan uppmuntras, föreslår vi att kol- dioxidskatten på biodrivmedel helt tas bort.

Centerpartiet vill också värna och utveckla RUT-avdraget ännu mer. Det har lett till att svarta jobb blir vita och till att andelen kvinnor som startar företag har ökat. Vi behöver också införa en ny och enkel företags- form för mikroföretag som gör det möjligt att enkelt pröva sin affärsidé. Det behövs även förenklade skatteregler för dem med enskild firma. Myn- digheters och inte minst Regeringskansliets arbete med regelförenkling måste stärkas.

Fru talman! Apropos regelförenkling hade vi så sent som i morse ett regelförenklingsseminarium här i riksdagen. Vi summerade det arbete och de utredningar som gjorts under mandatperioden, många med avsändare i januariavtalet. Många förslag finns utredda och klara, och är det något som Centerpartiet kommer att jobba för under nästa mandatperiod här i riksdagen är det just detta.

Det bästa hade förstås varit om den i januariavtalet aviserade generella skatteöversynen hade blivit av. Den senaste skattereformen skedde för över 30 år sedan, och säkert tusentals förändringar är gjorda sedan dess. Begreppet ”lappa och laga” stämmer väl. Men tills en generell skatteöver- syn är på plats kommer vi att jobba för att genomföra varenda förenkling som går att göra för dem som garanterar jobb och välfärd i Sverige, näm- ligen våra företag.

Därmed yrkar jag liksom Martin Ådahl avslag på punkt 1 i Fiu21 och bifall till Centerpartiets reservation i FiU20.

Anf. 50 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Det är klart att det är något fantastiskt med att komma ut och få vara den man är, att inte behöva smussla, gömma sig eller ljuga för

gamla och nya vänner, familj och bekanta utan fritt och fullt ut få vara sig själv och inte leva i en lögn.

Jag förstår den frihetskänsla som nu präglar Centerpartiet efter att man kommit ut som en del av en ny vänsterallians i Sverige. Det har visats med all tydlighet de senaste dagarna, och det förändrar givetvis den politiska spelplanen väldigt mycket. Inga borgerliga väljare röstar längre på Centerpartiet. Man kommer inte att ha några småföretagare som röstar på en och inte heller några lantbrukare. Det nya är influencers, Stureplan och såklart en del som redan är avlönade av partiet.

Frågan är vad det kommer att betyda för Centerpartiets politiska uppgörelser. Helena Vilhelmsson talade här om att det var Rysslands krig som hade drivit upp priserna på bensin och diesel, men Sverige hade ju tack vare eller på grund av, beroende hur man ser det i Centerpartiet, världens högsta priser redan före kriget.

Framtiden är dock alltid viktigare än det förflutna. Frågan som väljarna ställer sig, och som jag därför väljer att vidarebefordra till Helena Vilhelmsson, är vilka röda linjer som Centerpartiet drar när det kommer till ytterligare höjningar av skatten på bensin och diesel. Miljöpartiet vill höja den med uppemot 10 kronor, Socialdemokraterna med flera kronor.

Var går gränsen för Centerpartiet nästa mandatperiod inom ramen för den nya vänsteralliansen? Hur många kronor är ni beredda att säga ja till i höjningar av bensin- och dieselskatten?

Anf. 51 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Tack, Niklas Wykman, för den fantastiska beskrivningen av glädjen och inspirationen i att vara bland vänner!

Jag kan göra en jämförelse. Om Niklas Wykman uppfattar Centerpartiet som glatt och spralligt kan jag säga att jag uppfattar Niklas Wykman och Moderaterna som lika trygga i sin nya krets, där jag bedömer att man verkligen inte är i en fullt ut borgerlig samling. Moderaterna säger alltid att man vill bilda en borgerlig regering. Men vilka är borgerliga av Moderaternas nya samverkanspartner? Det är inte riktigt alla. Så var det inte fram till valet 2018, men det ändrade sig snabbt därefter.

Jag tycker att det är fantastiskt att Moderaterna kan förtuse vilka som kommer att rösta på Centerpartiet och inte. Låt oss mötas inför valet, vid valet och efter valet och se vad resultatet blir! Ibland verkar det som att oppositionen, eller många partier i den här kammaren, tror att man kan bryta igenom via misstroendeomröstningar eller förändringar här i kammaren. Det normala sättet att byta regering är ett val. Jag välkomnar att vi möts vid valet. Diskussionen om hur regeringen ska se ut kan vi återkomma till efter valet.

Nej, Centerpartiet har inte aviserat några höjda skatter på bränsle. Tvärtom har vi i de budgetar som lagts fram och i de förslag som nu ligger medverkat till sänkning av skatterna.

Anf. 52 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Givetvis är det upp till Centerpartiet och dess väljare att utvärdera den nya positionen. Det är mycket svårt att tro att lantbrukare, småföretagare och andra strävsamma personer kommer att rösta på ett parti som för första gången kommer att släppa in Vänsterpartiet i en svensk regering. Det har visat sig att man förhandlar om de allra mest centrala frå-

gorna i vårt ekonomiska system med Vänsterpartiet. Annie Lööf och Centerpartiet har öppnat för Vänsterpartiet på ett sätt som till exempel Göran Persson aldrig skulle drömma om. Det är kanske en ny stark vänsterkraft i svensk politik. Det är något nytt att skriva på "C-V:t".

Frågan är också hur nöjda Centerpartiet och dess väljare är över att familjer nu är så oroliga över räntorna, börskraschen, inflationen, den högsta arbetslösheten och den lägsta tillväxten – allt det som Centerpartiet den här mandatperioden har varit med och gjort möjligt med en ansvarslös och omdömeslös ekonomisk politik.

Nu har Centerpartiet hivat ramverket över bord. Man köper fullt ut att det är paragrafrytteri att följa det ramverk som Centerpartiet en gång i tiden var så stolt över att man var med och utformade. Nu släpper man allting sådant och kör på med vänstern i full fart rakt in i vänsterväggen.

Men frågan fick ju inget svar. Helena Vilhelmsson vet om att hon nu är en regeringskoalitionspartner ihop med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Miljöpartiet och Socialdemokraterna vill kraftigt höja pålagorna på bilen, bensinen, dieseln och det svenska jordbruket. Var går den röda linjen, Helena Vilhelmsson? Är det vid 1 krona? Är det vid 2 kronor? Är det vid 3 kronor? Vad har ni för röd linje mot fortsatta höjningar av skatten på jordbruket, bensinen och dieseln?

Anf. 53 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Fru talman! Är det något parti som står upp för småföretagare i den här kammaren är det Centerpartiet. Jag kan inte påstå att Moderaterna har gjort det när vi har lagt fram budgetar den här mandatperioden. Man har gång på gång gått ihop i en opposition tillsammans med Vänstern för att till exempel stoppa sänkta arbetsgivaravgifter. Vi diskuterade det här så sent som i morse på seminariet. Ingen moderat var där. Det var kanske inte så viktigt, även om det handlade om det otroligt viktiga arbetet med förenklningar för småföretagare. Visst – man kan ha andra saker att göra. Men är det någon som jobbar för småföretagens bästa är det Centerpartiet.

Vi tycker nog att det borde vara värdefullt för Moderaterna att även efter valet i en konstellation kunna luta sig mot ett borgerligt parti med en liberal kärna. Niklas Wykman pekar på Liberalerna. Okej – två partier.

Vad gäller budgetdebatt och budgetramverk: Jag vet inte hur vanligt det hittills har varit, praxis eller inte praxis, att genomföra budgetbeslut med hjälp av utskottsinitiativ, inte bara ett utan två, tre eller fyra, för en ändringsbudget som är minimal jämfört med den ordinarie budgetpropositionen. Jag tror att vi ska avvakta lite med att prata praxis.

Nej, har jag redan svarat – vi vill inte höja skatten på energi och bränsle, eftersom det är skadligt för företagen. Men vi måste komma till rätta med klimatutsläppen. Vi ska sänka skatten för företag och höja den på det som är skadligt för miljön. Var finns Moderaternas motsvarande förslag för att stärka miljön? Den frågan kan Moderaterna få besvara i nästa debatt.

Anf. 54 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Det är intressant att följa budgetdebatten och över huvud taget den politiska debatten. Moderaternas största problem verkar vara att Centerpartiet står upp mot rasismen. Men det kanske blir så när de själva har sålt sig till de brunas gäng. Moderaterna verkar inte heller veta att

Vänsterpartiet förhandlade med Göran Persson i åtta år. Men vill man ha en historieberövning som inte stämmer överens med hur det faktiskt har sett ut kan man ju säga som Moderaterna gör.

Fru talman! I skatterundans inledning pratade Sultan Kayhan på ett beskrivande sätt om hur klassamhället har förstärkts, om hur de ekonomiska klyftorna har ökat och om hur den privatiserade välfärden har slitit sönder samhället och vilka konsekvenser det har fått, inte minst för demokratin. Det är en beskrivning som jag verkligen ställer mig bakom. Det sorgliga i det hela är väl att den politiken har förts såväl under högerregeringar som under socialdemokratiska regeringar. Det kanske inte var det man skulle ha förväntat sig, men det är faktiskt så verkligheten har sett ut.

Budgettider är det ständigt nu för tiden, även om det denna gång handlar om den ordinarie budgetprocessen. Men även den är rätt exceptionell nu för tiden, inte minst denna, som verkligen varit minst sagt turbulent. Konfliktnivån i svensk politik är exceptionell. Det verkar ibland som att det är mer intressant att klämma åt en politisk motståndare än att lösa samhällsproblem, som nu gällande att förbättra för landets pensionärer, något som är mycket välbehövligt och har varit det under en väldigt lång tid.

Hittills har den berömda Pensionsgruppen inte löst utan snarare skapat problem för landets pensionärer. De har haft nästan 30 år på sig men har aldrig tagit itu med problemen på allvar. Det här pensionsystemet har sedan sin tillkomst varit underfinansierat och gynnat dem med högst inkomster. Under tiden har kompensationsgraden sjunkit och sjunkit. Vi har flest fattigpensionärer i Norden. Det som Pensionsgruppen verkar vara bäst på är att berömma sig själv och slå sig för bröstet. Att pensionsystemet inte är bra för pensionärerna verkar vara underordnat.

Fru talman! Inför statsministeromröstningen när Magdalena Andersson skulle tillträda valde Vänsterpartiet att ha som krav att landets fattigaste pensionärer skulle få det ekonomiskt bättre. Det skulle handla om 1 000 kronor per månad skattefritt, och vi tvingade fram det i förhandlingarna. Nu har äntligen övriga partier insett hur det faktiskt ser ut och vill göra något åt problemen. Nooshitillägget blev en väckarklocka för dem.

För oss handlade det om värdighet och respekt. Människor som kämpat och slitit hela livet ska inte behöva leva som fattigpensionärer. Vi i Vänsterpartiet tycker inte som till exempel Ebba Busch att kvinnor ska behöva göra andra val. Ni minns väl de bevingade orden: "Låg pensionen efter föräldraledighet, deltid och ett låglöneyrke. Är det ojämsställdhet? Gör andra val, få annat resultat."

Enligt Kristdemokraterna är det kvinnors eget fel att det är visstider, deltider och låga löner i kvinnodominerade yrken inom vård, omsorg och handel. De ska alltså sluta jobba där i stället för att vi ska ändra på villkoren och höja lönerna. Att kvinnor bär välfärden på sina axlar verkar de inte vilja inse.

Vilka ska då jobba där i stället? Någon annan som gör ett dåligt val? Vi får höra vad Hampus Hagman säger om detta i dag.

Dessa kvinnor har slitit och kämpat hela sitt liv, men när de väl går i pension är pensionen så låg att när fikapriset höjs på äldreboendets kafé från 5 till 10 kronor samlas det in namn på protestlistor. När fikat kostar 10 kronor kommer nämligen många av kvinnorna som går på kaféet på äldreboendet inte längre att ha råd att gå dit varje dag i veckan. En tia kan tyckas lite för många, inte minst i denna kammare, men på äldreboendet

betyder det att man får avstå från fika tre av fem dagar. Därför gjorde man en namnlista och protesterade mot höjningen på äldreboendet där min mamma bor. Så ser verkligheten ut.

Det är dessa kvinnor som Niklas Wykman visar ett förakt för när han säger att Vänsterns förslag om pensionshöjning bara gynnar dem som går på bidrag. Det här är kvinnor med värkande kroppar som har slitit hela sitt liv, och tacken har varit en väldigt låg pension. De har jobbat hela sitt liv. Niklas Wykmans ordval är därför skamligt. Man ska visa respekt för människor som har slitit och kämpat, och de ska inte behöva leva som fattigpensionärer och föraktfullt bli kallade för bidragstagare, som Moderaterna ofta kallar dem.

Fru talman! Den mest avgörande frågan i denna budget handlar om pensionärens ekonomi. Ska pensionärerna med lägst pension få en kraftigt förbättrad ekonomi, eller ska de få nöja sig med hälften? De nationalkonservativa, de blåbruna, har inte med mer än så i sitt förslag. Tyvärr valde regeringen att inte säkra det förslag som fanns, och Centerpartiet valde att förhandla väldigt sent i processen och försvårade därmed det hela betydligt. Vi får hoppas att det löser sig genom den extra ändringsbudget som kommer att läggas fram.

Regeringens pensionshöjning än högre än de blåbrunas men lite lägre än det garantitillägg, det Nooshitillägg, vi hade tagit fram. Men det går åt rätt håll, och det är på 1 000 kronor – dock minus skatt. Vi hoppas att det förslaget går igenom.

Det är alltså stor skillnad på de förslag som ligger på riksdagens bord. Nooshitillägget handlar om 1 000 kronor mer i månaden skattefritt, vilket ger 5 000 kronor mer i år. De nationalkonservativas förslag handlar om knappt 2 500 kronor mer i år. Även om Sverigedemokraterna vill få det att framstå som att 600 kronor är mer än 1 000 inser nog de flesta att så inte är fallet.

Det blir mycket dribblande med siffror och därmed också svårt för många att hänga med. Men låt mig ändå konstatera att det antligen händer något med pensionerna. I nästan 30 år har Pensionsgruppen funnits, och under denna tid har man knappt åstadkommit något alls mer än att prata om vilket stabilt och bra pensionssystem vi har. Men de har förstås höjt pensionsåldern – medan kompensationsgraden har sjunkit.

Vänsterpartiet får inte ingå i Pensionsgruppen. Vi var nämligen emot införandet av detta pensionssystem eftersom det var underfinansierat och skulle skapa fattigpensionärer. Och så har det tyvärr blivit. I stället för att som Pensionsgruppen tjafsa med varandra, vara hemliga och värna Pensionsgruppen mer än pensionärerna tog vi fram ett förslag som skulle göra skillnad på riktigt och fick också igenom det i förhandlingarna.

Pensionsgruppen har nu landat i att kompensationsgraden för den inkomstgrundade pensionen är under 50 procent. Då kan man tänka sig vad en undersköterska med en genomsnittslön på 25 000, eller en fastighets-skötare som efter 40 år har 27 000 i månaden, får att leva på som pensionär.

Vi ingår alltså inte i Pensionsgruppen eftersom vi förutsåg vad som skulle hända i och med att pensionssystemet var underfinansierat och skulle leda till att många skulle bli fattigpensionärer. Men vi har ändå lyckats driva igenom andra partiers förslag till pensionshöjningar och vårt krav på 1 000 kronor mer i plånboken för pensionärerna med lägst pension.

Vi är som sagt det land i Norden med flest fattigpensionärer. Den låga lägstagrens för pensionerna som Sverige har, har inte de andra nordiska länderna. Nästan hälften av kvinnorna i vårt land tvingas uppbära garantipension trots att de har slitit och släpat i hela sitt liv i lågbetalda yrken. Sju av tio kommunalare uppbär garantipension. Men enligt Pensionsgruppen är systemet stabilt och bra.

Handels släppte nyligen en rapport som visar att genomsnittspensionen för deras medlemmar ligger under nivån för relativ fattigdom, det vill säga under 13 300 kronor i månaden.

Det är svårt att förstå varför medlemmarna i Pensionsgruppen har slagits så hårt för att bevara detta pensionssystem och inte agerat för att förbättra det. Att höja pensionsåldern hjälper ju inte en utsliten handelsmedlem; de är ju utslitna redan som det är nu, och många går i pension före 65.

Fru talman! Under covid dånade applåderna, och politiker kallade dem som slet för hjältar, vilket de som jobbade i vård och omsorg faktiskt var. Men det är de även i dag och i morgon. Ska dessa alltså få mindre än 50 procent i kompensation i den inkomstgrundade pensionen? Vårt svar är nej. Vi menar att de borde ha en betydligt bättre allmän pension och att den ska höjas. Därför har vi också lagt fram ett sådant förslag i vårt budgetalternativ.

Vi menar också att statsbidragen till vård och omsorg måste höjas kraftigt så att det kan bli fler vårdplatser och anställda och så att löner, arbetsmiljö och arbetsvillkor kan förbättras. Detta verkar ha blivit bortglömt under covid.

Det är sorgligt att det var viktigare att avskaffa värnskatten för dem med 59 000 kronor eller mer i månaden än att satsa på välfärdens anställda. Vet ni att kostnaden för avskaffad värnskatt motsvarade en lönehöjning med cirka 4 000 kronor i månaden för alla heltidsanställda undersköterskor? Det hade ju varit betydligt bättre. Men driver man högerpolitik, oavsett partitillhörighet, gynnas alltid de bäst ställda, och undersköterskorna i äldreomsorgen får fortsätta att stressa och ha låga löner och för få arbetskamrater. Detsamma gäller inom vården.

Jag är i alla fall nöjd med att vi har fått de andra partierna att äntligen vilja höja pensionerna på riktigt.

Fru talman! Efter 16 år i riksdagen och mängder av budgetdebatter är detta samtidigt min första i skatterundan och min sista i riksdagen. Snart väntar nya tider för mig. Tänk att jag ska få sova i min egen säng, äta middag med min man och hålla på med regionalpolitik framöver! Det är grejer det!

Men innan jag önskar glad sommar vill jag tacka all personal i riksdagen. Vilken ynnest det är att få vara här! Jag säger stort tack till utskottens anställda, som är obeskrivligt hjälpsamma, stöttande och professionella, till lokalvårdarna som städar och gör vackert, till dem som sköter om våra övernattningslägenheter, till säkerhetspersonalen som alltid finns här, vilket känns tryggt, och till kammarpersonalen som håller ordning på oss och ser till att riksdagsarbetet fungerar.

Jag vill också tacka alla politiskt förtroendevalda från olika partier för såväl samarbete som motstånd, även om jag hade önskat lite mindre motstånd.

Tack för mig och ha det gott! Vi syns och hörs!
(Applåder)

Anf. 55 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! Först och främst: Ulla Andersson avslutade sin tid i riksdagen med detta debattinlägg. Är det någon person som man som moderat får arga kommentarer om i mejlboxen är det ofta Ulla Andersson. Ulla Andersson går kanske inte riktigt hem hos de moderata väljarna, om man ska uttrycka det milt.

Fru talman! Ulla Andersson är dock mycket bättre än sitt rykte. Jag har uppskattat vårt arbete ihop i riksdagen, bland annat i finansutskottet. Ulla Andersson har en mycket god förståelse för bland annat finansiella marknader och finansiella system.

Det har varit många regleringar där vi oftare har varit överens än oeniga. Emellanåt har det hänt att Ulla Andersson och jag har varit överens och andra har tyckt annorlunda. Det finns många positiva saker att säga om detta.

Det ankommer dock inte på mig att avtacka Ulla Andersson, så jag ska inte göra det. Jag ska i stället bemöta och ställa lite frågor om det något uppskrivade tonläge Ulla Andersson använde om pensionerna.

Om man ställer förslagen bredvid varandra: Hur mycket får en medianpensionär egentligen med Vänsterpartiets, Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Centerpartiets förslag? Hur mycket får den mest genomsnittliga pensionären i stärkt pension med ert förslag från vänsterns sida?

Hur är det egentligen för de allra sämst ställda pensionärerna, de som har allra minst? Med vilket förslag får de mest? Är det med vårt, Liberalernas, Kristdemokraternas och Sverigedemokraternas förslag, eller är det med det förslag som vänstersidan har presenterat?

Jag har svaren på de frågorna. Men eftersom Ulla Andersson använder så starka ord tänker jag att hon får svara först.

Anf. 56 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det var ändå lite skönt att vi återgick till det mer normala och kom till en politisk konflikt här. Jag tackar ändå för fina ord. Det stämmer ju att vi ibland har hittat varandra.

I morse var det en nyhet på radion som var väldigt bra. Det var om den reform vi drev igenom här 2021 – jag tror det var i januari – om bättre arbetsvillkor inom äldreomsorgen, bort med timanställningar och fler sjuksköterskor, som har gett resultat. Det var något som vi gjorde tillsammans med Kristdemokraterna.

Jag blir lite upprörd över det Niklas Wykman påstår om hårt arbetande kvinnor, som det framför allt gäller. Det är oftast de som är fattigpensionärer och tvingas uppbära garantipension, helt eller delvis. Det är hundratusentals kvinnor som lever i den situationen. Vi har 300 000 fattigpensionärer i det här landet. Sedan tycker Niklas Wykman att man ska kalla dem för bidragstagare.

Med vårt förslag i år får de som har bostadstillägg 5 000 kronor medan de med de blåbruna får 2 484 kronor. Det är en stor skillnad, och i plånbocken är det en väldigt stor skillnad när man har det väldigt dåligt ställt.

Vårt förslag som helhet rör en miljon pensionärer. Maxbeloppet är 1 000 kronor, och den genomsnittliga höjningen av pensionen är 741 kronor.

Det kammaren ska rösta om här i dag handlar egentligen om de 5 000 kronorna. Det är 1 000 kronor från vår sida och 600 kronor från er sida. Det är en viss skillnad, Niklas Wykman.

Sedan har ni en gas. Det vill vi också ha. Det kan vi återkomma till framöver. Men det är inte med i den här omröstningen.

Anf. 57 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Fru talman! När jag talade förut i mitt inlägg var min poäng att Sverige har ett antal stora problem där politiken kanske borde lägga lite mer av sin konflikt. Skillnaderna i pensionsförslag är inte gigantiska.

Skillnaderna är viktiga eftersom alla pensionärer med vårt förslag får det lite bättre. Med vänstersidans förslag får genomsnittspensionären, medianpensionären, ingenting. Vi tycker att det är rimligt att göra förstärkningar för landets alla pensionärer.

När man tittar på dem som har den absolut svagaste ekonomiska situationen får de faktiskt lite mer med vårt förslag än vad de får med vänstersidans förslag. Vänstersidans förslag träffar inte dem som Ulla Andersson talar så varmt om.

Det är de människor som har arbetat och slitit ett helt liv. Förslaget ger mer till dem som aldrig har arbetat. Vi vill också stärka för den gruppen. Men vi tycker att det är viktigt med en balans så att det alltid lönar sig att ha arbetat.

Därför ger vårt förslag också några hundralappar till de personer som faktiskt har arbetat ett helt liv, de som med Ulla Anderssons förslag inte får något över huvudet. Det är en viktig balans i pensionssystemet. Det bör delvis återspegla hur mycket man har arbetat och betalat in till systemet.

Vi stärker som sagt var lite mer för dem som har det allra sämst än vad vänstersidan gör. Men vi gör det på ett balanserat sätt så att också de som har arbetat får ta del av det.

Det finns kanske bakomliggande anledningar till att Ulla Andersson och jag tycker olika om detta. Det finns säkert också bakomliggande anledningar till att Ulla Andersson och Vänsterpartiet inte har fått vara med i Pensionsgruppen.

Ett litet trick däremot som ingen går på är att påstå att ert förslag går snabbare att genomföra. Det är därför som ni bara talar om i år och inte om hela förslaget också nästa år.

Anf. 58 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Att jag talar om i år är för att det är vad vi röstar om nu. Det är vad omröstningen handlar om. Vårt förslag ger mer till pensionärerna i år och framför allt till de sämst ställda pensionärerna. De får 1 000 kronor mer i plånboken med vårt förslag. Med ert förslag är det 600 kronor. Det är en viss skillnad på det.

Jag kan konstatera att jag ändå är glad att Moderaterna efter nästan 30 år i Pensionsgruppen äntligen har kommit fram med ett förslag som skulle förbättra för pensionärerna. Det är rätt otroligt. Hade ni gjort det utan att vi hade drivit igenom detta med Socialdemokraterna? Knappast.

Det är rätt unikt att Niklas Wykman står här och försöker slå sig för bröstet för att de har lagt fram ett förslag om höjda pensioner. Det tog nästan 30 år. Det är inte undra på att det blir stora samhällsproblem när politiken inte har större vilja än så att förändra och faktiskt har makten att göra det genom Pensionsgruppen. Men man har struntat i det under alla dessa decennier. Det säger en hel del om den politiska viljan, skulle jag vilja säga.

Det är väl bra att Vänsterpartiet agerar och förflyttar hela Pensionsgruppen så att det faktiskt gynnar landets pensionärer. Det är det viktigaste av allt. Har man slitit och släpat ett helt liv ska man inte behöva leva som fattigpensionär.

Vårt förslag rör en miljon pensionärer. Dem som Niklas Wykman är så upprörd över är de cirka 50 000 som inte har jobbat. Det finns faktiskt människor som inte kan jobba. De kanske har en allvarlig svår funktionsnedsättning eller en kronisk sjukdom.

Ska de då behöva leva på några tusenlappar varje månad för att Niklas Wykman tycker att det är mycket viktigare att gynna dem som har det rätt bra ställt? Jag tycker inte det. Jag tycker inte att det är värdigt ett välfärdsamhälle att kroniskt sjuka ska leva under fattigdomsgränsen. Men där tycker vi olika, och så ska det vara i politiken.

Anf. 59 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Det är 88 dagar till valet. Svenska folket har då möjligheten att utöva en av de mest grundläggande mänskliga rättigheterna, nämligen att rösta och påverka sin framtid. Vi kristdemokrater är redo för val, och vi är redo att byta regering. Det behövs.

Sverige behöver en regering som prioriterar arbetet med att få bort de långa köerna till vården och som vill arbeta för att skapa en jämlik vård över hela landet så att kvaliteten på vården inte avgörs av var du bor.

Sverige behöver en regering som prioriterar arbetet med att öka tryggheten och att en gång för alla knäcka de grovt kriminella gäng som plågar hela bostadsområden.

Fru talman! Tidigare i finansutskottets debatt diskuterades detta och en rad andra viktiga frågor. Jag tänker fokusera på en enda sak: skatteintäkterna. Det är det som är det helt grundläggande verktyget för att klara av att möta problemen i sjukvården, problemen med otryggheten och många andra problem också.

Men skatteintäkter uppstår inte ur tomma intet. De uppstår när människor arbetar. Vill vi ha mer skatteintäkter är det absolut viktigaste att fler människor arbetar mer. Då krävs det ett skattesystem som uppmuntrar arbete, och då krävs det skattesänkningar på arbete.

Kristdemokraterna har varit med och drivit fram inkomstskattesänkningar tidigare. Vi gjorde det under de åtta åren i alliansregering, och vi har gjort det alla de tre gånger som vi, trots att vi har varit i opposition, har lyckats få igenom vårt budgetförslag här i riksdagen.

Dessa skattesänkningar har bidragit till att fler har kommit i arbete, och därmed har de också stärkt den svenska välfärden. Att det är så syns bland annat på hur skattekraften, det vill säga skatteunderlaget per invånare, har utvecklats.

När man tittar på perioden 2006–2014, alltså de åtta år som Kristdemokraterna satt i regeringen, ser man att skattekraften växte från 162 600 kronor till 185 800 kronor. Skatteintäkterna per invånare växte alltså med 23 200 kronor, och detta är räknat i 2014 års fasta priser. Det är en ökning med 12 procent och en förstärkning av skatteintäkterna som ger möjligheter att utveckla välfärden. Detta skedde tack vare att fler kom i arbete.

Fru talman! Det bästa sättet att få fler i arbete och öka tillväxten är att göra breda skattesänkningar som kommer alla som arbetar till del. Men det finns också grupper som politiken behöver göra särskilda satsningar på. Särskilt oroande just nu är den stora och växande gruppen långtidsarbetslösa.

Vi hade hög arbetslöshet redan före pandemin, men i den ekonomiska kris som följde av pandemin ökade arbetslösheten ytterligare. Därför krävs det särskilda åtgärder just för att motverka långtidsarbetslöshet. Det kommer förstås att krävas många olika typer av åtgärder, men en av dessa måste vara att utforma skattesystemet så att det bidrar till att motverka långtidsarbetslösheten.

Vi kristdemokrater föreslår sedan tidigare att jobbskatteavdraget ska dubblas för vissa grupper så att det alltid ska löna sig bäst att ta ett jobb. Det här är en kraftig skattesänkning på arbete som gör att det kommer att löna sig bättre att arbeta.

På liknande sätt behöver skattesystemet utformas så att incitamenten att förlänga arbetslivet stärks. Vi kristdemokrater föreslår att unga som tar en tidig examen och personer över 65 år får ytterligare skattesänkningar.

Fru talman! Den fråga som har fått mest uppmärksamhet inför det här budgetbeslutet är frågan om pensionerna. Det är glädjande att det finns en bred enighet om att pensionerna ska höjas för dem med lägst pension. Här står alla partier i dag mycket nära varandra. Men det förslag som vi kristdemokrater står bakom riktar sig inte bara till dem med lägst pension, utan till alla pensionärer. Vi har ett paket som riktar sig till alla pensionärer, där det bland annat finns en viktig skattesänkning för alla. Det ska löna sig att arbeta, och det ska löna sig att ha arbetat.

Som vi nog alla har lärt oss under den här mandatperioden är det oerhört svårt att förutse vilka problem som finns runt hörnet. Det enda vi nog kan vara helt säkra på är att det med tiden kommer att uppstå nya utmaningar som behöver hanteras. Men om vi har en regering som bedriver en politik som gör att fler människor kommer i arbete har vi åtminstone ett starkt utgångsläge när nya problem ska hanteras.

Därför har Kristdemokraterna arbetat, och vi kommer också fortsättningsvis att arbeta, för en skattepolitik som leder till att fler människor arbetar mer.

Fru talman! Vi har under mandatperioden lärt oss att det kanske är dumt att använda uttrycket ”om inget oväntat händer”. Men om inget oväntat händer är det här skatteutskottets sista debatt för den här mandatperioden. Eftersom jag inte ställer upp till omval är det också sista gången jag står här i talarstolen. Av det skälet vill jag ägna den avslutande minuten här åt att, precis som tidigare talare, framföra några tack.

Jag vill börja med att rikta ett tack till skatteutskottets kansli. Tjänstemännen på utskottet har enorma kunskaper i de frågor som vi hanterar i utskottet, och jag tror jag vågar tala för hela utskottet när jag säger att de

har varit ett mycket stabilt och bra stöd till oss politiker under hela perioden.

Jag vill tacka kollegorna i utskottet. Vi har olika ideologiska utgångspunkter, vi har olika lösningar och ibland kanske vi också har vitt skilda bilder av verkligheten. Men jag är övertygad om att vi har gemensamt att vi alla vill förändra vårt samhälle till det bättre. Och när jag säger så inser jag också att vi kanske inte heller är helt överens om vad vi lägger i ordet bättre.

Stort tack, allihop, för de här åren! Det har varit jättekul att arbeta med er.

(Applåder)

Jag vill också rikta ett tack till er i talmanspresidiet, som leder både våra debatter och riksdagens arbete i stort. Jag vill tacka tjänstemännen i riksdagen i övrigt, som får detta arbete att fungera. Samtliga tjänstemän spelar helt enkelt en otroligt stor roll för att arbetet ska funka.

Avslutningsvis vill jag tacka dem som valde mig i september 2018 för det enorma förtroende jag fick då. Jag hoppas att jag har förvaltats det väl; jag har gjort mitt absolut bästa.

Som pricken över i tackar jag också för ordet, fru talman.

Anf. 60 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det är mycket som Hampus Hagman och jag inte är överens om, men jag kan åtminstone konstatera några saker vi är överens om innan jag går in på det vi inte är överens om.

Jag skulle också vilja tacka dig, Hampus Hagman. Det har varit väldigt bra att kunna samarbeta i de frågor vi har varit överens om. Du är sjyst, ärlig och lätt att ha att göra med. Jag hoppas verkligen att du ska få ett bra liv och ha det gott med din telning där hemma. Det är vi också överens om!

Nu ska vi gå in på sådant som vi inte är överens om. Jag tänkte börja med att konstatera att Hampus Hagman inte höll sig till vare sig forskning eller evidens gällande skattesänkningar och att skapa jobb. Om man tittar på forskning och evidens är offentliga investeringar det mest effektiva sättet att skapa jobb. Så ser också verkligheten ut. Och jobbskatteavdraget går inte ens att utvärdera eftersom ni exempelvis inte har någon jämförelsegrupp, och varje jobb som har skapats har kostat multum.

Men det var inte för detta jag begärde replik från början, utan jag tänkte mer gå in på Hampus Hagemans partiledares bevingade ord: Låg pension eller föräldraledighet, deltid och ett låglöneyrke – är det ojämsliddhet? Gör annat val, få ett annat resultat.

Jag tänkte höra vad Hampus Hagman anser om de orden. Menar Kristdemokraterna verkligen att kvinnor ska göra andra val för att få en bra pension, en bra lön och bra arbetsvillkor och för att slippa visstider och deltider? Är det inte bättre att förändra arbetsvillkor, höja löner och satsa på välfärden än att uppmana kvinnor att göra andra val?

Hur ser Hampus Hagman på de här orden? Är det alltså kvinnors eget fel att de har låg pension och att många av dem är fattigpensionärer? Det är ju det som sägs i det här uttalandet. Jag tänkte bara höra: Vad anser Hampus Hagman om det här?

Anf. 61 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Fru talman! Jag får väl ändå börja med att också tacka Ulla Andersson. Vi har ju haft en del med varandra att göra, både när jag vikarierade i finansutskottet under en kort period januari–februari 2020 och sedan när du anslutit dig till oss i skatteutskottet. Det har varit väldigt roligt att arbeta med Ulla Andersson, och jag håller med om att vi har haft ett enkelt, rakt och ärligt samarbete när vi har samarbetat.

En av de saker vi har samarbetat om är just att driva fram viktiga förstärkningar till välfärden. Det var bland annat det vi arbetade med 2020 under min korta period i finansutskottet. Våra partier har också samarbetat kring att förbättra arbetsvillkoren, inte minst i äldreomsorgen som lyftes här tidigare.

Det handlar om att förbättra just de arbetsvillkor som vi har i många kvinnodominerade yrken i den viktiga välfärden. Jag håller helt med om att det är bra att satsa på att förbättra arbetsvillkoren i kvinnodominerade yrken.

Vad gäller pensionerna har vi kristdemokrater under många år drivit förstärkningar för pensionärer. Jag tror att alliansregeringen, där vi satt med, sänkte skatten för pensionärer fem gånger. Så vi har absolut drivit på för bättre villkor för Sveriges pensionärer.

Anf. 62 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret, fast jag märkte att Hampus Hagman undvek själva frågan om Ebba Buschs uttalande om att det var kvinnors eget val och eget fel att de har låg pension, jobbar deltid och har ett låglöneyrke. Jag vill gärna ha ett svar på den. Är det Ebba Buschs egna ord? Är det Kristdemokraternas uppfattning? Eller har Hampus Hagman kanske en egen uppfattning i detta? Det skulle vara intressant att höra, tycker jag.

Den stora frågan i den extra ändringsbudget som vi håller fokus på är ju en pensionshöjning. Det är väldigt bra att det ska bli en pensionshöjning, oavsett hur det kommer att bli i omröstningen här framöver. Jag hoppas självklart att vårt förslag ihop med regeringen, Miljöpartiet och Centerpartiet ska vinna gehör eftersom det ger mer till de pensionärer som har de lägsta pensionerna, de som har slitit väldigt hårt och trots det tvingas leva som fattigpensionärer.

Men varför uppmanar er partiledare kvinnor inom exempelvis vård och omsorg att göra andra val? Och vilka ska jobba där, om de nu gör andra val? Vi har ju redan nu problem med personalbrist inom de här sektorerna och skulle behöva göra väldigt mycket för att förbättra både arbetsvillkor och löner. Då behöver man också satsa mycket mer på välfärden än vad som har gjorts. Man behöver absolut inte spara på sjukförsäkringar, till exempel, som Kristdemokraterna vill göra, eftersom sjukförsäkringar är en del av att det ska löna sig att arbeta. Det är också kvinnor som använder dem mest, eftersom det är väldigt ojämnt i det här samhället.

Vad anser alltså Hampus Hagman om Ebba Buschs uttalande om kvinnors eget val, att göra andra val och att det är deras eget fel att de har låg pension?

Anf. 63 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker nog att jag redogjorde för vad Kristdemokraterna vill se. Vi vill se bättre arbetsvillkor. Vi har tillsammans arbetat för bättre arbetsvillkor. Vi kommer att fortsätta arbeta för att stärka välfärden så att kvinnodominerade yrken, som vi nu pratar om, får bättre arbetsvillkor – så att man inte sliter ut sig när man arbetar inom vården, till exempel. Det behövs fler kollegor, och arbetsvillkoren behöver förbättras överlag.

Jag tycker att den beskrivning av vårt pensionsförslag som Ulla Andersson tidigare gav här absolut inte ger hela bilden. Man jämför lite äpplen och päron när man pratar om bara garantipensionstillägget. Vi har ju också en stor förstärkning av bostadstillägget, som kommer att förstärka för de sämst ställda pensionärerna. Därutöver har vi också förslag på skattesänkning och en gas i systemet.

Faktum är alltså att vi har ett betydligt bättre förslag än det förslag som Vänsterpartiet förhandlade fram med regeringen i november.

Men mitt svar är: Vi ska arbeta för bättre arbetsvillkor. Vi ska arbeta för att man inte ska slita ut sig när man arbetar i vården, äldreomsorgen och så vidare.

Anf. 64 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Det är något speciellt att komma upp som sista talare efter över fyra timmars debatt om den ekonomiska politiken. Jag tycker om detta att man tackar varandra, så därför tänker jag börja med att tacka både Ulla Andersson och Hampus Hagman för gott samarbete i utskottet, inte minst när det gäller vårt senaste förslag till tillkännagivande om att uppdra åt regeringen att återkomma till riksdagen med hur internmomsen för civilsamhället kan avskaffas.

Med det sagt håller jag med tidigare talare om att den här mandatperioden, även om den börjar gå mot sitt slut, har varit den kanske mest utmanande i modern tid, kanske sedan andra världskriget. Vi har lämnat två år av pandemi bakom oss och kastats in i ett krig mitt i Europa där ett demokratiskt, suveränt land har invaderats av en totalitär regim. Vi ser varje dag hotet från Vladimir Putin.

Om man ska summera de senaste åtta åren har vi nu bara Socialdemokraterna kvar i regeringen sedan de kastade Miljöpartiet över bord. Socialdemokraterna har styrt Sverige i åtta år. De har lovat både EU:s lägsta arbetslöshet och att vända på varenda sten för att komma åt de kriminella gängen. Resultatet är tyvärr ett stort misslyckande. Under Socialdemokraternas åtta år vid makten har otryggheten brett ut sig i hela samhället, med en grov kriminalitet som tagit kontrollen över många av våra socialt utsatta områden.

I dag kan 1,3 miljoner människor inte försörja sig själva, samtidigt som arbetsgivarna desperat skriker efter arbetskraft. Den svenska arbetsmarknaden är tudelad, med en ordning där det finns de som har ett jobb att gå till varje dag och de som inte har ett jobb och år efter år tvingas leva på bidrag.

Det är ett totalt misslyckande för Socialdemokraterna att efter åtta år som ansvariga för Arbetsmarknadsdepartementet inte ha lyckats vända på utvecklingen utan däremot ha låtit långtidsarbetslösheten bita sig fast. Fler och fler har hamnat längre bort från arbetsmarknaden. I stället för att möjliggöra för fler att komma i jobb och egenförsörjning har man låtit utanför-

skapet växa, och avståndet för alla som står långt ifrån arbete har bara blivit större.

Fru talman! Vad är då Socialdemokraternas lösning för att vända på utvecklingen? Jo, de lägger över både ansvaret och slutnotan för sina misslyckanden på den breda medelklassen, som redan arbetar hårt och bidrar mest till samhället. Det är varken rättvist, solidariskt eller ansvarsfullt. För Socialdemokraterna är det en rättvis fördelningspolitik. Men, fru talman, det finns varken rättvisa eller solidaritet med den här politiken, bara ett totalt misslyckande och ett land som har glidit isär.

Det är därför Liberalerna går till val på att återupprätta arbetslinjen.

Fler ska komma i arbete och färre ska leva på bidrag.

Gör din plikt, kräv din rätt! Det var länge en hörnsten i Socialdemokraternas arbetsmarknadspolitik, men i dag är det ett minne blott. Nu är det bidrag, kontantutbetalningar och stöd som går före jobb och egenförsörjning.

Fru talman! Det ska alltid löna sig att gå från bidrag till jobb. Genom att ta sig till jobbet tar man sig också in i samhället och blir en del av samhällsgemenskapen. Det är den bästa integrationsmotorn. Därför vill Liberalerna sänka inkomstskatten för de lägsta lönerna. Det ska alltid vara lönsamt att ta ett jobb. Utöver det ska det ge avkastning att ta ansvar för sin egen ekonomi. Utbildningspremien behöver öka, möjligheterna att styra sin ekonomi bli större och skatten på sparande sänkas.

Detta är speciellt viktigt för kvinnor. Genom att man ökar möjligheterna att spara ger man individen makt över sitt eget liv. En kvinna med ett eget ekonomiskt kapital har möjlighet att lämna en destruktiv relation, byta jobb eller starta det där drömföretaget och att vara oberoende och fri.

Liberalerna är Sveriges mest sparvänliga parti. Vi kommer att fortsätta att kämpa för varje individs möjlighet att ta ansvar för sin ekonomi och forma sin egen framtid. Men vi är också det mest företagsvänliga partiet. För vi vet att jobben inte skapas av sig själva.

Sverige har 1,1 miljoner företag. Av dessa är 99 procent småföretag. Där skapas fyra av fem jobb. Därför är det ingen överdrift att påstå att småföretagarna är viktiga för att fler jobb ska komma till. Det är inte heller någon överdrift att påstå att företagen utgör ryggraden för vår gemensamma välfärd.

I Liberalernas Sverige ska fler förverkliga sina drömmar och starta företag. Med starkt entreprenörskap, bra företagsklimat, mindre byråkrati och stopp för höjda kapitalskatter blir vi attraktiva för företagsetableringar och investeringar både på hemmaplan och internationellt.

Till hösten står Sverige inför ett vägval. På ena sidan finns en rödgrön röra som vill införa rejäla skattechocker. Det är Miljöpartiets och Vänsterpartiets dröm om de får styra den svenska ekonomin. Men det tar inte slut där. Socialdemokraterna vill inte vara sämre. Numera talar de om miljö- och närsskatt, exitskatt och beredskapsskatt. Tunga distrikt som Stockholm och Skåne vill införa både förmögenhets- och gåvoskatt och den gamla fastighetsskatten. Listan på alla skatter som ska höjas kan göras lång.

Efter måndagens besked från Centerpartiet att de kommer att stödja regeringens vårändringsbudget är det numera tydligt på vilken sida av blockgränsen som Centerpartiet ställer sig. Det tycker jag är en viktig konsumentupplysning för alla väljare inför valet den 11 september. De får veta

Prot. 2021/22:131

15 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

att en röst på Centerpartiet inte kommer att innebära vare sig liberal politik eller borgerlig ekonomisk politik.

Fru talman! På den borgerliga sidan är vi eniga om att arbetslinjen ska återupprättas. Vi är eniga om att lösningen inte ligger i att chockhöja skatterna eller vältra över notan på dem som redan gör rätt för sig: den hårt arbetande medelklassen.

Sverige står inför stora utmaningar med högre priser på el, drivmedel och livsmedel och med boräntor som stadigt tickar uppåt för alla bolåntagare. I en tid då vi behöver hantera sviterna av pandemin och ett krig i Europa behöver Sverige ett tydligt ledarskap som löser de stora samhällsproblem som vi har i dag samtidigt som vi ger framtidshopp till svenska folket om att det går att vända utvecklingen.

Det är väljarna som bestämmer vilken väg Sverige tar den 11 september. Liberalerna har lämnat ett tydligt besked till väljarna. Vi är redo för maktskifte. Vi är redo att bilda en liberal och borgerlig regering. Vi är beredda att ta ansvar för Sverige – för skolan, integrationen och arbetslinjen – och försvara den hårt arbetande medelklassen, som just nu får ta ansvar för Socialdemokraternas åtta misslyckade år vid regeringsmakten.

Med detta, fru talman, vill jag önska talmannen, talmanspresidiet och alla tjänstemän i det här huset en riktigt härlig sommar när det beger sig. Jag vill också tacka alla kollegor i utskottet för ett bra samarbete. Det har varit tuffa debatter, och så ska det vara i en demokrati. När vi inte håller med varandra ska de bästa argumenten fram. Det har varit en fröjd att få samarbeta med er alla.

Jag vill avslutningsvis instämna i Mats Perssons yrkanden från tidigare i debatten.

Anf. 65 SULTAN KAYHAN (S) replik:

Fru talman! Gulan Avci har tidigare sagt att en röst på SD är en röst för kvinnors ofrihet. Nu stöder Liberalerna Sverigedemokraternas budgetförslag som innebär att pensionärer inte får de 1 000 kronorna extra i månaden från augusti. I stället blir det bara 600 kronor extra i månaden från oktober. Det är kvinnor med de lägsta pensionerna som drabbas.

Hur kan Liberalerna gå ihop med SD på det här sättet, vilket drabbar kvinnor?

Anf. 66 GULAN AVCI (L) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Sultan Kayhan!

Jag noterade i den tidigare debatten som finansutskottet hade att det var en väldigt intressant ordväxling mellan den socialdemokratiska ordföranden Åsa Westlund och Sverigedemokraternas ekonomisk-politiska talesperson Oscar Sjöstedt. Det fanns en ganska stor samsyn, och Åsa Westlund sträckte till och med ut handen till Sverigedemokraterna om att göra upp om pensionerna.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att Sultan Kayhan står här och pådyvlar mig en massa saker och försöker rikta bort strålkastarljuset från hur Socialdemokraterna agerar när det kommer till pensionsfrågan och smeta över det på Liberalerna.

Det finns en tydlig skiljelinje mellan Socialdemokraterna och Liberalerna, och den bottnar i ideologi. Vi står upp för arbetslinjen. Vi tycker att det är en självklarhet att alla människor som har arbetat, slitit och gjort rätt för sig också ska kunna få lite mer i pension. Det är det som är den stora skiljelinjen mellan vårt och ert förslag.

Jag är stolt över att vi kan lägga ett förslag som ger alla pensionärer lite mer i plånboken efter ett hårt yrkesliv.

Anf. 67 SULTAN KAYHAN (S) replik:

Fru talman! Tack, Gulan Avci, för svaret!

Gulan Avci påstår att Åsa Westlund vill göra upp med SD. Det är fel. Det Åsa Westlund sa i finansutskottets debatt är att vi gärna debatterar i riksdagen. Det är någonting annat.

För att återgå till min fråga konstaterar jag att jag inte har fått svar. Alla vet att fem myror är fler än fyra elefanter. 1 000 kronor i månaden från augusti är mer än 600 kronor i månaden från så sent som oktober. Det gör skillnad för de kvinnor som har det sämst ställt, som har låga pensioner och som inte klarar av de prishöjningar som nu väntas komma. Det drabbar kvinnor och gör att de hamnar i ännu större ofrihet.

Hur ställer sig Gulan Avci i frågan om att man nu stöder en budget som gör att kvinnor med lägst pensioner drabbas på det här sättet?
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 68 GULAN AVCI (L) replik:

Fru talman! Det är intressant att en socialdemokratisk representant står här och i en replik mot mig pratar om kvinnors situation i Sverige och om kvinnors ekonomiska frihet. Ditt parti, Sultan Kayhan, har i åtta år ansvarat för jämställdheten. Ni har till och med, efter att ni kastade Miljöpartiet över bord för ett halvår sedan, avvecklat jämställdhetsministerposten och tryckt in den i något hörn på Arbetsmarknadsdepartementet. Vad har ni gjort under alla dessa år för att stärka kvinnors arbetsmarknadsetablering?

Jag noterar att Sultan Kayhan sin vana trogen står här och ler, men jag skulle vara väldigt bekymrad om jag var socialdemokrat. Med den politik som Socialdemokraterna har drivit i åtta år har gruppen utrikesfödda kvinnor kommit allra längst bort från arbetsmarknaden. Socialdemokraterna har haft möjlighet att gång på gång stärka alla kvinnors ekonomi, men i stället har man vänt ryggen till.

Nu står man här, när det är 88 dagar kvar till valdagen, och försöker dumpa över ansvaret för de egna misslyckandena på oppositionspartierna.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att du kommer här och pratar om er pensionsuppgörelse när ni har misslyckats på punkt efter punkt med att se till att kvinnor i Sverige blir ekonomiskt oberoende. Detta är något som borde bekymra Socialdemokraterna, inte vilka frågor som Liberalerna går till val på.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Årsredovisning för staten 2021

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU30
Årsredovisning för staten 2021 (skr. 2021/22:101 och redog.
2021/22:RR4)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

*Ett mer likvärdigt
skolval*

§ 8 Ett mer likvärdigt skolval

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU33
Ett mer likvärdigt skolval (prop. 2021/22:158)
föredrogs.

Anf. 69 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Då står vi här igen i talarstolen och ska debattera likvärdighet i skolan, i dag med fokus på skolval.

De första Pisamätningarna som kom visade att vårt skolsystem var mer likvärdigt än andra länders. Sedan dess har likvärdigheten minskat, och i dag är vårt svenska skolsystem mindre likvärdigt än våra nordiska grannars. Detta borde stämma till eftertanke hos fler partier än vårt.

Familjebakgrundens betydelse ökar i dag. Elever blir alltmer uppdelade i skolan. Vi ser också att spridningen i skolors resultat ökar hela tiden. Det är den kanske viktigaste faktorn bakom att likvärdigheten minskar. Dessa saker har vi vetat länge.

Regeringen tillsatte Skolkommisionen under den förra mandatperioden. Skolkommisionen konstaterade bland annat att den ökade skolsegregationen är en allvarlig systemsvagheter i vårt svenska skolsystem. De konstaterade också att fördelningen av lärare förstärker skillnaderna. De lärare som skulle behöva finnas i de mest utsatta områdena är alltså inte där, utan de är på de skolor som ser ganska bra ut och som inte har så stora utmaningar.

Både Långtidsutredningen och Valfärdsutredningen har pekat ut skolvalet i dess nuvarande form som något som förstärker den socioekonomiska segregationen.

Skolan borde vara en mötesplats där man möter barn med annan bakgrund än den man har själv. Från 40-talets stora utredningar fram till 60-talets bildande av enhetsskolan har all forskning som togs fram under den tiden, alla utredningar och alla diskussioner landat i att enhetsskolan, där barn med olika bakgrunder möts, behövs för att man ska öka förståelsen, få en ökad respekt och framför allt få en tillit till andra människor – de som inte ser ut som en själv eller kommer från samma bakgrund.

Tyvärr ser inte skolan ut så i dag. Därför har vi ett förslag från regeringen, som sedan har blivit ett betänkande från oss, som går ut på att huvudmän ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter. När man har uppnått detta ska man se till att upprätthålla den allsidiga sociala sammansättningen. Det handlar helt enkelt om att ha barn från olika bakgrunder blandat. Svårare än så är det inte.

Förslaget handlar också om att urvalsgrunderna ska regleras i lag. Det handlar om att Skolinspektionen särskilt ska beakta elevers rätt till likvärdig utbildning vid nyetableringar av skolor. Och kommuner blir skyldiga att yttra sig över ansökningarna. Dessa förslag från regeringen avstyrker fem av riksdagens partier.

Vi vet att kötid som urval betyder att platser redan är paxade. Det gynnar välinformerade och välutbildade föräldrar. Det missgynnar föräldrar med mindre socioekonomiskt gynnsam bakgrund. Det missgynnar nyinflyttade familjer. Det missgynnar dem som vill göra ett sent val under sitt barns skoltid. Det missgynnar också barn som är födda sent på året.

Slutsatsen måste landa i att kö har påtagligt negativa effekter för skolsegregationen. Det begränsar valfriheten och ger inte alla lika chans. Varför ska man behålla ett sådant system i skolan? Där tycker jag att de fem borgerliga partierna blir svaret skyldiga. Återigen säger man nej till förslag, men man har inga egna förslag att lägga på bordet. Man säger bara nej. Det är inte bra.

Det ska bli spännande att höra diskussionen i dag och hur de förslag ser ut som kan ändra på detta. Har man samma bild som vi har, att likvärdigheten sjunker och att segregationen ökar, och vill man i så fall göra något åt det? Det syns inte i det material som vi ska debattera och besluta om.

Jag står såklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nummer 1.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 70 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Regeringen föreslår i sin proposition *Ett mer likvärdigt skolval* att huvudmän för förskoleklass och grundskola så långt det är möjligt aktivt ska verka för och upprätthålla vad man kallar en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter.

För Sverigedemokraternas del är det viktigt att skolval baseras på förutsägbara kriterier. Sådana kan till exempel vara närhetsprincipen, syskonförtur och verksamhetsmässigt samband, men inte kriterier som den enskilde inte kan påverka, som exempelvis etnicitet.

Den allmänpolitiska debatten om våra skolor har under senare år alltför ofta präglats av osaklighet och ogrundade påståenden. Olika socialistiska regeringsföreträdare har målat upp en bild av de fristående skolorna som roten till allt ont och skuldbelagt dem för den bristande likvärdigheten, den ökade segregationen och de sjunkande kunskapsresultaten i svensk skola.

Det är, menar vi, ett i grund och botten oseriöst förhållningssätt. Det är i själva verket en lögn. Förklaringen till bristande likvärdighet, ökad segregation och sjunkande kunskapsresultat är i stället den totalt misslyckade invandringspolitiken. Den, om något, har medfört allvarliga konsekvenser, inte bara för samhället i stort utan även för svensk skola, där exempelvis mer än var femte elev lämnar grundskolan utan behörighet till nationellt program, där ett stort antal elever har så allvarliga brister i svenska språket att de inte klarar av utbildningen och där lektioner alldeles för ofta tyvärr präglas av stök, oreda, bråk och bristande disciplin.

En annan förklaring är naturligtvis, vilket jag pekar på så ofta jag kan därför att det är sant, den kommunalisering som Socialdemokraterna drev igenom med Vänsterpartiet, som då hette Vänsterpartiet Kommunisterna. Vi ser inte minst hur kommuner prioriterar skolan olika, ibland medvetet och ibland därför att de är tvungna till det på grund av den ekonomiska verkligheten. Ibland tvingas de tyvärr använda skolan som en budgetregulator.

Det råder stor skillnad på skolpengens storlek från en kommun till en annan. Därför behövs ett statligt huvudmannaskap, och detta har vi pekat på gång på gång genom åren. Än en gång: Det handlar om att en statlig finansieringsmodell naturligtvis kan säkerställa en större likvärdighet men också om framtagandet av tydliga nationella riktlinjer.

Socialdemokraterna har nu för övrigt haft två mandatperioder på sig att se över frågan om huruvida skolan ska återförstatligas eller inte och hantera den seriöst, men nu har man valt att skjuta upp den till en utredning efter valet, vilket jag tycker är ytterst beklagligt.

Med detta sagt finns det naturligtvis kritik att rikta mot delar av skolsektorn. Detta gäller såväl kommunala som fristående skolor.

Att drygt 400 000 elever går i en fristående för-, grund- eller gymnasieskola är ett tydligt bevis på att det finns en stor efterfrågan, ibland till och med väldigt stor efterfrågan. Men det visar också att allt inte står rätt till i våra kommunala skolor.

Samtidigt går det naturligtvis att rikta skarp kritik mot delar av friskolsektorn. Missförhållanden ska såklart rättas till. Vi är mer än villiga att ta seriösa diskussioner om det här.

Fru talman! Sverigedemokraterna vill slå vakt om rätten att välja skola. För oss är det självklart att det är elever och föräldrar som ska ha inflytandet över skolvalet, inte socialistiska politiker eller byråkrater. Det förslag som nu ligger på riksdagens bord kommer att slå hårt mot just rätten att välja skola. Regeringens förslag om en så kallad allsidig social sammansättning innebär de facto att huvudmännen får en skyldighet att säkerställa att klasser får ett så kallat blandat elevunderlag. Det innebär i praktiken att platser på populära skolor ska låsas för vissa grupper av elever. Därmed fråntar man föräldrar och elever möjligheten att välja den skola som passar dem bäst.

Bussning och lottnings kommer tveklöst att vara instrument som används för att få till stånd denna så kallade allsidiga sociala sammansättning i skolor och klasser. Effekterna av den politiken har vi dock redan sett i flera svenska kommuner. I Örebro visar till exempel en forskningsrapport från i fjol att bussning av elever inte alls ledde till minskad skolsegregation eller höjd måluppfyllnad. I stället uppvisades sämre skolresultat.

En rapport från Timbro visar i sin tur att bussning av elever leder till sämre kunskaper, minskad trygghet och ett utbrett missnöje bland såväl föräldrar som elever. Detta finns det exempel på från flera olika kommuner. Det är ett haveri, ett socialistiskt haveri. Att det leder till ett mycket stort missnöje struntar man fullständigt i.

Fru talman! I stället för att använda eleverna som integrationsverktyg i det socialistiska samhällsbygget borde utbildningspolitiken präglas av ett starkt fokus på kunskap och bildning. Lika viktigt är det att skolplaceringarna är förutsägbara och rättssäkra för den enskilda individen. Så kommer

det inte att bli om regeringens förslag skulle gå igenom i dag, eftersom det då skulle bli omöjligt att förutse utfallet av skolplaceringarna.

Innebörden av en allsidig social sammansättning är dessutom att svaga elever skulle dra nytta av högpresterande elever. Vi vill bestämt understryka att det aldrig kan vara de studiestarka elevernas ansvar att höja andra elevers resultat.

Alla elever ska självklart erhålla en stimulerande undervisning. Alla elever ska erbjudas rätt förutsättningar för att nå målen, oavsett vilken bakgrund man har och oavsett vilken skola man väljer att gå på. Undervisningen ska därför anpassas mer efter de enskilda elevernas förutsättningar. Elever med behov av särskilt stöd ska få det. De ska erbjudas små undervisningsgrupper alternativt resursskolor. Särskilt duktiga elever ska ges undervisning på högre nivå. Vi menar också att nivågruppering ska ske i kärnämnen.

Fru talman! Regeringen föreslår att ett antal urvalsgrunder ska regleras i lag i det fall alla sökande inte kan beredas plats till en viss skolenhet. De fristående skolorna ska däremot inte få tillämpa kötid som urvalsgrund.

Vi delar inte regeringens uppfattning att kösystem skulle vara orättvist. Kösystem existerar i flera andra delar av välfärdssektorn utan att det ifrågasätts. Ett kösystem bygger på aktiva val. I alla andra sammanhang efterlyser vi engagemang från föräldrarnas sida. Det faktum att föräldrar gör ett aktivt val borde snarare uppmuntras, inte förbjudas.

Med det sagt kan vi mycket väl tänka oss att föra en seriös diskussion om detta. I tidigare debatter i denna kammare, för bara någon vecka sedan, konstaterades att samtliga fem partier som står bakom avslaget här i dag de facto kan tänka sig att föra en seriös diskussion om kösystemet och hur det skulle kunna se ut för att hitta en väg framåt. Men det är man inte intresserade av. Det är alltså inte konstigt att vi är kritiska till hur man har hanterat frågan. Det är inte seriöst.

Vi instämmer såklart i att det finns brister i dagens system. När det gäller till exempel köerna skulle det kunna handla om att en elev som föds i början av året har en fördel gentemot den som föds senare. Det måste vi i så fall titta på. Därför krävs det en bredare diskussion.

Regeringen har valt att helt undvika diskussion. Man vill inte ta den. Man lägger fram ett förslag, och sedan gnäller man över att det inte finns någon majoritet för det. Vi i oppositionen efterlyser snarare en diskussion. Vi efterlyser en bredare debatt.

Jag menar att skolfrågan förtjänar mer än att vara ett populistiskt redskap i en valrörelse. Den förtjänar banne mig en bred diskussion. Sedan får vi se vad den landar i. Det kan mycket väl vara på det sättet att vi kanske inte kan enas. Men vi kanske får en majoritet som vill gå i en viss riktning efter att vi har haft en seriös diskussion i frågan. Det efterlyser vi. Men man verkar tyvärr inte vara villig att välja den vägen framåt. Det är beklagligt och oseriöst. Skolan förtjänar bättre.

Fru talman! Med det sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet, vilket innebär avslag på propositionen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jörgen Grubb och Patrick Reslow (båda SD).

Anf. 71 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! När jag lyssnar på Sverigedemokraternas Richard Jomshof funderar jag på om vi upplever samma verklighet. Under min första mandatperiod i riksdagen satt jag och ledamoten Jomshof tillsammans i utbildningsutskottet. Vi gjorde studiebesök, också utomlands. Det man slås av utomlands är att där skolan fungerar allra bäst är de ganska rörande överens om vilka saker som behöver göras. Det gäller till exempel Kanada och Finland.

Vi kan också konstatera att ingen annanstans har man det skolsystem som vi har, där det konkurreras om eleverna och där lärarna blir servicepersonal åt resursstarka föräldrar. Det systemet talar Sverigedemokraterna och Richard Jomshof nästan jämt allra mest för i den här kammaren. Det verkar inte finnas värst mycket som är fel med det systemet.

Richard Jomshof hänvisar till Timbrorapporter och annat som är ganska vinklade. Hur skulle det vara ifall Sverigedemokraterna började titta på forskningen och det forskningen säger? Forskningen visar framför allt att det finns saker som faktiskt driver det här skolsystemet åt helt fel håll. Det handlar bland annat om finansieringen. Men den andra delen handlar naturligtvis om etableringsfriheten. Och den tredje delen handlar om skolvalssystemet.

Men Richard Jomshof och hans parti vill inte göra någonting åt det. Vi kan såklart diskutera, säger han. Men det vill man ju inte, eftersom man hela tiden försvarar de vinstdrivande koncernernas rätt att plocka ut vinster och att driva systemet i helt fel riktning.

Jag vill fråga Richard Jomshof vad allsidig social sammansättning egentligen betyder för Sverigedemokraterna.

Anf. 72 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Jag kan tycka att Socialdemokraterna själva får besvara den sista frågan. Det är inte upp till mig att definiera hur de ser på den frågan. Bilden som ges är att man ska försöka få in barn med olika bakgrunder men även baserat på utländsk härkomst och liknande. Det blir ganska hårresande. Men det är väl ändå upp till Socialdemokraterna själva att definiera exakt hur de ser på det. Men jag tycker att det är ett problem, eftersom det primärt tar bort möjligheten för föräldrar och elever att själva välja den skola som passar dem bäst. Det måste ändå vara utgångspunkten.

När vi kommer in på köfrågan – det är ändå den som har varit uppe till diskussion – har vi konstaterat att det finns problem, men inte med kösystemet som sådant. Om det ska vara ett fritt val måste man kunna göra ett val, och om det finns många sökande till en viss enhet hamnar man i kö. Vi är absolut villiga att diskutera den exakta utformningen, men det har regeringen inte varit villig att göra. Som jag sa konstaterade vi för en vecka sedan att det finns fem partier i oppositionen som gärna tar den diskussionen, men det har de inte varit villiga att göra.

Jag tycker för övrigt att Finland är ett bra exempel. Jag minns att vi var i Finland och har till och med för mig att jag och Gunilla Svantorp var där tillsammans – rätta mig om jag har fel. Skolfrågan är inte en valfråga där, utan man har enats om en riktning framåt. Vi efterlyser samma väg här i Sverige.

Det är klart att det finns kritik. Vi har inte varit med om att ta fram det system som finns i dag. Vi har inte varit med om att höja ersättningen från 85 till 100 procent. Det var Socialdemokraterna som gjorde det. Problemet nu gäller det ersättningssystem som man beslutade om 1997, tror jag att det var, och som har funnits i ungefär 25 år. Det är den verkligheten som skolorna har anpassat sig till. När man då föreslår att ändra exempelvis det kommer det att slå hårt mot enskilda skolor. Det är precis därför jag säger att det här kräver ett mycket bredare omtag och en bredare diskussion där samtliga partier är med och diskuterar hur vi vill ta oss framåt och gå vidare. Det ska inte bli något vi käbblar om i en valrörelse. Jag tycker att frågan förtjänar mer än så.

Anf. 73 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag har suttit i riksdagen i snart tolv år, och den här frågan har funnits på bordet hela tiden. Den här frågan är ingenting som har kommit just i den här valrörelsen, även om såklart de fem borgerliga partierna vill låta påskina att det är så, att det är just nu som förslaget har kommit fram.

Det var ändå under förra mandatperioden som Skolkommissionen tillsattes. Richard Jomshof vill gärna skälla på kommunaliseringen men inte så mycket på friskolesystemet. Det bara glider undan; det är inte alls lika allvarligt för vad som händer i skolan i dag. Däremot är kommunaliseringen mycket allvarlig.

Skolkommissionen tillsattes på grund av den starka kritik som har funnits mot vårt skolsystem där likvärdigheten minskar, segregationen ökar och barn inte längre möts i skolan.

Frågan cirkulerar runt. Inget av de fem borgerliga partierna vill över huvud taget prata om att det finns en utmaning i att barn med goda förutsättningar går på vissa skolor där de bästa lärarna finns, medan barn med lite svårare förutsättningar går på andra skolor.

Hur vill Richard Jomshof och hans parti att de ska mötas? Kanske Richard Jomshof och hans parti inte vill att de ska mötas utan att det ska vara ett parallellskolesystem även i fortsättningen? Det var det som fanns innan enhetsskolan infördes. Är det vad Richard Jomshof säger? Han har aldrig några förslag på hur detta ska lösas. I alla fall har jag inte hört några förslag från talarstolen.

Anf. 74 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi presenterar förslag varje gång. Kommunaliseringen är ett av de viktiga förslagen.

Socialdemokraterna påstår att segregationen, sjunkande kunskapsresultat, utanförskap och liknande skulle bero på marknadsskolan. Ja, möjligtvis på marginalen.

Det har alltid funnits en boendesegregation i Sverige. Även när jag gick i skolan på 70- och 80-talen var skolan segregerad. Man gick i skolan där man bodde. Höghusområdet eller villaområdet – det var segregation. Men Sverige var inte lika splittrat då som det är i dag.

Sedan kom massinvandringen. Där har alla partier en skuld, inte minst Socialdemokraterna. Och invandringen har spätt på boendesegregationen. Det innebär att i vissa områden bor det i stort sett inga svenskar alls.

Skulle man ta bort friskolesystemet helt och hållet, det vill säga ta bort möjligheten att välja skola, kommer boendesegregationen att finnas kvar. Nu säger jag inte att man vill det, utan jag säger att det är där segregationen finns. Den så kallade marknadsskolan påverkar inte att samhället är segregerat och svårt splittrat. Det är precis tvärtom. Har man en annan bakgrund i en förort finns faktiskt en möjlighet att välja en skola någon annanstans. Det gör att man snarare kan minska segregationen.

Segregationen beror på invandringen och kommunaliseringen. I kommunaliseringen finns också problemet med att skolor har tvingats – ibland medvetet, ibland omedvetet – fungera som budgetregulatorer. Vi ser det på den otroligt stora skillnad som finns i skolpengens storlek från en kommun till en annan. Där finns hela grundproblemet.

Vi vill återförstatliga skolan. Det är ett förslag. Vi tror att det blir mer rättvist så. Det större problemet kopplat till boendesegregation och segregation på grund av invandring löser vi inte i skolan. Det är därför vi säger att barnen inte ska vara integrationsverktyg. Det är en betydligt vidare fråga som behöver lyftas upp på ett bredare samhällsplan, men det går inte att skylla problemen på att det finns en friskola och möjligheten att välja en annan skola som passar barnen bäst. Det är inte sant.

(Applåder)

Anf. 75 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nummer 2.

Fru talman! All forskning indikerar att betydelsen av elevers sociala bakgrund och klasstillhörighet har en allt större påverkan på hur skolgången blir. Det segregera skolsystemet har bidragit till att elever vars föräldrar har större studievana samlas i skolor där det finns många andra studiemotiverade elever med liknande bakgrund. Föräldrars utbildningsbakgrund spelar en allt större roll för hur väl barnen utvecklas under sin skolgång och är nu den största faktorn för hur det går för elever i den svenska skolan. Konsekvenserna av detta är ett alltmer segregerat skolsystem.

Enligt 1 kap. 9 § skollagen ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig skola betyder att alla elever ska ha likvärdig tillgång till utbildning och lika kvalitet på utbildningen och att skolan ska kompensera för åtminstone delar av elevernas förutsättningar. Med andra ord ska alla elever ges möjlighet till goda studieresultat oavsett bakgrund och vilken skola de går i. Men enligt flera rapporter som bland annat OECD har släppt har kunskapsskillnaderna mellan de svenska skolorna ökat drastiskt. I rapporten som släpptes 2016 pekade man på att skolvalssystemet var en av de största bidragande orsakerna till detta. År 2019 pekade OECD:s utbildningschef att skolvalssystemet är en av faktorerna bakom försämringen av svensk skola. Marknadsskolan i sin helhet är ett stort problem.

Även Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, har konstaterat att skillnaderna mellan resultaten på olika skolor ökar och att detta till stor del beror på att eleverna sorteras i det svenska skolsystemet.

Fru talman! Den svenska skolan är inte i kris, men det är den svenska skolpolitiken. Skolpolitiken måste ha alla elevers rätt till likvärdig och högkvalitativ kunskap som tydlig utgångspunkt, inte bara på papperet utan också i praktiken. Men dagens system leder åt fel håll. Att skolan ska vara en plats där elever med olika bakgrund och erfarenheter kan mötas blir alltmer avlägset. Vänsterpartiet anser att barn oavsett bostadsort, klassbakgrund och etnisk bakgrund ska garanteras en bra skola i stället för dagens segregeringssystem.

För att skolvalets negativa effekter ska upphöra måste bland annat de antagningsregler som gäller för de fristående skolorna förändras. Framför allt är det den flitigt använda möjligheten att använda sig av kösystem som antagningskriterium som har stora segregeringseffekter. Den måste avskaffas. I många fall kan flera års kötid krävas för antagning, något som är till fördel för elever som kommer från studievana och socioekonomiskt starkare hem. Elever födda i Sverige får dessutom en fördel gentemot utlandsfödda elever. Trots Skolkommisionens konstaterande av kösystemets negativa effekter vill alltså i dag en majoritet av riksdagens partier bestående av högern och brunhögern fortsätta med detta system.

Vänsterpartiet ställer sig bakom regeringens proposition, som har tagits fram efter flera år av noga utredande och kompromissande.

Fru talman! När experimentet med vinstdrivande privatskolor sattes igång framhävdes de små skolorna, de som drevs av eldsjälarna genom kooperativ och stiftelser. Vi har inget emot dessa skolor. Redan då varnade Vänsterpartiet för att avregleringarna i stället skulle leda till vinstintresse för storföretag. Det är något som missgynnar såväl kommunala skolor som de icke vinstdrivande friskolorna. Alla partier måste ta till sig av den kritik som lärare, skolledare, forskare och internationella organ har framfört gällande framväxten av den svenska skolmarknaden.

En förutsättning för ett riktigt bra skolsystem är att kvaliteten och behoven alltid ska komma i första rummet, inte möjligheten att berika sig på verksamheten. I ett marknadssystem är detta omöjligt.

I skolan ska det finnas personal så att varje barn får det stöd hen behöver, något som inte får prioriteras ned för att ägare till skolkoncerner ska få större bankkonton i skatteparadis. För att nå dit måste skolan avkommersialiseras och skolan befrias från marknadslogiken, vilket också en majoritet av svenska folket anser.

Faktum är dock att enbart ett beslut om ett så kallat vinstförbud inte löser dagens problem. Skolkoncernerna kan enkelt föra över pengar till andra bolag inom koncernen. De kan även föra över stora belopp till närstående bolag utanför koncernen genom att fakturera för diverse tjänster, vilket vi ser i dag.

Därför är det helt rätt att ta ett steg åt det håll som regeringen har presenterat och att slopa kötiden.

Fru talman! Vi befinner oss i ett mycket allvarligt läge när det gäller svensk skolpolitik. Trots alla fakta som ligger på bordet fortsätter högern och brunhögern att försvara marknadsskolan med all kraft.

Många brukar fråga mig hur det kan vara så här. Svaret hittar man nog bland annat på listan över dessa skolkoncerners ägare och aktieinnehavare och dessa skolfastigheters ägare. När en rad politiska representanter från en majoritet av riksdagens partier har ekonomiska intressen i dessa bolag

är det kanske inte så konstigt att vartenda förslag blockeras varje vecka, varje månad och varje år i den svenska riksdagen.

Nu kanske vissa uppfattar det som att jag kallar det här systemet korruption. Nej, fru talman. Det skulle i och för sig kallas det i vilket annat land som helst, men jag gör inte det i dag. Lagen är nämligen utformad på ett sätt som gör att det snarare bör kallas laglig korruption.

Detta är ännu en anledning till att kötiderna bör slopas och den demokratiska kontrollen över skolan tas tillbaka från marknaden till folket i vårt land.

(Applåder)

Anf. 76 CHRISTIAN CARLSSON (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna har stått upp för elevers och föräldrars rätt att välja mellan kommunala skolor och fristående skolor sedan vårt parti bildades på det radikala 60-talet. Det bildades som en motkraft, bland annat för att stoppa planerna på att skriva in marxismen i den svenska läroplanen. Värnandet av familjen och de fria skolorna har också alltid varit ett utmärkande drag för kristdemokratin i Europa.

Vi tänker fortsätta att stå upp för elevers och föräldrars rätt att välja skola, oavsett om de väljer en fristående eller en kommunal skola. Vi tror nämligen på människors fria vilja och förmåga att ta ansvar och på att beslut ska fattas så nära människor som möjligt. Föräldrar ska därför även fortsatt ha möjlighet att själva påverka vilken skola de vill ge sina barn.

I propositionen om ett mer likvärdigt skolval föreslår regeringen flera förändringar som rör skolvalet och landets friskolor. Förslagen sägs syfta till ökad likvärdighet, men som så ofta fokuserar Socialdemokraterna och regeringen för mycket på elevers bakgrund och för lite på människors möjlighet att påverka sin situation.

Regeringen vill för det första helt avskaffa möjligheten för föräldrar att köpa till den friskola som de bedömer kan erbjuda den bästa utbildningen för deras barn.

För det andra vill regeringen göra allsidig social sammansättning till det övergripande målet när barn ska antas till en skola. För att nå det målet är man beredd att införa nya oförutsägbara och orättvisa urvalsgrunder som skollotterier och ett kvoterat skolval baserat på barnens postadress.

Utöver detta föreslår regeringen att regeringen själv ska få reglera hur huvudmännens arbete för att nå denna allsidiga sociala sammansättning ska bedrivas. Riksdagen förväntas alltså lämna carte blanche till regeringen i en så viktig fråga som skolvalet, vilket är minst sagt anmärkningsvärt.

Det är förstås svårt för oss att överblicka de praktiska konsekvenserna för elever och föräldrar om regeringen här i dag skulle få de befogenheterna. Men med tanke på tonläget från regeringen och den retorik som skolministern använder sig av när det gäller skolvalet och friskolorna finns det risk att konsekvenserna för elevers och föräldrars rätt att välja skola blir långtgående.

Skolministern har varit mycket tydlig med att skolorna inte ska få tillämpa de föreslagna urvalsgrunderna fritt utan att man måste använda de urvalsgrunder som förväntas leda till en allsidig social sammansättning. Det kommer att leda till att skollotterier och kvotering i form av geografiskt baserat urval i princip alltid behöver användas eftersom de urvalsgrunderna kan förväntas öka den etniska, socioekonomiska och kulturella

mångfalden på skolorna jämfört med exempelvis närhetsprincipen och syskonförtur. Det blir ett hårt slag mot alla de föräldrar som varje dag sliter med att få ihop familjepusslet med hämtning och lämning på skola och förskola.

Fru talman! Med regeringens politik kommer fler föräldrar att se hur lotten avgör vilken skola deras barn får gå på. Fler kommer att få se hur inkvoterade elever från andra stadsdelar bussas från ena sidan av stan till den andra eftersom de har getts förtur medan de egna barnen i stället får längre väg till skolan eftersom de har nekats plats på samma skola som kompisarna i det egna bostadsområdet.

Fru talman! Jag är övertygad om att den sortens skolvalssystem inte kommer att lösa segregationen eller förbättra kunskapsresultaten. Det skapar inte heller förutsättningar för sammanhållning eller gemenskap på skolorna. Tvärtom finns det risk att det leder till nya motsättningar och mer segregation på skolorna, vilket exempel visar på där man provat den här sortens kvotering och bussning av elever.

Vi kristdemokrater står upp för elevers och föräldrars rätt att välja skola utan kvoterade skolplatser eller skollotterier. Vi säger nej till slopade köer. Vi gör det därför att regeringens förslag minskar människors möjligheter att påverka elevers möjligheter till antagning vid en viss skola och för att vi anser att det är principiellt fel att barn från vissa typer av bostadsområden ska få förtur därför att deras föräldrar har en viss typ av socioekonomisk bakgrund.

Ett av Socialdemokraternas mantran i skoldebatten är att föräldrar som aktivt väljer att ställa sina barn i kö till en friskola "paxar" platser. Men föräldrar som gör ett aktivt val paxar inte platser. De gör ett aktivt val för sina barn. Fler föräldrar borde göra ett sådant aktivt skolval.

Det påstås också att de borgerliga partierna saknar förslag för att öka likvärdigheten i svensk skola och i skolvalssystemet. Inget kan vara mer fel.

I stället för att låta elevernas bakgrund styra skolplaceringen vill vi stärka likvärdigheten genom att införa ett aktivt skolval för alla och genom att senarelägga tidpunkten för skolvalet så att informationen om den valfrihet som finns kan nå ut till alla inom kommunen innan det är dags att välja. Vår ambition är att fler föräldrar ska göra ett aktivt och informerat val av skola för sina barn. Det är viktigt eftersom engagerade föräldrar är något som tenderar att förbättra de svenska kunskapsresultaten.

En annan viktig sak som vi i dag föreslår från Kristdemokraternas sida är en kommunalt samordnad antagning där alla huvudmän har full insyn i skolvalssystemet. Detta för att en gång för alla säkerställa att det är eleverna som väljer skola och inte skolorna som väljer elever.

Vi yrkar därför bifall till reservation 5.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag än en gång påminna om att det är tack vare det fria skolvalet och landets friskolor som vi föräldrar i dag har möjlighet att välja skola för våra barn. Vi är inte längre maktlösa i valfärdsstaten. Tack vare skolvalet har fler barn fått möjlighet att gå i en skola där de inte längre känner att de hålls tillbaka eller lämnas efter.

Vänsteralternativet till detta är att makten över skolvalet på olika sätt tas ifrån elever och föräldrar och flyttas tillbaka till kommunala eller statliga skolbyråkrater som genom kvotering eller skollotterier ska styra antagningen utifrån var barnen kommer ifrån eller vad deras föräldrar tjänar.

Kristdemokraterna vill inte ha ett sådant Sverige, men det är tyvärr vad som väntar om Socialdemokraterna och vänstern vinner valet i höst. Därför behöver vi en ny regering, och därför bör man också rösta för ett maktskifte.
(Applåder)

Anf. 77 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Som förälder har jag en färsk erfarenhet av att välja skola. Jag bor i Sveriges minsta kommun i en region med många kommuner som ligger nära varandra. Så komplicerat det var! Så många olika system det är att hålla koll på och kolla upp om man verkligen vill sätta sig in i vilken skola som är bäst och säkerställa att man faktiskt har möjlighet att välja en viss skola.

När dagen för skolvalet kom insåg jag att datumet för att ha den där chansen att välja vilken skola som helst i närområdet hade passerat för länge sedan. Min son som är född näst sista dagen på året hade faktiskt ingen chans ens från första början. Systemet är nämligen riggat så att den som snabbast ställer sitt barn i kö har flest skolor att välja på. Är man född näst sista dagen på året har några skolor redan fallit bort.

Ännu svårare blir det om du inte vet var du ska bo när ditt första barn börjar skolan. Då är ännu fler skolor fullpaxade. Detsamma om du bara inte hade koll på att det var så här systemet såg ut.

Som förälder vill jag att det ska vara enkelt att välja skola och att man bara ska kunna gå in i ett digitalt system där alla skolor finns. Man ska inte behöva kontakta varje huvudman för sig.

Som förälder tycker jag också att det är viktigt att det är rättvist. Och självklart vill jag ju välja en bra skola till mitt barn. Som miljöpartistisk riksdagsledamot tycker jag att det är helt sjukt att föräldrar behöver ställas inför valet att välja en bra eller mindre bra skola till sitt barn. Ingen förälder ska behöva bära den bördan, den oron, att det val du gjorde var fel och att ditt barn därför fick en dålig skolgång.

Men så är grunden i marknadslogiken – bra och dåliga skolor. Den tanken fanns inte ens när vi mötte våra kollegor i Finland. Vad menar du? Frågade de när de svenska moderaterna frågade vad de gör med dåliga skolor. Den frågan var obegriplig. Vadå dåliga skolor?

Men där är vi i Sverige. I Sverige ska de dåliga skolorna stängas. Vi i Miljöpartiet vill inte att de ska uppstå från första början.

Vi i Miljöpartiet och jag som Miljöpartiets företrädare i utbildningsutskottet vill också att vi har ett skolval som är fritt och rättvist för alla, där alla har samma chans att önska och få det önskemålet tillgodosett. Det finns trots allt olika typer av skolor att välja mellan: större och mindre, nära eller lite längre bort, kanske nära den ena eller andra föräldern eller nära en fritidssysselsättning. Vi vill att det ska kunna finnas idéburna fri-skolor, och de ska också gå att välja fritt och rättvist.

Hur får man ett fritt och rättvist skolval? Det där med att kön öppnar den 1 januari och så får man se vilka som hinner födas tidigt och sent är inte så rättvist. Vi tycker inte heller att det är rättvist att den som snabbast internet vinner.

Vi tycker att det är rättvist att man har lika möjligheter. Vi tycker också att det är bra att man har syskonförtur. Jag förstår faktiskt inte varför hörgern röstar nej till det. Det är klart att det finns en viss orättvisa i att någon

har ett syskon. Men är det någon som har testat livspusslet med att skjutsa barn till olika ställen så förstår ni. Jag har en bekant som är ensam sedan barnens andra förälder dog i cancer. Hon fick inte syskonförtur till sina barn. Hon fick slåss för det för att slippa missa varannan skolavslutning.

Det här lagförslaget hade gjort det självklart att barnen fick gå på samma plats. Det tycker vi ändå är bra och rätt.

Vi tycker också att det är bra att närhet spelar roll, för det är klart att man vill ha sina barn på en skola som ligger nära. Det är också bra att man kan hålla ihop klasser när man byter mellan stadier. Det finns ju skolor som bara har till exempel låg- och mellanstadium. Om man har ett verksamhetsmässigt samband och säger att mellanstadiet klasserna från den skolan och den skolan hör ihop i den här högstadieskolan, då tror jag att vi skulle få det riktigt bra. Vi tror att föräldrar skulle tycka om det. Då skulle man kunna hålla ihop kompisgrupperna mellan skolbyten, oavsett exakt var gränserna för boende dras vid varje enskild årskurs eller om någon kompis flyttat några kvarter bort.

Kvot är däremot inte en del av det här förslaget. Flera företrädare som är emot regeringens proposition verkar inte ha läst den. Det här förslaget inför ingen kvot. Däremot säger det att om man har tillämpat syskonförtur, närhetsprincipen och verksamhetsmässigt samband och det fortfarande är så att det finns fler elever som vill gå i en skola än vad det finns platser, då är det inte snabbast internet, vem som föddes först på året, vems förälder som visste var barnen skulle bo när de börjar skolan eller de som hade koll på systemet som får platsen. Då har man lika möjligheter. Det är rättvist för mig.

Skolvalet är en del av Sveriges segregationsproblematik, ungefär 30–40 procent enligt mätningar. I den högerideologiska teorin tänker man sig däremot att skolvalet är frihet från segregation och ger möjlighet att bryta boendesegregationen. Men fakta och resultat, utfallet i verkligheten, är att det blir tvärtom. Skolvalet som det är riggat i dag ökar segregationen.

Den faktor som ökar segregationen mest är köer, helt enkelt för att det finns en klassaspekt i vilka som inte behöver flytta från andrahandskontrakt till andrahandskontrakt och för att det finns en klassaspekt i vilka som har koll på systemet och vilka som inte har det.

Därför behöver köer avskaffas. Det behöver varje politiker som tar segregationen på allvar inse.

Fru talman! Jag hoppas att regeringen inte ger upp utan kommer tillbaka i den här frågan, för den är viktig för Sveriges framtid, för jämlikheten i vårt land och för alla barns lika möjligheter. Därför yrkar jag bifall till reservation 4.

(Applåder)

Anf. 78 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Fru talman! Annika Hirvonen nämner flera saker i sitt anförande som jag finner anledning att kommentera.

Det första jag reagerar på är att Annika Hirvonen får det att framstå som att de borgerliga partierna skulle vara emot syskonförtur. Ingenting kan vara mer fel. Är det någonting som vi kristdemokrater värnar är det just syskonförtur. Det är inte ett skäl till att vi röstar ned dagens proposition. Finns det möjlighet att hitta en överenskommelse där vi kan säker-

ställa att syskonförturen är en urvalsgrund och att det också tydliggörs i lagen ställer vi upp på det vilken dag som helst.

Jag reagerar också på att Annika Hirvonen tar upp det här med verksamhetsmässigt samband. Det är viktigt, men regeringen tar ju bort antagning via verksamhetsmässigt samband från förskola till grundskolan. Om detta samband är viktigt, varför ska det inte få vara mellan förskola och skola?

Jag vill förtydliga varför det här är ett problematiskt förslag. När man gör allsidig social sammansättning till övergripande mål och ger regeringen och dessutom en myndighet som den väljer möjlighet att helt styra hur friskolorna ska använda sig av de olika urvalskriterierna kommer kvotering i form av geografiskt baserat urval och skollosterier alltid att leda till mer blandad elevsammansättning. Förtur kommer alltid att finnas bland urvalsgrunderna. Det kommer alltid att behöva tillämpas. Färre kan alltså nyttja sin syskonförtur och närhetsprincipen med detta förslag än vad som annars hade varit möjligt. Hur förklarar Annika Hirvonen sitt stöd till propositionen?

Anf. 79 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! I den här propositionen föreslås att det ska införas en möjlighet för kommunala skolor att tillämpa syskonförtur. Det röstar Kristdemokraterna nej till i dag. Kristdemokraterna har tillsammans med alla andra partier i utskottet brutit ut viktiga delar av det här lagförslaget gällande urvalet till resursskolor och godkänt det. Så har man inte gjort med syskonförturen. Om man tycker att det är viktigt med syskonförtur bör man rösta ja till propositionen. Det är faktiskt viktigt. Som förälder skulle jag vilja påstå att syskonförtur är det enskilt viktigaste sättet att underlätta livspusslet för familjer. Det borde vara en självklarhet. Men man har inte ansträngt sig för att lösa detta, och jag beklagar det.

Jag vill korrigera två missuppfattningar som Kristdemokraternas Christian Carlsson upprepade i sin replik. För det första stämmer det inte att kvotering införs som urvalsgrund. Det fanns ett utredningsförslag som innehöll urvalsgrunden kvot. Men den finns inte med i propositionen, och det finns goda skäl för det.

För det andra avskaffas inte verksamhetsmässigt samband mellan förskola och grundskola. Detta har inte funnits. Den här propositionen skulle däremot innebära att kommunala grundskolor får samma rätt som friskolor redan har att säga att den och den lågstadieskolan hör ihop med den och den mellan- och högstadieskolan. Det skulle vara väldigt bra, inte minst för att se till att kompisar som kanske hunnit flytta några kvarter under skolgången fortfarande ska kunna hållas ihop när man måste byta skola.

Anf. 80 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Fru talman! Kristdemokraterna anser att verksamhetsmässigt samband ska finnas även mellan förskola och grundskola i de fall där skolorna vill tillämpa detta, eftersom det innebär en bra övergång mellan förskola och skola för barnen.

Vi är helt för syskonförtur. Det är inte så att syskonförtur inte förekommer i Sverige i dag. Det finns syskonförtur i väldigt många kommuner. Det har påståtts att det funnits tveksamheter kring om man kan ha syskonförtur eller inte. Jag bidrar gärna längre fram till att vi får syskonförtur som

en tydlig urvalsgrund för att undanröja tvivlen. Men det är inte så att det faktum att vi röstar ned den här propositionen innebär att syskonförtur på något vis försvinner eller försämras. Kristdemokraterna stärker gärna den rätten. Men vi är inte beredda att rösta för det här samlade förslaget med de många nackdelar som det har.

När det gäller påståendet att det inte skulle vara någon form av kvotering använder sig regeringen av orwellskt nyspråk. Det som är skollotterier – randomiserat urval tror jag att det hette i utredningen – kallar man lika möjligheter. Men det betyder ju samma sak. Ni kan inte lura oss genom att byta begrepp. Jag förstår väl att det är kvotering om man säger att de som har en viss postadress ska få förtur till en viss skola. Det är klart att det är en form av kvotering, inte på grundval av kön eller etnicitet utan på grundval av vilken postadress man har. Ni kan inte finta oss med nyord av det slaget.

Dessutom tycker jag att Annika Hirvonens anförande var avslöjande. Hon sa att ingen ska behöva bära bördan av att ha valt fel. Detta handlar om människosyn. Vi tror att människor har en fri vilja och en förmåga att ta ansvar och att människor måste få välja. Människor befrias inte av att du gör dem maktlösa i välfärdsstaten.

Anf. 81 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag blir lite chockad om Christian Carlsson misstolkar mig eller möjligen faktiskt tycker att det ska finnas dåliga skolor. Mitt anförande gick ut på att jag tycker att det inte ska finnas några dåliga skolor. Jag tycker att föräldrar ska få välja mellan bra skolor, skolor som är drivna av aktörer som bara har barnens bästa i fokus, aldrig aktieägarnas plånböcker. Så ser det inte ut i dag.

Jag träffade i riksdagen för några veckor sedan 50 mammor som bor i Skäggetorp och på andra orter i Östergötland. De kände inte till att mer än sex av tio av eleverna på deras barns skola underkändes och inte hade möjlighet att gå vidare till gymnasiet. Det är inte deras fel att skolan som de hade sina barn på var dålig. Det är samhällets fel. Det är samhällets ansvar att se till att alla skolor är bra skolor.

Jag förstår inte heller Kristdemokraternas kritik mot närhetsprincipen, mot att geografi spelar roll och ska få spela roll för vilka elever som får plats på en viss skola. Jag trodde att det var en självklarhet. Det är också en av de urvalsgrunder som finns kvar. Det är den enda som finns för kommunala skolor i dag.

Syskonförtur borde bli en självklarhet, inte bara i de kommuner där den aldrig överklagas. Det är bara där den kan användas med dagens regelverk.

Anf. 82 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! För Moderaterna är det självklart att föräldrar ska kunna välja både förskola och skola. Det är bra om föräldrar tar ansvar för sina barn och deras uppfostran – hjälper till med läxor, skjutsar, visar kärlek, sätter gränser och har koll på barnens umgänge. En del av detta ansvar är också att vara med och välja förskola och skola för sina barn.

Skolan är nyckeln till att vi ska lyckas med Sverige. Har man gått ut gymnasiet har man goda chanser att få jobb, mycket bättre än om man inte tagit studentexamen. Att klara sig i skolan är ett vaccin mot kriminalitet. Att många lyckas i ämnen som matematik är helt avgörande för om Sve-

rige ska klara den stentuffa och hårda konkurrens som vårt näringsliv möter.

För många barn är dessa tider i juni glädjens tider, med studentexamen, vänner, bra betyg och framtid. För andra är det knepigare. Socialdemokraterna har beklagligtvis misslyckats med skolan, fru talman. För ungefär åtta år sedan lovade Magdalena Andersson Europas lägsta arbetslöshet och en halvering av den grova brottsligheten och av andelen underkända elever. Man har inte lyckats med detta.

”Europas lägsta arbetslöshet” har tvärtom kommit att bli en av de högre. Det skjuts nära nog varje dag i Sverige, och det sker mord varje vecka. I skolan slås lika många elever ut nu som tidigare. För ett år sedan var det 16 000 barn som lämnade årskurs 9 utan fullt godkända betyg. Mer än var fjärde elev i årskurs 6 fick underkänt i ett eller flera ämnen. Många elever vittnar om brister i studieron. De kan helt enkelt inte koncentrera sig på lektionerna, och lärarna kan inte fullt ut göra sitt viktiga arbete. Då ser man att det är ett antal förlorade år med Socialdemokraterna och att det behövs en ny inriktning.

Fru talman! I dag ska riksdagen debattera och besluta om skolval. För Moderaterna är det självklart att föräldrar ska kunna välja och önska förskola och skola. Vi vill ha ett aktivt skolval, och vi vill att de kriterier som används ska vara förutsägbara, möjliga att påverka och allmänt accepterade av föräldrar. Det förslag som Socialdemokraterna har lagt fram är dåligt. Kriterierna kan inte i alla delar sägas vara förutsägbara, påverkbara och allmänt accepterade. Jag skulle, fru talman, vilja peka på tre huvudsakliga problem.

Det första är att detta förslag i praktiken gör barn till integrationsverktyg. I förslaget talar man om allsidig social sammansättning, som har kommit att bli begreppet. Man säger att en rektor ska jobba med detta för att hela tiden eftersträva en viss sammansättning och att urval ska kunna anpassas för att åstadkomma det. Det kan till exempel handla om att rita om upptagningsområden för enskilda skolor så att barn inte givet får gå där de vill eller önskar.

I praktiken blir barn genom ett sådant här förslag ett instrument för att försöka rätta till Socialdemokraternas misslyckande när det gäller migration, integration och kriminalitet. Och i förlängningen leder det också till att man kan komma att busa barn till skolor som föräldrar och barn inte har valt.

Det andra problemet är att Socialdemokraterna nu med ett sådant här förslag öppnar för att börja sortera barn i skolan baserat på etnicitet, ekonomi och föräldrarnas utbildningsbakgrund. Skolministern fick i Sveriges Radio den 17 februari frågor om just begreppet allsidig social sammansättning och hur skolorna konkret skulle göra för att uppnå detta. Ministern sa då att familjens ekonomi och föräldrarnas utbildningsbakgrund är sådant som ska ligga till grund för sammansättningen. Lina Axelsson Kihlblom sa också att det i praktiken kan handla om, som hon uttryckte det, att ge en skolplats till en nyanländ elev före en elev som är född i Sverige.

Skolministern säger alltså att det i praktiken är familjens ekonomi, föräldrarnas utbildningsbakgrund och landet du är född i som kan avgöra om du kommer in på en skola eller inte. Detta är, om man drar det framåt, en riktigt farlig utveckling som riskerar att slita isär Sverige.

Det tredje stora misstaget Socialdemokraterna begår, fru talman, är att blåsa till strid om skolan i stället för att försöka hitta breda, långsiktiga lösningar som skapar arbetsro för lärare och övrig personal.

Det finns en bred majoritet för att ändra till exempel skolans finansiering och för att ta tag i de brister i likvärdighet som finns exempelvis mellan stad och land och mellan pojkar och flickor, bland annat genom en tydligare statlig styrning av finansieringen för att få en bättre nationell likvärdighet. Men Socialdemokraterna har valt konflikt i stället för breda politiska lösningar.

Det finns vidare, fru talman, en bred majoritet för att utveckla och förbättra skolvalet och reglerna för urval och antagning. Moderaterna vill ha ett aktivt skolval och samlad information till vårdnadshavare om de olika möjligheter som finns. Vi vill att urval ska baseras på kriterier som är förutsägbara, påverkbara och allmänt accepterade, såsom närhetsprincip och syskonförtur.

Jag kan konstatera att det finns gemensamma nämnare hela vägen från Centerpartiet till Sverigedemokraterna. Ingen är nöjd med dagens ordning, alla ser problem, alla har idéer till lösningar, alla vill se förändringar och alla vill ge skolans personal arbetsro.

Dessvärre väljer skolministern konflikt. Hon har inte samtalat eller förhandlat med något av de sju andra riksdagspartierna om frågan om skolval, trots att Socialdemokraterna bara har stöd av en knapp tredjedel av riksdagen. Jag har sagt det förr, fru talman. Om skolministern inte vill prata med mig eller Moderaterna hade hon kunnat ringa Liberalerna eller Sverigedemokraterna. Hon hade kunnat sitta ned och samtala med Kristdemokraterna eller Centerpartiet. Men skolministern har varken ringt eller suttit ned med riksdagens företrädare. Skolministern har valt konflikt framför att lösa allvarliga och viktiga problem i den svenska skolan. Det tycker jag är ett stort misstag.

Allra sist vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 83 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Skolan är nyckeln om vi ska lyckas, säger Moderaternas Lars Hjalmered. Jag håller verkligen med; det försöker vi säga hela tiden. Frågan är bara om Moderaterna menar att alla barn eller bara vissa barn ska ha rätt att lyckas, när man så kraftigt försöker motverka de förslag för att öka jämlikheten som ligger på riksdagens bord.

Återigen, fru talman, rabblar Lars Hjalmered upp skjutningar, 16 000 barn som misslyckas, brister i skolans studiero och så vidare – alla de utmaningar som skolan har – men inte ett enda förslag till hur man skulle kunna lösa detta. Det förslaget ligger på bordet – att vi ska jämna ut förutsättningarna för skolorna. Men hur det ser ut i skolorna är Moderaterna och Lars Hjalmered inte ett spår intresserade av. I stället gör man som man brukar, rabblar upp en massa saker som inte alls stämmer: att barn blir integrationsverktyg, att barn ska bussas, att barn ska sorteras beroende på deras etnicitet. Lars Hjalmered och Moderaterna vet att detta inte stämmer.

Det handlar om det som jag sa i mitt anförande förut, fru talman: att se till att barn med olika bakgrunder går i samma skola och möts där. Hur svårt kan det vara att förstå att det är detta som är allsidig social samman-

sättning? Det är detta hela vårt samhälle bygger på. Men det samhället vill inte Moderaterna ha.

Som jag sa förra veckan när vi stod här har Moderaterna avslagit vartenda förslag i denna kammare som syftar till att öka jämlikheten, så jag är inte ett dugg förvånad över att man också avslår detta. Men jag är förvånad över att man fortsätter att sprida en bild som inte är sann. Jag tycker att det är märkligt gjort av Moderaterna, som ändå säger sig vara ett statsbärande parti, att bidra till att saker som inte är sanna fortsätter att spridas. Varför gör ni det, Lars Hjälmered?
(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 84 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det stora misstag som både skolministern och Gunilla Svantorp gör är att man blåser till strid i stället för att försöka hitta lösningar för lärare och annan personal i skolan. Det finns stora möjligheter – elever som lyckas och framgångar som nås – och andra gånger är det problem.

Gunilla Svantorp tycker att det är jobbigt att jag återkommande i debatter pekar på att 16 000 elever underkänns i årskurs 9. Det är helt enkelt för att sätta ljuset på ett antal av de allvarliga problem vi har.

Vi har, fru talman, flera förslag för att ta tag i den bristande likvärdigheten mellan exempelvis stad och land, mellan pojkar och flickor och mellan dem som kan svenska och dem som inte kan. Vi har till exempel föreslagit att man ska ha obligatorisk språkscreening redan i tre- eller fyraårsåldern för att hitta de barn som inte har språket och vokabulären och helt enkelt ge dem en chans att klara skolan och livet. Detta har Gunilla Svantorp röstat nej till.

Vi har lagt fram förslag om obligatorisk läxhjälp redan i lågstadiet i stället för att detta skjuts in sent, som ofta skett innan. I stället ska stödet ges tidigt. Detta har Gunilla Svantorp röstat nej till.

I de diskussioner vi nu har haft, förra veckan om skolfinansiering och denna vecka om skolval, finns det en bred majoritet i riksdagen som inte är nöjd med tingens ordning utan ser problem med bristande likvärdighet och ett behov av att utveckla skolvalet.

Jag är rätt övertygad om att det, om vi från partierna hade suttit ned vuxet, hade funnits goda chanser att göra upp. Det är inte säkert att vi hade kunnat bli överens, men det hade funnits goda chanser att nå viktiga, bra lösningar för att säkra finansiering och utveckla skolvalet. Men ansvaret för att det inte blir så landar i knät på Gunilla Svantorp och skolministern. Skolministern hade kunnat ringa någon av oss. Gunilla Svantorp hade kunnat lägga fram initiativ i utbildningsutskottet. Men hon har valt konflikt framför långsiktighet, och det beklagar jag.

Anf. 85 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja påminna Moderaterna och Lars Hjälmered om vad regeringen har gjort de två senaste mandatperioderna eftersom det uppenbarligen har fallit bort. Visst, man kan lägga fram hur många initiativ som helst i utskottet. Men den här regeringen tillsatte Skolkommissionen, som har jobbat oavbrutet väldigt länge för att titta på vad forskningen säger

och hur det faktiskt ser ut. Man har haft oändligt många möten och seminarier, och man har varit runt i hela Sverige.

Alla politiska partier har kunnat delta i den diskussion som varit, och jag vet att också Moderaterna deltog. Så kom inte och säg att man inte har haft en chans att påverka de förslag som ligger här i dag! Det är ju så vi jobbar hela tiden. Man gör en utredning, och medan den pågår diskuterar man på olika ställen. Så ser det alltid ut. Så stå inte och påstå att vi inte har bjudit in! Det har vi visst gjort, självklart. Vi har inte haft någon egen gruppering, men självklart har Lars Hjalmered och Moderaternas tidigare skolpolitiska talespersoner kunnat delta i detta, genom att vara med på seminarier, delta i debatter och lägga fram egna förslag. Det är klart att man har kunnat vara med.

Men det är alltid mycket lättare att rikta fokuset bort från det som det ändå handlar om just nu. Förra veckan handlade det om att vi vill ändra skolfinansieringen, och nu handlar det om skolvalet.

Lars Hjalmered och hans kamrater påstår att man kan välja skolplats. Jag skulle vilja säga att det inte är så värst många som kan välja. Man kan önska en skolplats, men sedan har man ingen aning om var någonstans i kön man står. Ringer man till friskolan och frågar var man står i kön får man inget svar – det är inte transparent. Hur ska man kunna planera sitt liv, menar Lars Hjalmered och Moderaterna, när allting är så hemligt att man inte ens vet var man står i kön?

Anf. 86 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Gunilla Svantorp, hennes parti och regeringen har alltså stöd av mindre än en tredjedel av riksdagen. Ska man få någonting gjort i svensk politik handlar det ju om att forma majoriteter – att göra upp med mitt parti eller med andra partier.

Det vi har sett här nu är att regeringen har haft ambitioner. Jag har full respekt för det. Men ska ni socialdemokrater få stöd för de förslag som läggs fram av skolministern krävs det ju att ni har samtal och diskussion med andra partier för att ge och ta i detta. Det sker inte genom något remissförfarande eller någon utredning utan antingen inför att man lägger fram ett förslag i riksdagen eller under arbetet i något av riksdagens utskott.

Här är fakta att skolministern inte har tagit kontakt med något av de andra partierna för att se om man kan bärga en majoritet och lösa ett antal av de problem som finns med finansiering eller skolval. Utskottets ordförande Gunilla Svantorp hade faktiskt i sin ledarroll kunnat vända sig till partierna när detta behandlades och försöka hitta en kompromiss för att ta frågan framåt. Men Gunilla Svantorp och skolministern har valt konflikt i stället för att hitta lösningar.

Jag kommer tillbaka till att mitt parti, Moderaterna, och även andra, inte heller är nöjda med detta. Vi ser stora behov av att utveckla skolvalet och göra det aktivt, samla information till vårdnadshavare och få fram andra kriterier när det gäller syskonförtur och närhetsprincipen. Det är samma sak med diskussionen om finansiering, som vi hade i förra veckan.

Vi ser allvarliga problem med brister i likvärdighet, med brukstradition på landet eller att pojkar inte pluggar ordentligt, och då måste vi ta tag i detta. Det hade vi kunnat göra om inte Socialdemokraterna hade försuttit den chansen.

Nu blir det olyckligtvis valkonflikt i stället för arbetsro, men det får väl en ny regering ta tag i efter valet.

Anf. 87 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Fru talman! Vi ska ha en skola som utjämnar livschanser. Vi ska ha en skola som oavsett storlek eller var i landet den finns kan se till att varje elevs behov och förutsättningar möts. Vi ska ha en skola med fokus på kvalitet och likvärdighet och en skola där alla får välja, oavsett bakgrund. Det är en skola att lita på.

Vi har ett unikt system i Sverige där alla kan välja skola oberoende av varifrån de kommer eller vad föräldrarna arbetar med. För Centerpartiets del är det viktigt att värna och utveckla valfriheten för elever, föräldrar och lärare. Det behöver bli tydligare och lättare att välja förskola och skola. Det ska finnas en skola för alla, oavsett vad man har för intressen eller behov.

Därför är det också viktigt att det finns en mångfald av aktörer i svensk skola och att föräldrar har en självklar möjlighet att välja.

Centerpartiets ställning är tydlig. För att möta de utmaningar som finns i skolan behöver vi ställa höga krav på huvudmännen. Vi behöver fördela resurser efter behov och fokusera på det som gör skillnad för skolans kvalitet, likvärdighet och trygghet. Men det handlar också om att utveckla valfriheten.

Vi anser att det behövs ett större fokus på skolornas kompensatoriska uppdrag och på hur det arbetet ska bedrivas och stärkas. De elever som har de svåraste förutsättningarna ska mötas av de absolut skickligaste lärarna. På det sättet skapas god grund för alla att lyckas och klara sin skolgång.

Det är viktigt att huvudmännen inte ska kunna välja och vraka bland eleverna och att det införs ett obligatoriskt aktivt skolval som är samordnat och stärker egenmakten för människor.

Regeringens förslag i propositionen om allsidig social sammansättning är otydligt. Flera remissinstanser, som Skolinspektionen, Skolverket och Diskrimineringsombudsmannen menar att såväl ”aktivt verka för” och ”allsidig social sammansättning” är otydliga skrivningar. Dessa otydligheter innebär i sin tur en osäkerhet för huvudmännen i deras arbete, vad som gäller och vilka åtgärder som kan vidtas inom ramen för regeringsformen, barnkonventionen och diskrimineringslagen.

I olika remissvar poängteras flera delar kopplat till just detta. Det kan leda till sådant som står i strid med diskrimineringslagen. Vi håller med om den kritiken.

I de nuvarande bestämmelserna i skollagen står det att utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet utan att för den skull ställa enskilda elever mot varandra.

Fru talman! Den främsta orsaken till skolsegregationen i Sverige är boendesegregationen. Två tredjedelar av den segregation som vi ser inom skolan är baserad på just boendesegregation.

Från Centerpartiets sida ser vi en risk om kösystemet helt skulle avskaffas. Då skulle den enda förutsägbara och påverkbara urvalsgrunden vara närhetsprincipen när det handlar om en kommunal skola. Det riskerar i förlängningen att stärka boendesegregationen eftersom det enda sättet att påverka urvalsgrunden skulle vara att just flytta.

Samtidigt vill jag också vara väldigt tydlig med att vi från Centerpartiets sida ser ett stort behov av reformer när det gäller kösystemet till de fristående skolorna. Det är inte rimligt att man kan ställa sina barn i kö från den dagen de föds, redan på BB. Det riskerar att missgynna barn och föräldrar som flyttar in sent till en kommun med nuvarande kösystem, och det gynnar dem som har information att kunna göra ett aktivt val och därmed också har bättre förutsättningar för att välja. Det kan vi också se i statistiken: De som utnyttjar skolvalet i störst utsträckning är barn till föräldrar med högre utbildningsnivå. Detta vill vi bryta från Centerpartiets sida.

Därför tycker vi att det är viktigt med ett obligatoriskt skolval, att vi säkerställer bättre information och att vi samordnar skolvalet på lokal nivå för att man ska kunna välja vid ett och samma tillfälle, liksom vi vill se andra viktiga reformer för att utveckla skolvalet.

Fru talman! Det som regeringen har gått fram med i propositionen består av flera delar. Det är framför allt två som jag särskilt vill lyfta. Dels är det förslaget om allsidig social sammansättning, som den här kammaren för fyra år sedan röstade ned. Dels är det förslaget om att helt avskaffa kösystemet för fristående skolor, vilket regeringen genom att läsa stämmandhandlingar, debattartiklar och andra mediekommentarer lätt hade kunnat konstatera att det saknas stöd i riksdagen för. Åtminstone har det varit så sedan september 2021, men jag skulle nog bedöma att det har varit fallet även tidigare.

Då väljer regeringen att gå fram med en ideologiskt färgad proposition om skolvalet. Det är nästan som om regeringen med precision visste vilka förslag man skulle lägga fram för att inte vinna riksdagens gillande. Man hade ju kunnat lägga fram förslag om obligatoriskt skolval, bättre information och samordnat skolval.

Vi som läser Dagens Nyheter kunde i går på debattsidan ta del av en artikel där fyra skolvalsforskare lyfte fram tre viktiga perspektiv som inte finns med i den proposition som vi i dag debatterar. De fyra skolvalsforskarna lyfte fram att närhetsprincipen behöver moderniseras. De lyfte fram behovet av ett samordnat skolval och att placeringsmetoden bör regleras i lag. Men inget av detta finns med i regeringens proposition. Trots att det finns en reformvilja i riksdagen går regeringen fram med förslag som man vet kommer att falla. Det är minst sagt olyckligt.

Det bör finnas goda grunder för att hitta gemensamma vägar framåt för ett mer rättvist skolval och för att fler ska kunna välja och på det sättet bryta segregationen i större utsträckning.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag ta upp en positiv del i den proposition vi behandlar och som vi när det kom en annan proposition till utbildningsutskottet, om resursskolor, kunde konstatera att det finns en majoritet för. Det bör gälla lika villkor för fristående resursskolor som kommunala resursskolor när det gäller urval. Det är de elever som har störst behov av särskilt stöd som resursskolan ska prioritera.

Detta går vi fram med i det här betänkandet, och jag är väldigt glad och tacksam för att vi har lyckats komma fram med detta. Inte minst skulle jag vilja tacka utbildningsutskottets kansli för deras arbete, som har gjort det möjligt att gå fram just med detta.

Anf. 88 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Mycket av den analys som Fredrik Christensson gör här i talarstolen överensstämmer med den analys som vi i Miljöpartiet gör. Till exempel konstaterar Fredrik Christensson själv att det framför allt är högutbildade föräldrar som ställer sina barn i kö. Det är det som det handlar om när det kommer till segregationen i skolan: Barn till framför allt högutbildade föräldrar koncentreras på vissa skolor och barn till lågutbildade koncentreras på andra.

Det är problematiskt på många sätt, bland annat utifrån det som Fredrik Christensson själv lyfter om målsättningen att vi ska ha en skola som förbereder barn för ett samhälle där människor faktiskt har olika förutsättningar och att barnen ska få en förståelse för det. Faktum är att det också är problematiskt ur ett lärandeperspektiv. Vi ser att resultaten är bättre i de skolor som har en allsidig social sammansättning.

Samtidigt värnar Centerpartiet denna kö. Det är för mig väldigt svårt att förstå. Varför är det viktigt för Centerpartiet att ha kvar den segregande och orättvisa kön, som gör att de som vet var de ska bo när barnen börjar skolan har förtur och som gör att det i praktiken framför allt är högutbildade föräldrar som får möjlighet att paxa platser?

Anf. 89 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan från riksdagsledamoten Annika Hirvonen. Jag vill börja med att poängtera att vi, när det gäller skolvalet, ser att det framför allt är barn till föräldrar med hög utbildning som väljer. Det är därför vi vill se ett obligatoriskt skolval, som regeringen inte lägger fram förslag om. Det är därför vi vill se till att det finns bättre information, så att alla elever får goda förutsättningar att välja.

Däremot gör vi en analys när det handlar om just kö eller anmälningstid som urvalsgrund. Om man går fram med det som regeringen föreslår – att man ska slopa anmälningstid eller kö som urvalsgrund – innebär det i praktiken att den enda påverkbara urvalsgrunden för föräldrar är närhetsprincipen. De kan alltså flytta närmare en kommunal skola som de vill att barnen ska gå på för att stärka chanserna för barnen att komma in där.

Med anmälningstid skapar vi förutsättningar för människor som bor i ett område att söka sig till ett annat område för att komma till en skola som de faktiskt vill komma till och för att barnen ska få möjlighet att komma in där.

Vi vill genomföra en rad reformer på skolans område för att utveckla skolvalet. Jag tycker att det är ganska olyckligt att regeringen inte går fram med några av de förslag som jag lyfte i slutet av mitt anförande. Det handlar om samordnat skolval, obligatoriskt skolval och bättre information för att säkerställa att alla faktiskt är välinformerade när de kan välja. På det sättet kan man bryta den skolsegregation som finns. Det gäller inte minst den segregation som handlar om vilka som faktiskt väljer. Det handlar om bättre information och om att på detta sätt skapa reformer. Men i stället går man fram med vissa delar som man dessutom vet saknar stöd.

Man hade också från regeringens sida kunnat gå Centerpartiet till mötes, för då hade vi kunnat göra ett antal reformer när det gäller kösystemet. Vi hade kunnat korta tiden för när man får ställa sitt barn i kö. Vi från Centerpartiets sida har tidigare sagt att man skulle få ha kö som urvalsgrund till max hälften av platserna. Men i dag går man fram med ett förslag

som man vet faller. Då blir regeringen, som Annika Hirvonen inte tillhör, svaret skyldig: Varför flyttar vi inte fram positionerna för att reformera kösystemet?

Prot. 2021/22:131
15 juni

*Ett mer likvärdigt
skolval*

Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det får nog bli skolministern som får svara för regeringens agerande, eftersom Miljöpartiet inte satt i regering när denna proposition lades fram, även om vi stöder dessa förslag.

Vi stöder borttagandet av kön eftersom kön inte är rättvis, eftersom vi ser att den gynnar vissas möjlighet att välja på bekostnad av andras möjlighet att välja och eftersom vi ser att utfallet av att ha en kö är ökad segregation.

Segregation är ett av våra största samhällsproblem i dag. En stor del handlar om boendesegregationen. Den löser vi inte i en handvändning, men med en knapptryckning kan vi minska skolsegregationen genom att avskaffa kösystemet och ersätta det med ett fritt och rättvist skolval för alla.

Jag hör och välkomnar att Centerpartiet vill gå i den riktningen. Man gör samma analys, men man är inte beredd att ta konsekvenserna av det man ser när man tittar på verkligheten och forskningen fullt ut.

Jag hoppas att regeringen och Socialdemokraterna inte kommer att ge sig. Jag hoppas att vi nästa mandatperiod får en ny chans att reformera det orättvisa urvalssystem för skolor som vi har i dag, som gynnar vissa och missgynnar andra och som leder till ett mer segregerat samhälle när det vi behöver mest av allt är en jämlik skola.

(Applåder)

Anf. 91 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Fru talman! Vi behöver se till att alla får möjlighet att välja. Genom ett obligatoriskt skolval säkerställer vi att alla elever, oavsett varifrån de kommer eller vilka de är, ges goda möjligheter att välja. De får dessutom en god information. Det är reformer som vi anser behöver komma på plats för att minska effekten att det framför allt är barn till föräldrar med hög utbildning som väljer.

Men jag vill också poängtera för Annika Hirvonen att man pekar på att det är ungefär två tredjedelar av skolsegregationen som handlar om boendesegregation. En tredjedel handlar om skolvalet. Vi har förslag om ett antal reformer som skulle kunna bidra till att minska skolsegregationen.

När det gäller kö som urvalsgrund noterar jag ett par skrivningar i Åstrands utredning, som ligger till grund för detta. Där står det: Kunskapen kring hur elevurvalet påverkas av urvalsgrunden kötid är därför låg. Vidare står det: Någon empirisk utvärdering av denna urvalsgrund har emellertid utredningen inte kunnat finna.

Däremot behöver vi reformera kösystemet. Där delar vi analysen. Det behövs reformer så att detta ska öppnas för fler. Man ska inte missgynnas om man flyttar sent till en kommun. Man ska inte behöva ställa sina barn i kö. Där har vi ett antal förslag.

En klok regering hade i detta fall sett till att genomföra de förslag som man hade kunnat samla en majoritet för. Då hade man kunnat göra reformer i den riktning som man hade velat se, även om man i slutändan inte skulle dela exakt det som görs. I dag blir det i stället så att ansvaret för att

man inte gör några förändringar vilar på den socialdemokratiska regeringen. Det finns en bred samsyn i Sveriges riksdag när det gäller att göra reformer för att öppna skolvalet för fler och på det sättet bidra till att skapa ett mer rättvist skolval, helt enkelt.

Anf. 92 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till en motion från Liberalerna. Vi var tyvärr inte närvarande i utskottet vid justeringen av detta betänkande, vilket innebär att vår reservation har fallit bort. Jag vill därför yrka bifall till den motion som den reservationen hänvisar till. Det är motion 2021/22:4567, yrkande 2, 3 och 4. Detta är kollat med kammarkansliets jurister.

Under punkt 4 i betänkandet, Övriga frågor om skolval, finns en gemensam reservation från Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och en reservation från Miljöpartiet. De berör inte våra motionsyrkanden, som jag här yrkar bifall till. Jag yrkar alltså bifall till motion 2021/22:4567, yrkande 2, 3 och 4.

Fru talman! Den här frågan rör skolval. I grund och botten är det två förändringar som regeringen föreslår och som en majoritet i utbildningsutskottet avstyrker, alltså säger nej till. Den ena handlar om att förbjuda föräldrar att göra en intresseanmälan till en skola eller att ställa ett barn i kö till en fristående skola. Den andra handlar om att man vill att alla skolor ska sträva efter en allsidig social sammansättning.

Fru talman! Liberalerna tycker att det är väldigt viktigt att man har rätt att välja skola. Denna rätt innebär att föräldrar, familjer, barn, ungdomar och elever har mer inflytande över utbildningen och kan göra aktiva val. Problemet är snarare att inte alla väljer. Därför vill vi ha en gemensam och inkluderande skolvalsplattform som är transparent och där man mycket tydligare får information och kan jämföra skolor och se statistik. Eventuella köer till skolor kan också administreras där.

Vi menar att friskolereformen och det fria skolvalet har medfört en maktöverföring från politiker och byråkrater till familjer och elever, vilket i grund och botten är bra. Men alla reformer behöver vårdas över tid. Vi vill förbättra skolvalet på det sätt jag redan nämnt, men vi vill också att man genomför en del andra reformer för att förbättra skolvalet.

Vi delar också mycket av den analys som görs av bristen på likvärdighet i svenskt skolväsen. Detta är till stor del en följd av den kommunalisering som genomfördes för 30 år sedan och som har varit en olycka för svenskt skolväsen. Det är också en följd av rådande boendesegregation och av andra saker som inte fungerar i svensk skola.

Fru talman! Regeringen föreslår i propositionen att det ska införas ett skarpt krav på alla huvudmän och skolor att aktivt kartlägga och analysera den så kallade sociala sammansättningen av elever och så långt det är möjligt verka för att den blir allsidig. Det skulle i praktiken innebära att skolor ska verka för eller emot elever baserat på deras föräldrars inkomst, utbildningsnivå, yrke och bostadsområde.

Flera tunga remissinstanser har kritiserat detta för att sakna konkretion och konsekvensanalys. Exempelvis påpekar både Skolverket och Skolinspektionen att regeringen inte har en tydlig förklaring för hur detta förslag ska tolkas eller implementeras. Regeringen använder begreppet ”allsidig sammansättning” utan vidare förklaring, vilket myndigheterna menar

kommer att skapa betydande svårigheter för huvudmännen att kunna tolka vilka lämpliga åtgärder som är förenliga med regeringsformen, barnkonventionen, diskrimineringslagen och så vidare i syfte att uppfylla de krav som regeringen vill ålägga dem.

Därtill blir Skolinspektionens uppgift att granska hur huvudmännen uppfyller kraven, och det blir betydligt svårare att genomföra om det inte är klargjort vad dessa krav de facto innebär.

Liberalerna menar att om förslaget genomförs riskerar det att medföra en del hinder, inte minst för en rektor som exempelvis vill anordna särskilda undervisningsgrupper för elever med särskilda behov, oavsett om det är undervisningsgrupper för elever som kunskapsmässigt befinner sig på en högre nivå än sina jämnåriga klasskamrater eller om det är elever som har väldigt stort behov av extrastöd. Vi menar att utgångspunkten alltid bör vara att undervisningsgrupper utformas efter elevernas behov och inte efter deras bakgrund eller socioekonomiska status.

Fru talman! Grundproblemet är inte att en del aktivt väljer skola utan att många inte väljer. Den andra delen i regeringens förslag, som också har tagits upp av samtliga talare och diskuterats i flera replikskiften, rör skolköer. Liberalernas uppfattning är att det inte är rimligt att man ska behöva ställa i stort sett nyfödda barn i kö för att de ska komma in på en skola. Det skapar en utestängningseffekt gentemot exempelvis familjer som flyttar in i en kommun när barnen är lite äldre, och det försvårar för familjer som kommer till Sverige när barnen är några år gamla. Köerna tycks inte heller vara transparenta på det sätt man kan förvänta sig.

Men att helt avskaffa detta sänder fel signal till de föräldrar som noga går igenom vilken skola de vill att deras barn ska gå i och som tycker att val av skola är viktigare än valet av elbolag, pensionsfond och så vidare. Värderar man detta mycket ska man ha möjlighet att anmäla intresse till en skola men inte helt oreglerat.

Liberalernas lösning är att det är rimligt att man kan göra det från ungefär ett år före skolstart. Centerpartiet har en delvis lite annorlunda modell, och Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna har också uttalat att de vill göra systemet mer restriktivt. Vi har två partilösa ledamöter, men åtta partier och i alla fall 347 ledamöter vill göra detta system mer restriktivt. Då är det för mig en gåta hur regeringen lyckas med konststycket att lägga fram en proposition som inte bifalls av riksdagen. Det är mycket märkligt.

Fru talman! Min slutsats blir ungefär densamma som Centerpartiet antydde i ett tidigare anförande: Man vill inte att förslagen ska gå igenom utan söker konflikt i och med att det är val i höst. Jag tycker att det är problematiskt. Det svenska skola behöver är inte denna typ av politiskt spel utan långsiktiga förutsättningar och breda överenskommelser som ger lärare och elever arbetsro.

(Applåder)

Anf. 93 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Jag tänkte fråga Fredrik Malm om den bristande transparensen, för jag tycker att den är ett problem i skolvalet.

Specialpedagogiska skolmyndigheten gjorde för en tid sedan en undersökning. De ringde till friskolor för att ställa barn i kö och till kommunala skolor för att placera barn där. I några fall låtsades de att barnet hade en

funktionsnedsättning, såsom diabetes eller adhd, i andra fall inte. Det visade sig att familjer med barn med funktionsnedsättning inte uppmuntra- des att välja vissa skolor eller inte fick råd om hur de skulle ställa sina barn i skolans kö, så som de familjerna med barn utan kostnadskrävande funk- tionsnedsättningar fick.

Skolinspektionen gjorde nyligen en granskning av anmälningar till fri- skoleköer, och det visade sig vara vanligt att friskolor begärde in informa- tion om eleverna som de absolut inte får använda när de gör urval. Det gällde till exempel särskilda behov och annat modersmål än svenska.

I dag finns ingen som helst transparens i hanteringen av information till föräldrar som visar intresse eller när det gäller själva kön. Det admini- streras av friskolorna själva, och friskolor omfattas, till skillnad från fri- stående universitet och högskolor, inte av offentlighetsprincipen.

För vinstutdelande bolag finns det stora pengar att tjäna på att sortera bort barn som har större behov än andra.

Hur vill Liberalerna förhindra denna brist på transparens?

Anf. 94 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Det Annika Hirvonen beskriver är förstås helt oacceptabelt och olagligt. Så har man inte rätt att göra. Det händer med jämna mellan- rum att framför allt medierna göra denna typ av undersökningar. Man tes- tar till exempel om det är diskriminering i krogköer eller att flera personer söker ett jobb, och den med ljust hår eller svenskt efternamn får jobbet medan andra nekas att komma på intervju. Det är som sagt oacceptabelt, och därför är det bra och viktigt att detta synliggörs.

Det finns fristående skolor som tar ett stort ansvar för barn och ungdo- mar med stora behov, inte minst resursskolor och andra. De tar ett ansvar när den kommunala skolan inte klarar det. När föräldrarna går på knäna är det till slut en fristående skola som gör att föräldrarna får huvudet över vattenytan och barnen en bra skolgång.

Jag delar inte riktigt den generella och väldigt slentrianmässigt sve- pande beskrivningen av friskolorna om att alla skolor skulle sortera och så vidare. Det är inte min bild, vill jag säga. Men skolor som inte sköter sig eller skolor som på olika sätt agerar på det sätt som Annika Hirvonen be- skriver är givetvis helt oacceptabelt. Det finns väl inget annat att säga. Jag tror att vi alla här i kammaren delar den bilden.

Anf. 95 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Frågan är vad man vill göra åt detta problem. Vi i Miljö- partiet vill införa offentlighetsprincipen för alla som driver skattefinansie- rad skola i Sverige. Vi vill också ha ett gemensamt system för urval och antagning så att det inte går att göra det som är olagligt, det vill säga fiffla med vem man ger en plats och vem man inte ger en plats. Även om saker är olagliga vet vi att de kan förekomma ändå. Dessutom vet vi att vissa av dessa metoder att sortera inte är olagliga. Det är inte olagligt att ge Ahmed och Anders olika information – att undanhålla och underlåta att berätta hur man placerar barnet i kö.

Jag håller med om att alla såklart inte fifflar och fuskar. Men de som gör det kan tjäna ganska mycket pengar. Det är nämligen så att när elever i stor utsträckning har samma nivå på skolpengen kan skolan gå med vinst om man har många elever som inte behöver särskilt mycket stöd – där man

kan ha få lärare och ändå klara godkänthöjden för att föräldrarna där hemma kan ge stöd eller om man inte har elever som har olika typer av funktionsnedsättningar som gör att de behöver mer resurser.

Har man ett system som inte är transparent och där det går att tjäna stora pengar på fusk är det inte konstigt att denna typ av granskningar från skolmyndigheterna visar att det också förekommer. Vilka åtgärder vill Liberalerna vidta?

Anf. 96 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Den beskrivning som Annika Hirvonen från Miljöpartiet här ger bör då kompletteras. Det utgår också tilläggsbelopp för elever som har mer behov av extra stöd och så vidare, vilket gör att de kostnader som elever med större hjälpbehov medför ska täckas. Det kan också i vissa områden handla om socioekonomisk omfördelning men också tilläggsbelopp som utgår till elever.

Detta ser väldigt olika ut på olika håll i landet. En del kommuner tar denna fråga på ett större allvar än andra, om man uttrycker det så.

Fru talman! Jag tycker att jag i mitt anförande svarade rätt mycket på de frågor som Annika Hirvonen ställde. Jag tog där upp till exempel frågan om en gemensam och inkluderande skolvalsplattform och nämnde också, om jag inte minns fel, att även de fristående skolornas köer bör administreras den vägen så att det är transparens i dessa köer. Jag tror att även en hel del fristående skolor skulle välkomna det. Det kan nämligen vara rätt jobbigt att administrera köer med alla inkommande förfrågningar om på vilken plats man står i kön och så vidare. Det är också rätt jobbigt för en del föräldrar att leta upp och ställa ungarna i många olika köer och så vidare. Det finns alltså betydande vinster, skulle jag säga, med en gemensam och inkluderande skolvalsplattform. Det skulle göra systemet mer transparent.

Anf. 97 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! Regeringen har tre politiska prioriteringar. Vi ska bryta segregationen och tränga tillbaka brottsligheten, vi ska skapa framtidens jobb genom att driva på den gröna omställningen och Sverige ska ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden. Skolan knyter an till alla dessa tre.

Ska de svenska kunskapsresultaten fortsätta uppåt behöver vi fokusera på att förbättra likvärdigheten i den svenska skolan. Alla barn, oavsett bakgrund, måste ges samma chans. Men så ser det inte ut i dag. Det beror bland annat på skolvalets utformning.

Låt oss tala klarspråk. Skolvalet är i dag varken fritt eller rättvist. Orättvisa köer innebär faktiskt att paxade platser finns som är tagna på förhand. Och många får aldrig ens en chans att välja och uttrycka sin vilja. Skolvalet är inte bara orättvist. Det bidrar också till att skolan dras isär. Elever från olika bakgrunder sorteras helt enkelt upp mellan skolor, och det får allvarliga konsekvenser. Detta leder till att skolor får det svårt att leva upp till alla barns rätt till likvärdig utbildning.

Detta bekräftar också bland annat av Skolverkets rapporter. Skillnaderna mellan skolors betygsresultat har ökat, och skolans socioekonomiska elevsammansättningar har fått större betydelse för elevernas resultat.

Om skolsystemets utformning fungerar som en mekanism som förstärker samhällsklyftor i stället för att ha en utjämnande effekt har vi hamnat väldigt fel.

Grundprincipen för ett skolvalssystem måste vara att alla barn har en rättvis chans att få en plats på den skola som de önskar. Det måste alla ansvarstagande politiker rimligen hålla med om. Men så ser det inte ut i dag.

Friskolornas orättvisa köer gör att många aldrig ens får en chans att välja. Barn i familjer som flyttar till en annan stad för jobb har inte samma chans. De som har kommit till Sverige och som faktiskt på allvar vill integreras får inte samma chans. Barn som är födda sent på året har inte samma chans. Det låter absurt, men så är det.

Vi har i dag ett skolvalssystem som innebär att barn som råkar födas med förutseende och snabbfotade föräldrar har större chans i skolvalet.

Detta är ett lotteri. Hur kan man försvara detta lotteri? Skolvalet måste bli mer rättvist så att alla barn får samma chans, och det är ingen extrem hållning. Skolkommissionen, flera svenska utredningar och OECD har slagit fast att Sverige behöver göra någonting åt skolvalssystemet så att det blir mer rättvist och inte bidrar till segregationen. Den samlade forskningen är tydlig med att friskolornas köer med paxade platser begränsar valfriheten och bidrar till skolsegregationen. Den begränsar alltså valfriheten.

Detta är ingen diskussionsfråga. Denna orättvisa vill vi rätta till. Skolvalssystemet måste reformeras så att alla barn ges en rättvis chans att få en plats på en skola.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen står upp för föräldrars och elevers möjligheter att välja skola, och det måste ske på rättvisa villkor. Föräldrar och elever ska kunna göra trygga skolval i ett tydligt och mer rättvist skolvalssystem med reglerade urvalsgrunder som har barnet i fokus.

I detta förslag som vi har lagt fram kommer föräldrars och elevers önskemål, precis som i dag, att fortsatt vara styrande. Men det orättvisa kösystemet ska bort.

För mig som skolminister är det självklart att eleven ska kunna välja skola, men skolan ska aldrig kunna välja ut elever.

Detta är välutredda förslag om hur vi kan få ett mer rättvist skolval så att alla barn får en rättvis chans att få en plats i den skola som de har önskat.

Förslaget om att avskaffa friskolornas orättvisa köer får också stöd från tunga remissinstanser som Konkurrensverket, IFAU, Skolverket, Skolinspektionen och lärarfacken – och inte minst av dem som företräder eleverna. Båda elevorganisationerna Sveriges elevråd och Sveriges Elevkårer ger sitt stöd till att avskaffa kö som urvalsmetod.

Det finns alltså ett starkt stöd för det förslag som i dag ligger på riksdagens bord, men i den här kammaren är motståndet ganska kompakt. I stället för att lyssna på forskare, skolmyndigheter, lärare och elever har en högermajoritet med Moderaterna och Sverigedemokraterna i spetsen bestämt sig för att blunda för det alla ser: att friskolornas köer begränsar valfriheten för många barn.

Vi vill att alla ska kunna välja på samma villkor. Det här förslaget handlar också om att vi måste bli fria från den fria etablering som finns där ute i kommunerna. Många kommuner oavsett partifärg beskriver hur väl-

planerade, välfinansierade skolkommuner slås sönder av fri etablering. Det var ingen som nämnde det i dag.

När det kommer till den allsidiga elevsammansättningen pratar alla om segregationen, men ingen pratar om dess motsats – den allsidiga elevsammansättningen. Det är ju konstigt. Jag tycker faktiskt att politiker som ansvarar för skolorna där ute i kommunerna ska ha verktyg för att på lång sikt kunna arbeta mot den negativa segregationen.

De vantolkningar av förslaget som jag har hört här i dag är häpnadsväckande. Jag tänker att det är viljan att förstå som saknas. Problemet finns; det vet vi alla. För bara några månader sedan var det många som sa att detta inte är ett problem, men i dag förstår vi alla att det är det. Då förstår jag att det blir svårt att motivera detta. Men jag hör väldigt många små ursäkter för att förbli passiv, fru talman, och det tycker jag är sorgligt.

Anf. 98 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! I den svenska skolan finns det både problem och möjligheter. I dessa tider av skolavslutning och att folk tar studenten lyckas många blicka framåt mot både jobb och universitetsutbildningar medan det för andra är rätt kämpigt i skolan – man hänger inte med, man kanske inte har kamrater och man kanske har misslyckats nu under vårterminen. Det finns flera problem vi tydligt behöver ta tag i framåt och efter valet.

Två av dem har varit i fokus denna vecka och förra veckan, fru talman. Det handlar om skolans viktiga finansiering och om skolval, vilket är dagens diskussion. Jag kan konstatera att det finns stora brister vad gäller likvärdighet. Till exempel finns stora skillnader mellan stad och land och mellan pojkar och flickor gällande om du kan svenska eller inte och därigenom har lättare eller svårare att klara skolan och skolans krav.

På samma sätt är det i dagens diskussion om skolvalet: För oss är det självklart att föräldrar ska kunna välja och önska både förskola och skola, men naturligtvis finns det skäl att utveckla detta. Jag tycker att skolministern sammanfattade det bra när hon vid något tillfälle sa att man inte ska behöva sätta barnen i kö redan på BB. Det är ett ganska brutalt exempel, men det visar ändå att det finns skäl att utveckla detta. Vi är inne på sådana saker som ett aktivt skolval, mer samlad och bättre information till vårdnadshavare och att ha kriterier som närhetsprincip och syskonförtur.

Vi har dock ett problem, fru talman, och det är att skolministern har valt konflikt. Hon hade kunnat sitta ned med mig, ringa Sverigedemokraterna eller Liberalerna och samtala med Kristdemokraterna eller Centerpartiet för att säkra stöd. Jag tror att det hade funnits goda chanser att lösa ett antal av de problem som finns med skolval och skolfinansiering.

Min fråga till skolministern, fru talman, är varför hon väljer konflikt i stället för att ringa och samtala med både mitt och andra partier för att säkra en majoritet, lösa problem och ge arbetsro till skolans personal.

Anf. 99 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är ganska roligt att höra Lars Hjälmered prata om det gemensamma skolvalet. Vi hade med det i vår budget, fru talman, men Moderaterna tog bort det. Det ville inte se någonting sådant.

När vi presenterade dessa förslag hörde jag osanningar om vad de innebar innan man ens hade läst dem, för man ville använda skrämsel. Det var ganska tydligt osanningar. Då tänker jag att man inte vill samtala.

En annan sak jag tänker är att de här frågorna, vilket Gunilla Svantorp tidigare beskrev, har legat på bordet länge. Skolkommissionen började 2015 och presenterade sitt förslag 2017, och sedan dess har det varit en lång utredning. Det har varit seminarier och enormt mycket, och man har haft möjlighet att påverka och vara en del av detta. Men man har inte sett problemen.

Innan jag började med politik och faktiskt jobbade med skolfrågor, när jag tillämpade lagar och jobbade med politiska beslut som fattades ute i kommunerna, såg jag att det fanns en enorm okunskap om och naivitet i de här frågorna – samtidigt som 16 000 lämnar grundskolan och vi delar ut flera miljarder i vinst till aktieägare. Det är pengar som skulle kunna ha gett väldigt mycket särskilt stöd, psykologer och så vidare.

Jag tänker så här, fru talman: It takes two to tango. I det här fallet ser jag att man har sagt nej från början. Man tänker inte gå med på någonting som kommer från regeringens sida. Jag tänker också: Vad har ni utskottet till, Lars Hjälmered? Vad pratar ni om där om det inte är de förslag som ligger på bordet?

Anf. 100 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag delar skolministerns kritik gällande att hennes partikollegor i utskottet inte har tagit tag i frågan och samtalat med mig och andra för att se om vi kan nå kompromisser.

Min fråga är allvarligt ställd, fru talman. Jag tror att vi alla har lite olika idéer om hur vi kan ta tag i ett antal av de problem som finns i skolan; jag har till exempel pratat om vikten av språkkunskaper för barn och om att ta tag i skillnaderna mellan stad och land. Jag tycker att det är ett bra förslag som skolministern har kommit med när det gäller läxhjälp, men en kritik jag har haft är att man har skjutit in det mer mot mellanstadiet och högsta-
diat i stället för de första åren.

I det här fallet, gällande skolval, kan jag konstatera att inget av riksdagens åtta partier är nöjt med dagens ordning. Alla ser problem, och alla ser ett behov av att utveckla detta på lite olika sätt. Skolministern företräder ett parti som har stöd av knappt en tredjedel av riksdagen, vilket innebär att man om hon och regeringen ska få någonting gjort inte kan lite lätt och nonchalant säga att ingen har brytt sig och att man inte tror att någon är intresserad av detta. Då får man väl tvärtom lyfta luren och ringa mig, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna, Liberalerna eller Centerpartiet och säga: Kan vi ta en kopp kaffe i Riksdagshuset och se om vi kan finna varandra?

Det är möjligt att det inte hade kunnat landa i en kompromiss och en lösning, men jag tror att det hade funnits goda chanser. Det är dock ett aktivt val som skolministern har gjort. Det är också ett aktivt val som hennes partikollegor i riksdagen har gjort när detta har kommit upp i utskottet. De hade kunnat säga: Shit, vi har inte majoritet och kommer inte att lösa detta – kan vi hitta en kompromiss med andra partier?

Låt mig bara konstatera, fru talman, att det finns flera frågor där vi har säkrat en majoritet när regeringen inte har agerat. Det gäller till exempel återkrav av skolpeng och att säkra de viktiga resursskolorna. Det är bara två exempel där vi har format majoriteter i utskottet när regeringen har varit passiv.

Jag kommer tillbaka till frågan: Varför väljer skolministern i det här fallet konflikt i stället för samtal och att försöka bidra till en lösning och arbetsro för skolans personal?

Prot. 2021/22:131
15 juni

*Ett mer likvärdigt
skolval*

Anf. 101 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Som vanligt är det väldigt mycket tomma ord – och förvirrande ord. Ingen skugga ska falla över mina partikamrater i utbildningsutskottet. Det har försökts väldigt många gånger.

Jag vill säga att detta handlar om skolvalet och den ovilja som finns från högersidan att se problematiken med det. Till sist handlar det om vems sida man står på. Står man på den vanliga svenskens sida? Det handlar om dem som är där ute och jobbar och faktiskt inte har tid att ställa sitt barn i kö första veckan efter att det är fött. Det handlar om dem som inte planerar sina födslar för att kunna komma till skott – eller som vill kunna byta bostadsort senare.

Man kanske inte vill bli bortvald för att man inte har högskoleutbildning. Det här handlar om vanliga människors rätt till en rättvis skola, med resursfördelning, och ett rättvist skolval där man faktiskt har samma chanser som de väletablerade och välutbildade.

Jag vill bara säga en sak apropå att kunna göra vinst i svensk skola. En partikamrat till Lars Hjalmered säger att vinstens storlek är en funktion av skolpengen och kostnaden för eleven och att det för vinstdrivande friskolor därför är rationellt att skapa kö för att på så sätt ha kontroll över vilka elever som antas.

Till sist, Lars Hjalmered, handlar det här för Moderaterna inte om eleverna, utan det handlar om pengar. Därför tolkar och vantolkar man, och man förblir passiv in i det sista när det gäller problem som alla vi andra, och alla utanför det här rummet, ser. Det är dags att inte bara använda munnen utan också öronen.

(Applåder)

Anf. 102 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! I debatten om ökad likvärdighet för skolhuvudmän den 7 juni hävdade skolministern följande: ”Forskning visar också att det finns fall där man diskriminerar barn till föräldrar som har lägre utbildningsbakgrund. De som inte har akademiker till föräldrar får alltså sämre bemötande i skolkön än de som har det.”

Vad jag undrar är följande: Vilken forskning syftar skolministern på, och exakt vad i den forskningen stöder det som skolministern påstår?

Anf. 103 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Först och främst kan jag, allmänt hållet, säga att skolkön segregerar; det vet vi. Den splittrar. Det finns också forskning från Uppsala universitet, från ganska nyligen, som har förklarat att de med lägre utbildningsbakgrund i föräldragruppen fått sämre bemötande och lockats mindre till skolan. Detsamma gällde dem med utländska efternamn. Det finns alltså tecken på att de här köerna kan fungera på ett diskriminerande sätt och inte bara på ett segregande sätt.

Ett annat problem som Skolinspektionen har påpekat är att det inte finns någon offentlighet alls. Skolköerna är i dag en hemlig pärm på rektorns rum som inte ens Skolinspektionen får titta på. Därför finns det ett

problem med hur de tillämpas. När antagningen till en skola väl har skett är det faktiskt så att det är rektorn själv som kan välja vem man vill ta in när det blir en plats ledig. Det finns ingen möjlighet till insyn.

Problemet kvarstår. Jag undrar hur vanliga svenskar gynnas av paxade skolköer, som vi vet segregerar. Hur gynnas vanliga svenskar av fri etablering ute i kommunerna, vilket förstör välplanerade kommuner, och av att miljarder av våra skattepengar, som skulle ha gått till särskilt stöd och så vidare, försvinner bort?

Det här är en viktig fråga. Dessa saker hänger faktiskt ihop.

Anf. 104 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Först och främst är det ju så, vilket inte kan undgå någon, att alla partier i den här kammaren är överens om att dagens kösystem är problematiskt. Det finns en vilja att försöka hitta en väg framåt.

Därför är det så beklämmande att man gång på gång verkar låtsas som att det är motsatsen som råder. Men så är inte fallet. Vi tycker att föräldrar och elever ska ha rätt att välja skola, men vi anser att det finns skäl att kritisera kösystemet. Vi vill reformera det, men det finns ingen vilja att göra det. Det är jätteproblematiskt.

Det brukar ofta påstås att man diskriminerar elever med annan bakgrund. Statistik från läsåret 2020/21 visar att 27 procent av eleverna i fristående grundskolor har utländsk bakgrund; i kommunala grundskolor är det 26 procent. I de fristående gymnasieskolorna är det 32 procent och i de kommunala 29 procent. Detta innebär att det i friskolorna är en större andel som har en annan bakgrund.

Det kan mycket väl vara så att enskilda skolor betar sig illa, och då ska det hanteras. Men bilden som ges av att det här skulle vara ett systemfel någonstans stämmer inte, för uppenbarligen har en större andel av eleverna i fristående skolor utländsk bakgrund.

Jag fick ett litet referat, men jag undrar: Exakt vad säger man? Exakt vad pekar man på? Är det så att det bara finns ett par enskilda fall ska de enskilda fallen hanteras, precis som när det gäller utländsk bakgrund. Men om det är ett systemfel är det någonting helt annat.

Bilden som ges är att det är ett systemfel, men det kan det ju inte vara när det gäller utländsk bakgrund. Därför undrar jag: Vad i denna forskning pekar på att det skulle vara ett systemfel även när det gäller föräldrarnas utbildningsbakgrund?

Anf. 105 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Jag förstår att Sverigedemokraterna är väldigt vana vid att tala om utländsk bakgrund.

När SCB tittar på faktorer som påverkar elevernas möjlighet att klara skolan finns inte kriteriet ”utländsk bakgrund” med. Det är alltså inte en faktor som kostar mer eller försvårar för ett barn att klara skolan.

Att ha varit i Sverige kortare tid än sex år påverkar däremot. Elever som har gått sex år i svensk skola klarar sig lika bra som barn som är födda i Sverige.

Det finns dock andra faktorer som faller tungt där. Risken att man lever i fattigdom är väldigt mycket större. Risken att man har föräldrar med låg utbildningsbakgrund är större.

Därför är det inte dyrare att utbilda elever med utländsk bakgrund – svart hår eller ljus hår har ingen betydelse. Det har däremot betydelse om föräldrarna har akademisk utbildning, hur ekonomin ser ut, hur många syskon man har, om föräldrarna bor tillsammans och så vidare.

I Skolkommissionens rapport finns en lista på de faktorer som SCB säger verkligen gör skillnad. Utländsk bakgrund har inte gjort skillnad.

Det här är ett systemfel; det trodde jag att vi var eniga om här i dag. Skolköerna segregerar, och det finns tydliga tecken från forskning på att de också diskriminerar. Det är i dag svårt för fristående skolor att tillämpa dem.

Både kommunala och fristående skolor verkar på en skolmarknad som vanliga människor är de stora förlorarna på. Vi måste återgå till en stark svensk skola, vilket vi faktiskt hade förr i tiden, där vi verkar för alla elevers utbildning – någonting som vi i Sverige kan vara stolta över när vi möter folk från andra länder.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen (MP).

Anf. 106 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra skolministerns anförande. Jag företräder ju ett parti som under lång tid har lyft fram behovet av att reformera skolvalet. Vi har kommit med ett antal konstruktiva förslag för att öppna upp skolvalet för fler människor för att bryta segregationen och göra det obligatoriskt, så att alla elever får möjlighet att välja. Vi har kommit med förslag för att se till att få bättre information och att det är ett samordnat skolval, så att man hanterar det gemensamt på lokal nivå. Vi har också presenterat förslag på att reformera kösystemet.

I stället för att från regeringens sida se till att söka samsyn har man, som jag tog upp tidigare, lagt fram ett förslag till riksdagens kammare där det när det gäller urvalsgrunden i praktiken är avskaffandet av köer som är den stora delen.

Den 3 juni skrev ordförandena för lärarförbunden, som nog delar regeringens grundsyn på att avskaffa kösystemet, att en rimlig kompromiss i detta läge för att skapa ett bättre system när det gäller köerna är att, liksom Centerpartiet, gå på linjen att max hälften av platserna ska få fördelas via kö.

I går kunde vi på DN Debatt också se att skolvalsforskare lyfte fram ett antal delar som de saknade i propositionen.

Regeringen har en längre tid vetat att man saknar majoritet i riksdagen för just den del som handlar om att avskaffa köerna på det sätt som man går fram med. Vi har varit väldigt tydliga i den externa debatten med vad vi ser för behov av reformer. Varför har man inte i stället försökt att lägga fram förslag för att få till en reform som skapar förbättringar, ökar likvärdigheten och ser till att skolvalet öppnas upp för fler människor?

Anf. 107 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Sedan vi lade fram propositionerna fick vi höra av alla att det var ett icke-problem och att förslagen innebar socialism och sådana saker. Det här är inte ett problem, och därför tänker vi inte från början ställa oss bakom det.

Jag vill bara citera följande: "Att begränsa kötiden till ett visst antal år skulle skapa en antagning som mer liknar biljettsläppet till en Håkan Hellström-konsert". Vem är det som säger så? Jo, det är Centerstudenter som säger så.

Jag tycker att det finns en ganska bred uppslutning bakom att det är dags att vi avskaffar köerna. De har helt fel syfte. De driver på segregation.

Vi vet också att vi i och med förslaget hade kunnat ge många kommuner därute i dag möjligheten att säga nej till ovälkomna etableringar av fristående skolor som de ej önskar och som sätter ramar för kommunernas budget, möjligheter att planera och möjlighet att styra över skolan.

Vi skulle ha kunnat gå vidare i dag. Men i stället ansluter sig Centern i dag till högerblocket, vars syften jag inte riktigt förstår. Jag tror inte att ni ens delar problembilden. Det känns som att Centern vet att det är ett problem.

Vi kanske får möjligheten att prata om det här i framtiden. Vi ska inte säga att kön är dålig, så vi kan bara halvera den och ha den lite halvdålig. Nej, jag tycker att vanliga människor i Sverige förtjänar ett rättvist skolval och ett rättvist system där alla på lika villkor kan göra ett aktivt skolval.

Anf. 108 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Fru talman! Skolministern inledde med att lägga ord i min mun som jag inte har lyft fram. Det som Centerpartiet hela tiden har sagt är att det finns ett antal problem med hur det nuvarande kösystemet ser ut.

Det innebär att man kan behöva ställa sitt barn i kö på BB och att det missgynnar dem som flyttar in sent. Vi ser ett behov av reformer för att på det sättet möta de problemen, se till att minska segregationen, se till att skolvalet kommer alla till del och se till att alla får bättre information.

Där hade regeringen kunnat gå fram med förslag i linje med det som lärarförbundens ordförande lyfte fram och som också Centerpartiet lyft fram under en längre tid. Det handlar om att behålla kön men också att reformera den och öppna upp.

Vi ser risker med att helt slopa kötider. Alternativet innebär att den enda påverkbara urvalsgrunden för föräldrar är närhetsprincipen. Då är det att flytta för att komma in på den kommunala skola som eleven vill komma in på. I det här läget är det i praktiken Socialdemokraterna som bär ansvaret för att vi inte får bukt med möjligheten att ställa sina barn i kö från början.

Det finns ett antal andra reformer som hade varit väldigt välkomna att få plats med för att utveckla skolvalet. Det har föreslagits från Centerpartiet och andra partier och också i den allmänna debatten. Det handlar om att på det sättet skapa ett rättvist skolval som kommer fler till del så att vi ser till att alla barn får goda möjligheter att välja och också möjlighet att komma in på de skolor som de helst önskar.

Anf. 109 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLÖM (S) replik:

Fru talman! Jag har hört så många ursäkter för att få trycka på nej-knappen, den ena efter den andra. Jag har inte ringt och inte varit tillräckligt trevlig och tillmötesgående.

Till sist handlar det om: Vad förtjänar Sveriges medborgare? Är det så att alla ska få välja skola på lika villkor utan att man ska välja i ett system där platser redan är paxade i kön?

Är det så att vi ska ta bort den fria etableringen som förstör så många fina, planerade och bra skolkommuner i Sverige? Det är konstigt att Centern tänker säga nej.

Ska vi inte ha lokala politiker? Jag har varit i många kommuner där de har listor på många små åtgärder för att minska segregationen. Då menar de inte bara att man ska minska effekten av segregationen utan att man faktiskt tänker göra någonting åt det.

Det handlar om samhällsplanering och var skolan ska ligga. Hur finns det skolvägar så att alla kan ta sig till den närmaste skolan? Är det så att man tror att närhetsprincipen är den enda principen har man inte läst förslaget.

Det här förslaget innebär en möjlighet för alla huvudmän. Jag vill upplysa om att de i den här kammaren som tror att huvudman är rektor inte har förstått skollagen. Jag vill bara påpeka det.

Skolpolitiker ute i kommunerna måste få verktyg för att minska segregationen. De ska inte vara offer för fri etablering, och de ska inte vara offer för hemliga skolköer i vissa fristående skolor som de är tvungna att finansiera.

Anf. 110 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Fru talman! Elever ska kunna välja skola, skolor ska inte kunna välja elever, hör vi skolministern säga från talarstolen. Det påstås i debatten att elever inte får välja skola utan att det är skolorna som väljer elever.

Självklart är det eleverna som ska välja. Skolministern vet förstås att skolor inte får sortera elever, och de får inte ha några hemliga köer. Därför blir det ganska märkligt när man hör skolministern tala om sin egen tid som rektor och hur hon då bevitnade fusk med kön till skolan.

Jag undrar: På vilket sätt fuskades det med köerna när skolministern var rektor? Det vore bra om skolministern utvecklade det så att vi förstår karaktären och vidden av problemet.

Anmälde skolministern i sådana fall missförhållandet till Skolinspektionen? Om hon kände till fusket men inte larmade, varför såg skolministern mellan fingrarna på fusket?

(Applåder)

Anf. 111 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! När jag har beskrivit de åtgärder som man vidtar ute i fristående skolor för att just kunna göra vinst på elever var det allmänt hållet. Jag tänker inte stå här och erkänna någonting som jag aldrig har gjort.

Jag vill bara tala om när fristående rektorer träffas och när vi ser hur systemet är. Vi ser att de hemliga köerna är just vad ett kösystem i en friskola är. Den är inte offentlig för någon annan än att rektor får titta i den. Ingen annan har insyn, och inte ens Skolinspektionen. Därför kallar jag det för en hemlig kö.

Vem som står på vilken plats finns det ingen som har rätt att veta. Det gäller vem som står bakom, vem som står därefter och hur man tillämpar reglerna. Samtidigt vet vi att många skolkoncerner har en vinstmarginal på eleverna på kanske 5–10 procent av all skolpeng.

Får man alltså in 100 000 kronor per elev tar man 5 000 eller 10 000 kronor som går direkt till vinst. Då har man inte råd med vissa elever. Det här vet alla. Det är allmänt känt. Det är dock väldigt svårt för föräldrar att

Prot. 2021/22:131
15 juni

*Ett mer likvärdigt
skolval*

kunna vända sig till Skolinspektionen och faktiskt säga: Jag tror att någon fick gå före. Hur ska man veta att man har den rätten?

Hur ska man veta om de tester som man gör av alla i kön? Där kan man kalla tillbaka de svaga eleverna och säga: Det är nog bäst att ni går till en annan skola. Det är också ett system för att tydligt sålla bort elever som gör att marginalen blir 5–10 procent som man vill ha ut i vinst och som kanske ägaren kräver.

Jag tror att många lärare gör ett superjobb därute i både kommunala och fristående skolor. Men detta är ett system som vi har förlorat kontrollen över.

(Applåder)

(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 juni

KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU39 Ett modernt offentligt belöningsystem och de allmänna flaggdagarna

Punkt 1 (Ett modernt offentligt belöningsystem)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

274 för utskottet

23 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 16 KD, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 1: 22 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Dagen för val till Europaparlamentet som allmän flaggdag)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

240 för utskottet

57 för res. 2

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 28 C, 22 V, 15 KD, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 2: 1 M, 54 SD, 1 KD, 1 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Robert Halef (KD) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot. 2021/22:131

15 juni

KU38 En skyldighet att lämna uppgifter till Institutet för mänskliga rättigheter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU40 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2021, m.m.

Punkt 6 (Konsekvensanalyser i fråga om den personliga integriteten)

1. utskottet

2. res. 2 (L)

Votering:

281 för utskottet

16 för res. 2

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 22 V, 16 KD, 10 MP, 2 -

För res. 2: 16 L

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU42 Indelning i utgiftsområden

1. utskottet

2. res. (M, SD, KD)

Votering:

165 för utskottet

132 för res.

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 28 C, 22 V, 16 L, 10 MP, 1 -

För res.: 61 M, 54 SD, 16 KD, 1 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

UbU29 Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning

Punkt 1 (Lagförslaget)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

274 för utskottet

23 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 16 KD, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 1: 22 V, 1 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 2 (Uppföljning av ägar- och ledningsprövningen)

1. utskottet

2. res. 2 (M, SD, KD)

Votering:

143 för utskottet

132 för res. 2

22 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 28 C, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 2: 61 M, 54 SD, 16 KD, 1 -

Avstod: 22 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 3 (Tillämpningen av ägar- och ledningsprövningen)

1. utskottet

2. res. 3 (SD, C, KD)

Votering:

176 för utskottet

99 för res. 3

22 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 3: 54 SD, 28 C, 16 KD, 1 -

Avstod: 22 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 4 (Förtydligande och uppföljning av demokrativillkoren)

1. utskottet
2. res. 4 (SD, KD)

Votering:

203 för utskottet

72 för res. 4

22 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 28 C, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 4: 1 M, 54 SD, 16 KD, 1 -

Avstod: 22 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 5 (Firande av skolavslutningar och traditionella högtider)

1. utskottet
2. res. 5 (SD, KD)

Votering:

203 för utskottet

72 för res. 5

21 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 60 M, 28 C, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 5: 1 M, 54 SD, 16 KD, 1 -

Avstod: 21 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 6 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 6 (Övriga frågor om verksamheter med konfessionell inriktning)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)
3. res. 9 (L)

Förberedande votering:

57 för res. 7

16 för res. 9

224 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Camilla Hansén (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

127 för utskottet

55 för res. 7

115 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:131
15 juni

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 88 S, 28 C, 10 MP, 1 -
För res. 7: 54 SD, 1 -
Avstod: 61 M, 22 V, 16 KD, 16 L
Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

UU9 Strategisk exportkontroll 2021 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Punkt 2 (Regelverket för krigsmaterielexport)

1. utskottet
2. res. 3 (M)
3. res. 4 (SD)
4. res. 5 (V, MP)

Förberedande votering 1:

55 för res. 4
33 för res. 5
209 avstod
52 frånvarande
Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

61 för res. 3
56 för res. 4
179 avstod
53 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

132 för utskottet
61 för res. 3
104 avstod
52 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 28 C, 16 L
För res. 3: 61 M
Avstod: 54 SD, 22 V, 16 KD, 10 MP, 2 -
Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 3 (Tillämpning av regelverket)

1. utskottet
2. res. 8 (KD)

Votering:

248 för utskottet
16 för res. 8
33 avstod
52 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 16 L, 1 -
För res. 8: 16 KD
Avstod: 22 V, 10 MP, 1 -
Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

UU18 Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden

Punkt 2 (Utredning om skärpt regelverk och definitioner av vissa begrepp)

1. utskottet
2. res. (V, MP)

Votering:

264 för utskottet

33 för res.

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 16 KD, 16 L, 1 -

För res.: 22 V, 10 MP, 1 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2021

Punkt 5 (Ukraina)

1. utskottet
2. res. 6 (L)

Votering:

281 för utskottet

16 för res. 6

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 22 V, 16 KD, 10 MP, 2 -

För res. 6: 16 L

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 6 (Turkiet)

1. utskottet
2. res. 7 (V)

Votering:

257 för utskottet

23 för res. 7

16 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 16 KD, 10 MP, 1 -

För res. 7: 22 V, 1 -

Avstod: 16 L

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 7 (Utrikes- och säkerhetspolitik)

1. utskottet

2. res. 9 (M)

Votering:

210 för utskottet

61 för res. 9

26 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 54 SD, 2 C, 22 V, 16 KD, 16 L, 10 MP, 2 -

För res. 9: 61 M

Avstod: 26 C

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 8 (Beslutsordningen i utrikes- och säkerhetspolitiken)

1. utskottet

2. res. 11 (M, C, KD, L)

Votering:

176 för utskottet

121 för res. 11

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 54 SD, 22 V, 10 MP, 2 -

För res. 11: 61 M, 28 C, 16 KD, 16 L

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 9 (Sanktioner)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

214 för utskottet

55 för res. 12

28 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 22 V, 16 KD, 16 L, 10 MP, 1 -

För res. 12: 54 SD, 1 -

Avstod: 28 C

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 12 (Konfliktmineral)

1. utskottet

2. res. 19 (MP)

Votering:

271 för utskottet

10 för res. 19

16 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S, 61 M, 54 SD, 28 C, 22 V, 16 L, 2 -

För res. 19: 10 MP

Avstod: 16 KD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Prot. 2021/22:131

15 juni

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (C)

5. res. 4 (V)

6. res. 5 (KD)

7. res. 6 (L)

8. res. 7 (MP)

Förberedande votering 1:

16 för res. 6

10 för res. 7

271 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 2:

16 för res. 5

16 för res. 6

263 avstod

54 frånvarande

Talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmannen anmodade Emma Hult (MP) och Allan Widman (L) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt John E Weinerhall (M) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett nej och kammaren hade således antagit res. 6.

Amanda Palmstierna (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 3:

23 för res. 4

16 för res. 6

258 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 4:

28 för res. 3

23 för res. 4

245 avstod

53 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 5:

55 för res. 2

28 för res. 3

212 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Åsa Coenraads (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Förberedande votering 6:

61 för res. 1

55 för res. 2

181 avstod

52 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

88 för utskottet

61 för res. 1

148 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 S

För res. 1: 61 M

Avstod: 54 SD, 28 C, 22 V, 16 KD, 16 L, 10 MP, 2 -

Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU21 Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina

Punkt 1 (Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina)

1. utskottet

2. av Åsa Westlund (S), Martin Ådahl (C), Ali Esbati (V) och Janine Alm Ericson (MP) under överläggningen framfört yrkande om avslag på utskottets förslag

Talmannen meddelade att yrkandet om avslag innebar att förslagen i propositionerna 2021/22:99 och 2021/22:255 samt följdmotionerna och utskottsinitiativet skulle avslås.

Votering:

148 för utskottet

149 för yrk. om avslag

52 frånvarande

Kammaren biföll yrkandet om avslag.

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 61 M, 54 SD, 16 KD, 16 L, 1 -
För yrk. om avslag: 88 S, 28 C, 22 V, 10 MP, 1 -
Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Prot. 2021/22:131
15 juni

Punkt 2 (Skatt för pensionärer fr.o.m. den 1 januari 2023)

1. utskottet
2. res. 3 (S, V, MP)

Votering:

148 för utskottet
121 för res. 3
28 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 61 M, 54 SD, 16 KD, 16 L, 1 -
För res. 3: 88 S, 22 V, 10 MP, 1 -
Avstod: 28 C
Frånvarande: 12 S, 9 M, 7 SD, 3 C, 5 V, 6 KD, 4 L, 6 MP

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU30 Årsredovisning för staten 2021

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 (forts. från § 8) **Ett mer likvärdigt skolval** (forts. UbU33)

*Ett mer likvärdigt
skolval*

Anf. 112 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik:

Fru talman! Det låter som att vi är överens om att det är elever som ska välja skola och inte skolor som ska välja elever.

Kristdemokraterna föreslår här i dag en kommunalt samordnad antagning där alla huvudmän har full insyn i skolvalssystemet, för att vi en gång för alla ska kunna säkerställa att det är eleverna som väljer skola och inte friskolorna som väljer elever. Om Socialdemokraterna menar allvar med att det är just eleverna som ska välja skola och inte tvärtom finns det alltså möjlighet att rösta ja till Kristdemokraternas reservation 5. Annars hoppas jag att regeringen snarast återkommer med ett förslag om ett skolvalssystem med just kommunalt samordnad antagning.

Anf. 113 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Jag är jätteglad att så många partier har bytt fot i många frågor. Det känns som att det, sedan vi presenterade det här förslaget, är många som nu ser behovet och möjligheterna.

Jag måste dock upplysa Christian Carlsson om att det i den budget som vi lade fram faktiskt ingick en post som hette Gemensamt skolval. Men den tog Kristdemokraterna bort i sitt förslag.

När det kommer till kötider och så vidare vet vi att kö segregerar och diskriminerar. Och även om vi kortar den och gör den offentlig kommer

det att bli samma känsla som när biljetterna ska släppas till en Håkan Hellströmkonsert. Det är viktigt att vi tittar på att även en nyinflyttad elev, en elev som är placerad i ett fosterhem eller barn till andra, vanliga arbetare som inte kan ta ledigt för att vara först i kön ska ha samma rätt att välja skola. Det är *en* viktig del.

Jag undrar hur Kristdemokraterna kan säga nej till det här förslaget, som innehåller möjligheter för kommuner att begränsa den fria etableringen. Det är oförståeligt för mig. Det förstör för väldigt många fina kommuner i Sverige i dag. Förslaget handlar också om att ge kommunpolitiker, som faktiskt har ansvaret för de lokala skattededlen, möjlighet att äga skolan i sin kommun. De togs ifrån möjligheten att ha flera verktyg när man planerar för och ska genomföra en rättvis skola för alla elever.

(Applåder)

Anf. 114 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Vi är i den lite märkliga situationen att vi har en regering som slår på stora trumman och som kommer med två lagförslag till riksdagen. Det ena handlar om skolpengen. Det andra handlar om skolvalet. Men sedan får man inte igenom lagförslagen. Man har inte bemödat sig om att skaffa sig majoritet.

Fru talman! Sedan står skolministern här och kastar sina sossekollegor i utbildningsutskottet rakt framför bussen när hon säger: Men vad gör ni i utskottet?

Det är ett något udda sätt att se på hur man driver igenom lagstiftning i Sverige, det vill säga man lägger fram en proposition som saknar stöd och säger till sina kollegor i utskottet att de kan lösa detta. Jag är minst sagt förvånad över det bristande hantverket.

En orsak till min förvåning är att det senaste förslaget om allsidig social sammansättning är så odefinierat. Regeringen är inte tydlig med vad man menar eller vill. Detta påpekar myndigheter, remissinstanser och andra partier i riksdagen. Vad innebär det när man saknar en klar definition?

Fru talman! Om regeringens förslag går igenom ser jag en betydande risk för att det ska leda till en sorts social ingenjörskonst som i slutändan endast riskerar att begränsas när den enskildes grundlagsfästa rättigheter eller rättigheter skyddade i diskrimineringslagstiftningen anses vara viktigare än det allmännas intresse. Det öppnar för att på olika sätt begränsa möjligheterna att välja skola för många barn och ungdomar.

Jag vill höra hur statsrådet ser på detta.

Anf. 115 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Jag slutar aldrig att förundras över Liberalerna. När jag presenterade förslaget var det vissa som precis samtidigt for med lögner i pressen. Det var inte ens egna lögner, utan man hade så lite skolpolitik att ta upp att man var tvungen att låna andras lögner om vad förslaget innehöll.

Hur många ursäkter kan man hitta för att slippa gå fram i frågan? Liberalerna har bytt fot och riktning. Liberalernas viljekompass till vad man vill åstadkomma, vem man är till för och så vidare snurrar. Jag blir alldeles förbluffad över den ovilja som finns att låta vanliga människor göra ett skolval på lika villkor.

Liberalerna var med Socialdemokraterna när vi byggde upp ett av världens mest jämlika och framgångsrika skolsystem. Nu försvarar man en

ojämlik resursfördelning, och man försvarar ett skolval som faktiskt segregerar och diskriminerar. Man försvarar även den möjlighet som kommuner måste ha att säga nej till fristående etableringar i välfungerande kommuner. Jag blir förvånad när jag hör om de små detaljerna för att slippa gå fram i frågan.

Efter valet vill Liberalerna förhoppningsvis sitta med Moderaterna och Sverigedemokraterna. Vilken fråga ska man gå fram med då? Är det vinstfrågan? Man har öppnat för att begränsa vinsten. Nu pratar man lite om att ta bort kön. Vad vill Liberalerna egentligen?

(Applåder)

Anf. 116 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Skolministern säger att vi far med lögner, och sedan rabblar hon upp tio lögner själv om mitt parti. Det jag diskuterar här är vad till exempel Skolverket och Skolinspektionen säger i sina remissvar till lagrådsremissen rörande den proposition som skolministern själv har lagt fram.

Det vi diskuterar nu är inte ett förslag från Liberalerna, utan det vi diskuterar nu är att skolministern har stöd av 100 ledamöter i kammaren. Nu råkar det sitta 349 ledamöter i kammaren, och ni får inte igenom era propositioner. Och det sker därför att ni inte ser till att skapa majoritet för era förslag. Då förväntar sig skolministern att hennes socialdemokratiska kollegor i utbildningsutskottet ska lösa problemen åt henne. Det är detta jag kritiserar. Jag tycker att det är ett märkligt förfarande för att driva igenom politik. Det tror jag att även flera socialdemokrater har noterat under resans gång.

Fru talman! Sanningen är den att om man gör så som regeringen vill, öppnar med diffusa formuleringar, resulterar det i elastiska möjligheter att tänja på vad en allsidig social sammansättning är. Jag har fortfarande inte fått något svar på vad det är.

En sak är om man planerar en ny skola i en kommun. Då kan man säga att man nu lägger skolan vid det här geografiska området för att få en mer allsidig social sammansättning. Men om man går in i etablerade upptagningsområden och börjar vrida för att bakvägen införa de kvoter som regeringen inte har juridiskt stöd för, då börjar man gå in och rucka på grundläggande principer som kommer att innebära att fler och fler elever och föräldrar inte kommer att få vare sig närhetsprincip eller val tillgodosedda.

Eftersom vi inte får några tydliga svar, eftersom skolministern själv inte kan definiera vad det här är, innebär det att vi inte vill köpa grisen i säcken. Vill man få igenom något i riksdagen får man lägga fram något ordentligt som vi kan rösta om, inte några halvmesyrrer.

(Applåder)

Anf. 117 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik:

Fru talman! Det är tydligt att Fredrik Malm inte har läst förslaget.

Vi vet att alla pratar om segregation precis som att alla förstår den, men den kan faktiskt se olika ut. Däremot är motsatsen till segregation allsidig elevsammansättning. Det är något vi kan sträva efter. Sverige har en lång tradition av att ha med i läroplaner och i styrdokument att samhället, de som styr och råder över skattededel, också ska sträva efter att minska

Prot. 2021/22:131
15 juni

*Ett mer likvärdigt
skolval*

segregationen – inte bara effekterna av den utan även sträva efter en minskning. Då blir det fråga om samhällsplanering – vem som går i vilken skola.

Men i fråga om kvoter känner jag återigen att Fredrik Malm och Liberalerna far med lite osanningar. Det blir både ditten och datten. Det stämmer inte.

Jag vill inte säga orden, de är så dumma, men ni säger att elever ska bussas utifrån etnicitet. Något så dumt! Vilka lögner man for med när förslaget presenterades.

Jag är i dag så glad därför att av alla de förslag jag har lagt på riksdagens bord har de flesta gått igenom. Det är två som inte har det, men jag kan säga att opinionen har vaknat. Jag märker att det har skett en förflyttning i kammaren. Numera kan vi se att det finns ett problem. Bara för några månader sedan sa alla blankt nej till att ens diskutera frågan. Man tyckte inte att det var ett problem.

Låt oss prata vinst, rättvist skolval, rättvis resursfördelning och alla barns lika möjligheter i skolan. Jag vill se en svensk skola med tydligt fokus, och det ska vara eleverna, inte marknadstrams där alla tävlar mot varandra.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

§ 12 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2021

Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU34
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2021 (redog. 2021/22:RJ1 och redog. 2021/22:RR3)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

*Riksrevisionens
rapport om Ekobrotts-
myndighetens arbete
mot den organiserade
ekonomiska brottslig-
heten*

§ 13 Riksrevisionens rapport om Ekobrottsmyndighetens arbete mot den organiserade ekonomiska brottsligheten

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU45
Riksrevisionens rapport om Ekobrottsmyndighetens arbete mot den organiserade ekonomiska brottsligheten (skr. 2021/22:205)
föredrogs.

Anf. 118 MARIA STRÖMKVIST (S):

Fru talman! Det övergripande målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet och för kriminalpolitiken att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet som bidrar till detta genom att bekämpa ekonomisk brotts-

lighet. Myndigheten utreder och lagför ekonomiska brott, bedriver brottsförebyggande arbete samt underrättelseverksamhet.

Riksrevisionen har granskat Ekobrottsmyndighetens arbete mot den organiserade ekonomiska brottsligheten under åren 2015–2020. Granskningen är välkommen, och allt som kan göras bättre när det gäller kampen mot ekonomisk brottslighet är av godo. Den ekonomiska brottsligheten utgör ett allvarligt samhällsproblem. Staten går årligen miste om skatter och avgifter samtidigt som våra välfärdssystem missbrukas av kriminella. Man räknar med att den årliga förlusten är cirka 100 miljarder. Den sunda konkurrensen påverkas negativt. Bidrag och stöd i form av pengar från välfärdssystemet betalas också ut på felaktiga grunder till personer och företag. Det innebär att pengar som vi alla bidrar med och som skulle ha gått till exempelvis skolor, infrastruktur och vård och omsorg i stället hamnar hos kriminella.

Ytterst drabbar den ekonomiska brottsligheten medborgarna. Det gör att vi alla är brottsoffer.

Ekobrottsmyndigheten samverkar med elva andra myndigheter i kampen mot denna brottslighet. Under 2020 har det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet resulterat i följande: 101 miljoner kronor i eftertaxering, 35 miljoner kronor i utmäta tillgångar, 90 miljoner kronor i återkrav från Försäkringskassan och 49 miljoner kronor i besparingar för Försäkringskassan utifrån förhindrade felaktiga utbetalningar.

Lagföringen utifrån meddelade tingsrättsdomar samma år omfattade 282 åtalade, 145 fängelsedömda och 349 år i utdömd fängelsestid.

Fru talman! Myndigheten befinner sig i ett utvecklingsstadium när det gäller brottsförebyggande arbete. Man har tagit viktiga steg för att öka det systematiska och långsiktiga arbetet med dessa frågor.

Fler brottsförebyggande specialister har tillsatts för att stärka det regionala förebyggande arbetet runt om i landet genom att stötta bland annat myndigheter, kommuner och branschorganisationer i deras arbete mot den ekonomiska brottsligheten.

Samarbetet mellan Ekobrottsmyndighetens olika yrkesgrupper och verksamhetsdelar är myndighetens största styrka. Det är genom det och samverkan med andra myndigheter som man gör skillnad.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.

I sin rapport skriver Riksrevisionen att regeringen bör klargöra ansvarsförhållandena när det gäller underrättelseverksamheten.

Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet med ett utökat uppdrag. Det innebär att åklagarverksamheten integreras med den polisiära verksamhet som krävs för att utreda de brott som myndigheten har i uppdrag att bekämpa.

Det förekommer också underrättelseverksamhet vid myndigheten. Att den bedrivs av Polismyndigheten står i den bestämmelse som anger att Polismyndigheten är personuppgiftsansvarig. Vi menar att det i nuläget inte finns behov av att ytterligare klargöra ansvarsförhållandena.

(Applåder)

Anf. 119 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Fru talman! Den organiserade brottsligheten breder ut sig i Sverige. De mest synliga tecknen på det är den epidemiska ökningen av skjutvapen-

Prot. 2021/22:131

15 juni

*Riksrevisionens
rapport om Ekobrotts-
myndighetens arbete
mot den organiserade
ekonomiska brottslig-
heten*

våldet. I år är våldet på väg att slå alla rekord vad gäller både antalet skjutningar och antalet personer som avlidit på grund av våldet.

Men skjutningarna är bara toppen av det isberg den grova organiserade brottsligheten kan liknas vid. Enligt polisen finns det i dag runt 5 000 kriminella aktörer och 200 kriminella gäng i Sverige. Vi har 60 områden som klassas som utsatta. Misstron mot samhället är stor, och på många platser är polisen inte välkommen i området. Narkotikahandel bedrivs på öppen gata. Koncentrationen av kriminella är hög.

Situationen är allvarlig. På vissa håll växer parallella samhällsstrukturer fram som på allvar hotar samhällskontraktet. Kriminaliteten hotar alltså inte bara enskilda människors liv utan hela det svenska samhällskontraktet. Det skadar det förtroende och den tillit som vårt samhällsbygge vilar på.

Med sitt våldskapital skapar gängen parallellsamhällen där människor inte vågar vittna och staten är alltmer frånvarande. Allt yngre barn rekryteras som spejare, hantlangare och ibland till och med mördare – i stället för att gå i skolan. De som drabbas hårdast av gängens våld är vanliga människor som vill göra rätt för sig. I värsta fall är det barn som faller offer.

Moderaterna har därför föreslagit en politisk mobilisering mot den grova kriminaliteten och de kriminella gängen. Inriktningen måste vara glasklar: Vi ska gripa gängmedlemmarna och ställa dem inför rätta, och vi ska få bort dem från våra gator.

Gängkriminaliteten måste bekämpas med flera olika typer av åtgärder. Polisen måste vara närvarande i de utsatta områdena, och rekryteringen av nya gängmedlemmar måste stoppas. Detta kräver betydande resurstillskott till Polismyndigheten och mycket mer.

Vi vet också att de snabba pengarna är en drivkraft bakom narkotikabrotten och våldet. För att kriminella aktörer ska kunna använda sina brottsvinster, exempelvis från narkotikaförsäljning, krävs ofta avancerade former av ekonomisk brottslighet.

Det finns också släktbaserade nätverk eller klaner som använder väl-färden som bankomat genom systematiskt bidragsfusk. Den ekonomiska brottsligheten omsätter årligen stora summor och undergräver rättsstaten, bedrar staten och kommunerna och skadar enskilda och näringslivet.

Fru talman! Ekobrottsmyndigheten är den myndighet som har det nationella ansvaret för att bekämpa den organiserade ekonomiska brottsligheten. Myndigheten är unik inom rättsväsendet genom att den är en åklagarmyndighet som också bedriver polisiär verksamhet.

I sin rapport om Ekobrottsmyndighetens arbete mot den organiserade ekonomiska brottsligheten konstaterar Riksrevisionen att det finns flera omständigheter som gör att Ekobrottsmyndigheten inte fullt ut kan arbeta effektivt mot den organiserade ekonomiska brottsligheten. Riksrevisionen anser att detta delvis beror på att myndigheten brister i sin interna styrning och informationsdelning och på att regeringen inte har skapat vissa yttre förutsättningar för att myndigheten fullt ut ska kunna bedriva ett effektivt arbete.

I rapporten framkommer det svårigheter i samarbetet mellan Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket på grund av att den regionala indelningen skiljer sig mellan myndigheterna.

Det finns en otydlighet gällande ansvarsförhållandena mellan Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten när det gäller underrättelseverksamheten. Underrättelseverksamheten saknar också vissa rättsliga förutsättningar, till exempel tillgång till vissa register.

Riksrevisionen riktar mot denna bakgrund ett antal rekommendationer till Ekobrottsmyndigheten och till regeringen.

Till regeringen rekommenderar Riksrevisionen att en förutsättningslös översyn av Ekobrottsmyndighetens uppdrag och konstruktion genomförs. Vidare rekommenderas regeringen att säkerställa att Ekobrottsmyndigheten får förutsättningar att bedriva ett effektivt arbete mot den organiserade brottsligheten genom att se till att underrättelseverksamheten har rättsliga förutsättningar att upptäcka och förhindra ekonomisk brottslighet. Riksrevisionen rekommenderar också att ansvarsförhållandena mellan Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten när det gäller underrättelseverksamheten klargörs.

Ekobrottsmyndigheten har stor betydelse för att förebygga och bekämpa ekonomisk brottslighet. Att myndigheten kan göra det är av avgörande betydelse för att försvåra de kriminella nätverkens verksamhet. Riksrevisionens kritik och rekommendationer behöver därför tas på största allvar. Dessvärre visar regeringen i sin skrivelse en häpnadsväckande passivitet.

Det är därför glädjande att utskottet föreslår att riksdagen ska rikta tre tillkännagivanden till regeringen i enlighet med de rekommendationer som Riksrevisionen har riktat till regeringen.

Men vi menar att det också i det sammanhanget är lämpligt att inte bara utreda Ekobrottsmyndighetens rättsliga förutsättningar utan också belysa vilka register övriga brottsbekämpande myndigheter behöver ha tillgång till i sina respektive uppdrag.

Jag yrkar därför bifall till reservation 2.

Anf. 120 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Vi debatterar Riksrevisionens rapport om Ekobrottsmyndighetens arbete mot den organiserade ekonomiska brottsligheten.

Arbetet mot den organiserade brottsligheten och även den organiserade ekonomiska brottsligheten utgör ett akut samhällsproblem. Den årliga förlusten på grund av den ekonomiska brottsligheten i Sverige beräknas uppgå till över 100 miljarder kronor per år. Mörkertalet är stort, och samhället beräknas gå miste om 5–10 procent av sina årliga skatteintäkter på grund av skattefusk.

Vårt välfärdssystem missbrukas av kriminella, och staten går miste om skatter och avgifter. Bidrag och stöd från välfärdssystemet betalas ut på felaktiga grunder till personer och företag, och den sunda konkurrensen påverkas negativt.

Detta är pengar som skattebetalarna bidrar med och som skulle gå till skolor, vård och infrastruktur men i stället hamnar hos kriminella. Ytterst drabbar den ekonomiska brottsligheten medborgarna, vilket indirekt gör oss alla till brottsoffer.

Fru talman! Riksrevisionens bedömning är att det finns flera omständigheter som gör att de effektivitetsvinster som finns med att ha en särskild myndighet som arbetar mot ekobrott inte fullt ut tas till vara. Regeringens svar är att ytterligare utredningar kan behöva tillsättas om problemen

fortsätter men att man för närvarande inte har några planer på att genomföra sådana.

Det är anmärkningsvärt att regeringen inte skapar de förutsättningar som krävs för att Ekobrottsmyndigheten ska klara sitt uppdrag och kunna arbeta effektivt mot den organiserade ekonomiska brottsligheten. Det är uppenbart att bristerna kommer att kvarstå om de inte åtgärdas, och eftersom arbetet mot den organiserade kriminaliteten är akut är det en mycket märklig hållning från regeringens sida att inte omgående se till att genomföra de förbättringsåtgärder som behöver vidtas.

Fru talman! I Ekobrottsmyndighetens uppdrag ingår att bekämpa den grova ekonomiska brottsligheten, men trots det har myndigheten inte direktåtkomst till det penningtvättsregister som Polismyndigheten ansvarar för. Penningtvättsregistret sorterar under begreppet underrättelsearbete och anses vara en polisiär angelägenhet.

Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet, men med tanke på det arbete de utför – dessutom arbetar många poliser på Ekobrottsmyndigheten – borde det vara en självklarhet att de inte ska behöva gå via Polismyndigheten och Noa för att få ut relevant information i sina utredningar. Detta gäller även register som Skatteverket för. Det här arbetssättet tar väldigt mycket onödig tid i anspråk från Ekobrottsmyndighetens brottsbekämpande verksamhet och är något som behöver ses över snarast.

Fru talman! Riksrevisionens övergripande slutsats är att det finns flera omständigheter som gör att Ekobrottsmyndigheten inte fullt ut kan arbeta effektivt mot den organiserade ekonomiska brottsligheten. Det beror delvis på att Ekobrottsmyndigheten brister i intern styrning och informationsdelning. Problemen förstärks av att regeringen inte har skapat de nödvändiga förutsättningarna för att Ekobrottsmyndigheten ska kunna arbeta effektivt.

Sverigedemokraterna anser att en generell översyn av Ekobrottsmyndighetens uppdrag och konstruktion behöver ske. Dessutom behöver ansvarsförhållandena gällande underrättelseverksamheten mellan Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten klargöras, och Ekobrottsmyndigheten behöver få de rättsliga förutsättningar som krävs för att kunna arbeta så effektivt som möjligt.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 121 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Fru talman! Ekonomisk brottslighet är ett allvarligt samhällsproblem. I vårt land finns i dag en stor och mångfasetterad organiserad brottslighet som sprider otrygghet i vårt samhälle. Det handlar om skjutningar och sprängdåd men också om annan organiserad brottslighet, till exempel narkotikabrott och olika former av bedrägerier och stölder. Brotten drabbar många medborgare och sprider en stor otrygghet i vårt samhälle.

För att bemöta denna brottslighet är det viktigt att man förutom att gripa och lagföra dem som begår brotten också angriper den ekonomiska basen för dessa organisationer i form av olika typer av olaglig verksamhet. För att möta utvecklingen är det viktigt att samhället genom samordnade aktioner ser till att pengaflödet in i brottsligheten stoppas.

Fru talman! Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet med uppdrag att bekämpa ekonomisk brottslighet. Riksrevisionen har granskat om Ekobrottsmyndigheten arbetar effektivt. Utifrån granskningen har Riks-

revisionen lämnat en skrivelse med kraftig kritik mot Ekobrottsmyndigheten och mot regeringens styrning av denna.

Kritiken mynnar ut i en rekommendation, av stor och sällan skådad omfattning, om att regeringen ska genomföra en förutsättningslös översyn av Ekobrottsmyndighetens uppdrag och konstruktion. Riksrevisionen konstaterar att regeringen inte har gett Ekobrottsmyndigheten vissa förutsättningar för att kunna arbeta effektivt mot den organiserade ekonomiska brottsligheten. Vissa hinder har funnits sedan Ekobrottsmyndigheten skapades och har varit kända under ett antal år.

Man menar också att Ekobrottsmyndigheten har avsevärda brister i sin interna styrning. Man skriver att Ekobrottsmyndigheten inte har styrt och organiserat verksamheten så att myndigheten fullt ut kan arbeta mot den organiserade ekonomiska brottsligheten på ett effektivt sätt. Det handlar om att Ekobrottsmyndigheten saknar vissa underlag för att styra, prioritera och inrikta verksamheten. Allvarligare kritik än så är svår att tänka sig.

Fru talman! Dessvärre bemöter inte regeringen kritiken på ett seriöst sätt och svarar i princip inte med några åtgärder. I stället för att ta kritiken på allvar och inleda en översyn av Ekobrottsmyndighetens arbete försöker regeringen hävda att myndigheten i själva verket fungerar väl men att detta främst avspeglas inom det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet.

Detta kommer att leda till att konsekvenserna av att myndigheten fungerar illa, som Riksrevisionen diplomatiskt beskriver som att effektivitetsvinsterna med att ha en särskild myndighet som arbetar mot ekobrott inte fullt ut tillvaratas, kvarstår. Med tanke på de ökande problemen med utnyttjande av och bedrägerier mot välfärdssystemen i Sverige och på att den ekonomiska brottsligheten blir alltmer komplicerad och omfattande är detta synnerligen allvarligt.

Ekobrottsmyndigheten har tidigare varnat för att de mest komplexa ärendena har blivit dubbelt så många de senaste tio åren. Den ekonomiska brottsligheten i Sverige används både för att finansiera narkotikaförsäljning och vapen som används vid dödligt våld och för att tvätta pengar som man tillskansat sig på olika sätt. Den används också på ett systemhotande sätt, där välfärdsstaten utarmas, legala företag hotas av illegal konkurrens och kriminella riktar in sig på pensionssystem, bostadsrättsföreningar och andra viktiga delar av samhället.

Ekobrottsmyndigheten är troligtvis viktigare för Sverige i dag än den var när den instiftades. Därför måste kritiken från Riksrevisionen tas på allvar och en sådan översyn som Riksrevisionen rekommenderar genomföras. Det tycker också ett enigt utskott, som riktar ett tillkännagivande till den regering som i sitt svar på kritiken visat ointresse för den åtgärd som föreslagits.

Fru talman! I väntan på detta behöver fler åtgärder genomföras för att verksamheten på Ekobrottsmyndigheten ska fungera som det är tänkt. Myndighetens tjänstemän måste få direktåtkomst till vissa underrättelseuppgifter, till exempel penningtvättsregistret. I dag anses underrättelsearbete vara en polisuppgift och får uttryckligen inte bedrivas av Ekobrottsmyndigheten, utan i stället finns ett ekobrottskansli vid Nationella operativa avdelningen. Ekobrottsmyndigheten borde ha en egen möjlighet att bedriva underrättelsearbete.

Prot. 2021/22:131
15 juni

*Riksrevisionens
rapport om Ekobrotts-
myndighetens arbete
mot den organiserade
ekonomiska brottslig-
heten*

*Riksrevisionens
rapport om Ekobrotts-
myndighetens arbete
mot den organiserade
ekonomiska brottslig-
heten*

I väntan på den större översynen finner även dessa båda åtgärder stöd från hela utskottet, som riktar ytterligare två tillkännagivanden till regeringen.

En annan viktig del i arbetet mot den organiserade ekonomiska brottsligheten är att berörda myndigheter ska ha tillgång till relevant information. En utredning bör därför snarast tillsättas som ser över frågan i bredare bemärkelse och analyserar vilka register som brottsbekämpande myndigheter kan ha behov av i sina respektive uppdrag. Mot denna bakgrund yrkar även jag bifall till reservation 2.

Fru talman! Regeringens uppgift är att kontrollera, reagera och agera. Detta ärende visar dock, likt många andra på senare tid, på att regeringen intar en passiv och tillbakalutad hållning i stället för att åtgärda de problem som en rapport från Riksrevisionen visar på.

Vi kristdemokrater lyssnar till det som Riksrevisionen säger och till deras rekommendationer. Vi anser att betydligt mer behöver göras än vad regeringen har angett. Man kan konstatera att även socialdemokraterna i utskottet kommit till samma slutsats då man ställer sig bakom flera tillkännagivanden.

Jag ställer mig bakom de yrkanden som Kristdemokraterna har gjort i detta ärende samt de tillkännagivanden som riktas till regeringen, men jag yrkar som sagt bifall endast till reservation 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

§ 14 Kompletteringar till EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning och förtydliganden i regler om unga lagöverträdare

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU47

Kompletteringar till EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning och förtydliganden i regler om unga lagöverträdare (prop. 2021/22:227) föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)

§ 15 Bordläggning och beslut om uppskjuten behandling

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2022) 141 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén SAMT Regionkommittén EU:s strategi för hållbara och cirkulära textilier

Kammaren biföll talmannens förslag att behandlingen av ovanstående EU-dokument skulle skjutas upp till det första riksmötet i nästa valperiod.

§ 16 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Prot. 2021/22:131

15 juni

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 15 juni

2021/22:1676 Akademiskt utbyte mellan Sverige och Mongoliet

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 17.00.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 6 anf. 18 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 28 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 59 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 91 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.49,
av talmannen därefter till och med § 10 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Ärenden för bordläggning	2
§ 6 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina	3
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU20	3
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU21	3
Anf. 1 ÅSA WESTLUND (S)	3
Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M)	6
Anf. 3 ÅSA WESTLUND (S) replik	8
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	8
Anf. 5 ÅSA WESTLUND (S) replik	8
Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	9
Anf. 7 OSCAR SJÖSTEDT (SD)	9
Anf. 8 ÅSA WESTLUND (S) replik	11
Anf. 9 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	12
Anf. 10 ÅSA WESTLUND (S) replik	12
Anf. 11 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	13
Anf. 12 MARTIN ÅDAHL (C)	13
Anf. 13 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	16
Anf. 14 MARTIN ÅDAHL (C) replik	16
Anf. 15 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	17
Anf. 16 MARTIN ÅDAHL (C) replik	18
Anf. 17 ALI ESBATI (V)	18
Anf. 18 JAKOB FORSSMED (KD)	23
Anf. 19 MARTIN ÅDAHL (C) replik	27
Anf. 20 JAKOB FORSSMED (KD) replik	28
Anf. 21 MARTIN ÅDAHL (C) replik	28
Anf. 22 JAKOB FORSSMED (KD) replik	29
Anf. 23 MATS PERSSON (L)	29
Anf. 24 MARTIN ÅDAHL (C) replik	32
Anf. 25 MATS PERSSON (L) replik	32
Anf. 26 MARTIN ÅDAHL (C) replik	33
Anf. 27 MATS PERSSON (L) replik	33
Anf. 28 JANINE ALM ERICSON (MP)	34
Anf. 29 JAKOB FORSSMED (KD) replik	37
Anf. 30 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	38
Anf. 31 JAKOB FORSSMED (KD) replik	38
Anf. 32 JANINE ALM ERICSON (MP) replik	39
Anf. 33 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	39
Anf. 34 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	43
Anf. 35 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	43
Anf. 36 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	44
Anf. 37 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik	44

Anf. 38	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	45
Anf. 39	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	45
Anf. 40	ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	46
Anf. 41	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	46
Anf. 42	JAKOB FORSSMED (KD) replik	47
Anf. 43	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	47
Anf. 44	JAKOB FORSSMED (KD) replik	48
Anf. 45	Finansminister MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	48
Anf. 46	SULTAN KAYHAN (S).....	49
Anf. 47	NIKLAS WYKMAN (M)	51
Anf. 48	ERIC WESTROTH (SD)	53
Anf. 49	HELENA VILHELMSSON (C).....	55
Anf. 50	NIKLAS WYKMAN (M) replik	56
Anf. 51	HELENA VILHELMSSON (C) replik	57
Anf. 52	NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	57
Anf. 53	HELENA VILHELMSSON (C) replik	58
Anf. 54	ULLA ANDERSSON (V).....	58
Anf. 55	NIKLAS WYKMAN (M) replik	62
Anf. 56	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	62
Anf. 57	NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	63
Anf. 58	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	63
Anf. 59	HAMPUS HAGMAN (KD).....	64
Anf. 60	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	66
Anf. 61	HAMPUS HAGMAN (KD) replik.....	67
Anf. 62	ULLA ANDERSSON (V) replik.....	67
Anf. 63	HAMPUS HAGMAN (KD) replik.....	68
Anf. 64	GULAN AVCI (L)	68
Anf. 65	SULTAN KAYHAN (S) replik.....	70
Anf. 66	GULAN AVCI (L) replik.....	70
Anf. 67	SULTAN KAYHAN (S) replik.....	71
Anf. 68	GULAN AVCI (L) replik.....	71
	(Beslut fattades under § 10.).....	71
§ 7	Årsredovisning för staten 2021	72
	Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU30.....	72
	(Beslut fattades under § 10.).....	72
§ 8	Ett mer likvärdigt skolval	72
	Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU33	72
Anf. 69	GUNILLA SVANTORP (S)	72
Anf. 70	RICHARD JOMSHOF (SD)	73
Anf. 71	GUNILLA SVANTORP (S) replik	76
Anf. 72	RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	76
Anf. 73	GUNILLA SVANTORP (S) replik	77
Anf. 74	RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	77
Anf. 75	DANIEL RIAZAT (V).....	78
Anf. 76	CHRISTIAN CARLSSON (KD)	80
Anf. 77	ANNIKA HIRVONEN (MP).....	82
Anf. 78	CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	83
Anf. 79	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	84
Anf. 80	CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	84
Anf. 81	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	85
Anf. 82	LARS HJÄLMERED (M).....	85

Anf. 83 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	87
Anf. 84 LARS HJÄLMERED (M) replik	88
Anf. 85 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	88
Anf. 86 LARS HJÄLMERED (M) replik	89
Anf. 87 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	90
Anf. 88 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	92
Anf. 89 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik	92
Anf. 90 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	93
Anf. 91 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik	93
Anf. 92 FREDRIK MALM (L).....	94
Anf. 93 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	95
Anf. 94 FREDRIK MALM (L) replik.....	96
Anf. 95 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	96
Anf. 96 FREDRIK MALM (L) replik.....	97
Anf. 97 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S).....	97
Anf. 98 LARS HJÄLMERED (M) replik	99
Anf. 99 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik	99
Anf. 100 LARS HJÄLMERED (M) replik	100
Anf. 101 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik	101
Anf. 102 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	101
Anf. 103 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik	101
Anf. 104 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	102
Anf. 105 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik	102
Anf. 106 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik	103
Anf. 107 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik	103
Anf. 108 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik	104
Anf. 109 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik	104
Anf. 110 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	105
Anf. 111 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik	105
(forts. § 11).....	106
Ajournering.....	106
Återupptaget sammanträde.....	106
§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 juni.....	106
KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser.....	106
KU39 Ett modernt offentligt belöningsystem och de allmänna flaggdagarna	106
KU38 En skyldighet att lämna uppgifter till Institutet för mänskliga rättigheter	107
KU40 Kommittéberättelse – kommittéernas verksamhet under 2021, m.m.	107
KU42 Indelning i utgiftsområden.....	107
UbU29 Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning.....	108

UU9 Strategisk exportkontroll 2021 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden.....	110
UU18 Förstärkt kontroll av produkter med dubbla användningsområden.....	111
UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2021.....	111
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	113
FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	113
FiU21 Vårändringsbudget för 2022 samt extra ändringsbudget om stöd till Ukraina.....	114
FiU30 Årsredovisning för staten 2021	115
§ 11 (forts. från § 8) Ett mer likvärdigt skolval (forts. UbU33).....	115
Anf. 112 CHRISTIAN CARLSSON (KD) replik	115
Anf. 113 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik.....	115
Anf. 114 FREDRIK MALM (L) replik	116
Anf. 115 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik.....	116
Anf. 116 FREDRIK MALM (L) replik	117
Anf. 117 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S) replik.....	117
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	118
§ 12 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet och årsredovisning 2021	118
Utbildningsutskottets betänkande 2021/22:UbU34	118
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	118
§ 13 Riksrevisionens rapport om Ekobrottsmyndighetens arbete mot den organiserade ekonomiska brottsligheten.....	118
Justitieukskottets betänkande 2021/22:JuU45.....	118
Anf. 118 MARIA STRÖMKVIST (S)	118
Anf. 119 MIKAEL DAMSGAARD (M).....	119
Anf. 120 KATJA NYBERG (SD)	121
Anf. 121 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	122
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	124
§ 14 Kompletteringar till EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning och förtydliganden i regler om unga lagöverträdare.....	124
Justitieukskottets betänkande 2021/22:JuU47	124
(Beslut skulle fattas den 16 juni.)	124
§ 15 Bordläggning och beslut om uppskjuten behandling	124
§ 16 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	125
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 17.00.....	125